

ခေတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်
ပိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ
မောင်မြင့်ဇော်

ပြင်ဆင်ရန်များ

- ၁. သတင်း/အချက်အလက် ရရှိဖို့အတွက် အစိုးရတွေ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတွေ၊ ဘဏ်တွေအပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာနေရာ ဌာနတွေကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရေး တောင်းဆိုဖို့ လိုပါမယ်။
- ၂. လူထုပါဝင်သော သုတေသနများ၊ ဆန်းစစ်ချက်များအားဖြင့် သဘာဝ ဝန်းကျင်နဲ့ ပြည်သူ့ဘဝဆိုင်ရာ သတိထားမှုတွေ တိုးမြှင့်ဖို့ လိုပါမယ်။
- ၃. စောစောစီးစီး သိမြင်လှုပ်ရှားနိုင်ဖို့ အရေးကြီးပါမယ်။
- ၄. နိုင်ငံတကာစံနှုန်းတွေကို သိထားပြီး ရည်ညွှန်းစွဲကိုင် အသုံးပြုဖို့ လိုပါ လိမ့်မယ်။
- ၅. တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ မူဝါဒတွေ၊ ကြေညာချက်တွေကိုလည်း ရည်ညွှန်း အသုံးပြုတတ်ဖို့ လိုပါမယ်။
- ၆. အခြားနိုင်ငံများရဲ့ အတွေ့အကြုံတွေကို သိမြင်နားလည်နေဖို့ လိုပါမယ်။
- ၇. ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူတွေကို ကိုယ်နိုင်ငံရဲ့ ဥပဒေနဲ့စည်းမျဉ်းတွေ နားလည်အောင် လုပ်ပေးဖို့ လိုပါမယ်။
- ၈. ကိုယ့်နိုင်ငံထဲမှာ လိုအပ်တဲ့ ဥပဒေနဲ့ စည်းမျဉ်းတွေရှိအောင် လုပ်ဖို့ လိုပါမယ်။
- ၉. ရွေးချယ်ရောက်ရှိလိုတဲ့ နိုင်ငံရဲ့ အနာဂတ်ပုံစံကို ပြည်သူ့လူ့အဖွဲ့ အစည်းတွေ၊ ပညာရှင်တွေ၊ နိုင်ငံရေး အင်အားစုတွေက ဖော်ထုတ် ထားကြပြီး ပေါင်းစုအင်အားရှိဖို့လိုပါမယ်။

ခေတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းမဆိုင်ရာ
မှတ်ချက်များ

မောင်မြင့်ဇော်

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

- ပထမအကြိမ်ပုံနှိပ်ခြင်း • ၂၀၁၉ ဇန်နဝါရီ
- မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်း • မြင့်မောင်ကျော်
- အတွင်းဒီဇိုင်း • ရင်မောင်၊ တင့်ဆန်းလင်း၊ ပြုံးဝေအောင်
- ပုံနှိပ်သူ • ဒေါ်ဝင်းမာ၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ(၀၀၅၃၈)
၈၅၊ ၁၆၄လမ်း၊ တာမွေ၊ ရန်ကုန်။
- ထုတ်ဝေသူ • ဦးဝင်းကျော်ထွန်း (၀၀၂၄၈)၊
ပုံရွေးစာပေ၊ အမှတ် (၈၀/ခ)၊ သံလွင်လမ်း၊
ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
- အုပ်ချုပ်ရေး • ၅၀၀
- တန်ဖိုး • ၃၀၀၀ ကျပ်

မာတိကာ

၁	ပိုးလှမ်းမ	၇
၂	မြန်မာနိုင်ငံ	၃၇
၃	တရုတ်-မြန်မာစီးပွားရေးစင်္ကြံ	၄၉
၄	လာအို	၆၅
၅	ထိုင်း	၇၁
၆	ရထားလမ်း	၇၉
၇	ကြေးမြီ	၈၉
၈	ဝေဖန်ချက်	၉၉
၉	သင်ခန်းစာများ	၁၁၉
၁၀	ဘဏ်ကြီးများ	၁၂၁
၁၁	အနာဂတ်	၁၃၅
၁၂	ပြင်ဆင်ရန်များ	၁၄၅
၁၃	နောက်ဆက်တွဲ	၁၄၇

အခန်း (၁)

ပိုးလမ်းမ - BRI

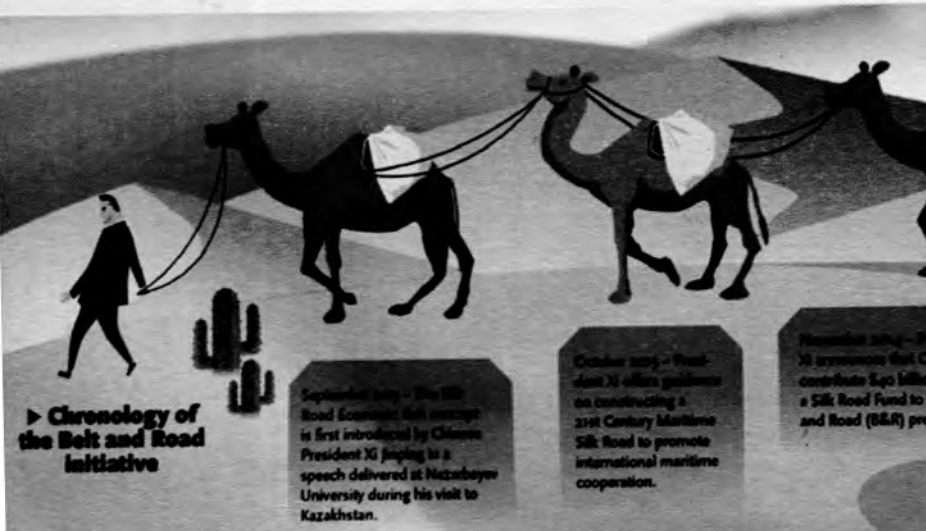
ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

ပိုးလမ်းမ ၁

ပိုးလမ်းမလို့ဒီစာအုပ်မှာ ရည်ညွှန်းထားတဲ့ တရုတ်နိုင်ငံရဲ့မဟာစီမံကိန်းကို ခုနောက်ဆုံး တရားဝင်ခေါ်ဆိုတဲ့ နာမည်က ခါးပတ်နှင့် လမ်းစီမံကိန်းများ (Belt and Road Initiatives) ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမတိုင်ခင်တော့ ခါးပတ် တစ်ကွင်း၊ လမ်းတစ်စင်း (One Belt, One Road) ဆိုပြီးခေါ်ဆိုခဲ့ပါတယ်။

၂၀၁၃ကမှ သမ္မတ ဇီကျင်ပင်း စတင်ခဲ့တဲ့ ဒီစီမံကိန်းဟာ ခုအခါမှာ နိုင်ငံ ၆၀ ကျော်ပါတဲ့ တစ်ထရီလီယံတန်ဖိုးရှိတဲ့ လုပ်ငန်းကြီးဖြစ်နေပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်စီးပွားရဲ့ ဗဟိုချက်ဟာ တရုတ်ပြည်ဖြစ်လာဖို့အတွက် အားထုတ်တာမျိုးပါ။

တရုတ်ပြည်ရဲ့ ကမ္ဘာ့ဗဟိုချက်ဖြစ်မှုကို ပြန်ရယူဖို့ပါ။ အာရှ၊ အာဖရိက၊ ဥရောပစတဲ့ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း ဖြန့်ကျက်ကုန်သွယ်မှုအားဖြင့် တရုတ်ပြည်ကြီးကို ဦးတည်ဆက်နွယ်ကြဖို့ပါ။

> Chronology of the Belt and Road Initiative

September 2013 - The Silk Road Economic Belt concept is first introduced by Chinese President Xi Jinping to a speech delivered at Nazarbayev University during his visit to Kazakhstan.

October 2017 - President Xi offers guidance on constructing a 21st Century Maritime Silk Road to promote international maritime cooperation.

November 2017 - The Xi announces that China contribute 1.6 billion a Silk Road Fund to the Belt and Road (B&R) project.

“

One belt one road is a plan to reclaim the country's global centrality, with the hardware of its worldwide trade stretching across asia, africa, and europe, all of it ultimately flowing back to the people's republic.

Doig, Will. High-Speed Empire:
Chinese Expansion and the Future
of Southeast Asia (p. 16).

”

July 2013 - China issues an action plan on the principles, framework, and cooperation priorities and mechanisms of the B&R Initiative.

January 2016 - The Asian Infrastructure Investment Bank, a China-initiated multilateral bank to support the initiative, starts operations.

May 2017 - China will host The Belt and Road Forum for International Cooperation in Beijing.

ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

ပိုးလမ်းမ ၂

တရုတ်သမ္မတ ဇီက ကုမ္ပဏီအရာရှိတွေ၊ ခရိုင်ခေါင်းဆောင်တွေနဲ့တွေ့တော့ ပြောခဲ့တဲ့စကားတစ်ခုက “ချမ်းသာချင်ရင်လမ်းဖောက်” လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ လမ်းကအမြတ်ရချင်မှရမယ်။ ဒါပေမယ့် လမ်းကိုသုံးပြီး ဝင်သွားမယ့်သူတွေက အမြတ်ရအောင် လုပ်လိမ့်မယ်လို့ ရည်ညွှန်းလိုပုံရပါတယ်။ ပိုးလမ်းမ စီမံကိန်းအောက်က လမ်းတံတားစီမံကိန်းတွေဟာ ဘယ်နိုင်ငံမှာပဲရှိရှိ တရုတ်ပြည်ရဲ့ ရေရှည်စီးပွားရေးဗျူဟာ အစိတ်အပိုင်းတွေပါပဲ။

Foreign policy

Our bulldozers, our rules

China's foreign policy could reshape a good part of the world economy

“

President xi has lately been apt to quote a particular chinese proverb when speaking to provincial leaders and state-linked ceos: if you want to get rich, first build a road. It's not the road itself that offers a return on investment, but the people who choose to follow it. The infrastructure of one belt one road, no matter what country it's in, exists, in part, for the haiwai huaren—the “overseas chinese”—syncing their personal life ambitions with beijing's long-term macroeconomic strategies.

Doig, Will. *High-Speed Empire: Chinese Expansion and the Future of Southeast Asia* (p. 80).

”

ခေတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

ပိုးလမ်းမ ၃

လာအိုနဲ့ အချို့သော အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံတွေရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ပုံက လုပ်ရိုး လုပ်စဉ်ပုံစံလို့တောင်ပြောလို့ရတယ်။ အားကစားရုံလိုမျိုး လုပ်ချင်တဲ့ စီမံကိန်းကို ပြည်ပက လုပ်ငန်းရှင် ခေါ် လုပ်ခိုင်းမယ်။ အပေးအယူအနေနဲ့ ကိုယ့်နိုင်ငံရဲ့ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုခုပေးလိုက်မယ်။

ပိုးလမ်းမ ခေါင်းစဉ်အောက်မှာ အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံတွေ ကြုံ နေရတာကဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အထောက်အကူလည်း လိုချင်တယ်။ ငြင်းမရတဲ့ အပေးအယူတွေကြောင့် ကိုယ့်တိုင်းပြည်ထဲကို တရုတ်ကနက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ရောက်လာမှာကိုလည်း ကြောက်တယ်။ ဖြစ်တည်မှု သိမှတ်ပုံနဲ့ အချုပ်အခြာ အာဏာထိခိုက်မှာလည်း စိုးရိမ်တယ်။

“

The stadium deal, from beginning to end, was straight out of the Laos development playbook, in which officials bargain away bits of the country in exchange for foreign-built projects.

The heavy hand of China reaching deep into their countries, bearing expensive gifts and offers one can't refuse, but also a rising level of chinese visibility that stirs up concerns about sovereignty and identity.

Doig, Will. High-Speed Empire: Chinese Expansion and the Future of Southeast Asia (p. 27).

”

ပိုးလမ်းမ ၄

မလေးရှားနိုင်ငံမှာဖြစ်နေတဲ့ တရုတ်ရဲ့ မရေမရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီးမလေးရှားအစိုးရရဲ့ နိုင်ငံရေးအတွင်းဝန် လုပ်ခဲ့ဘူးတဲ့ “အိုအိစံ” က “တရုတ်ရဲ့ အပြီးသတ် ရည်မှန်းချက်က ရေရေရာရာမရှိဘူး” လို့မှတ်ချက်ချ ပါတယ်။ တရုတ်ရဲ့ ပိုးလမ်းမစီမံကိန်းကလည်း အဲဒီလို အမျိုးမျိုးအထွေထွေ တွေနဲ့ ဘာရယ်လို့ အတိအကျရည်ညွှန်းဖို့ ခက်တာမျိုးပါပဲ။

ပိုးလမ်းမရဲ့ ရည်မှန်းချက်တွေက ချိတ်ဆက်မှု တိုးမြှင့်ဖို့၊ ကုန်သွယ် ရေးအားကောင်းဖို့၊ ကုန်စည်စီးဆင်းမှုကို ထိန်းနိုင်ဖို့၊ ပြည်ပမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံဖို့ လို့ဆိုတယ်။ ဒီရည်မှန်းချက်တွေဆီရောက်ဖို့ကို ဘယ်ပုံဘယ်နည်းနဲ့ သွားသွား အကျုံးဝင်တဲ့သဘောမျိုး ဖြစ်နေတယ်။ လိုသလိုဆက်စပ်ယူလို့ရတဲ့ အခြေ အနေကြောင့် အချို့သော ထင်ရာမြင်ရာ စိတ်ကူးပေါက်ရာ စီမံကိန်းတွေ၊ လုပ်ငန်းတွေ ပေါ်လာလေ့ရှိတယ်။

“

“China generally has very vague end goals,” says oh ei sun. That’s certainly the case with one belt one road, the stated aims of which are as nebulous as they are varied: promote connectivity, strengthen trade relations, control supply chains, invest abroad—goals that, by design, can be reached in any number of ways. It’s this fluidity that gives some chinese foreign ventures their hallucinatory surreality: soaring suspension bridges to nowhere and factory towns marooned in the desert.

Doig, Will. High-Speed Empire: Chinese Expansion and the Future of Southeast Asia (p. 72).

”

ခေတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

ပိုးလမ်းမ ၅

တရုတ်ပိုးလမ်းမစီမံကိန်းဟာ ကမ္ဘာ့ကောင်းကျိုးအတွက် သူမြတ်-ကိုယ်မြတ် အရှုံးမရှိစီမံကိန်းလို့ တရုတ်ပြည်က ပုံဖော်တယ်။ သူမြတ်-ကိုယ်မြတ်မဖြစ်တဲ့ သက်သေတွေရှိပေမယ့် အဲဒီယူဆချက်ကိုပဲ ကိုင်ထားတယ်။ ဆင်းရဲတဲ့ နိုင်ငံ တွေကို တရုတ်က ခေတ်မီအောင် လုပ်ပေးမယ်၊ အပြန်အလှန်အနေနဲ့ သက် ဆိုင်ရာနိုင်ငံတွေက သူ့ရဲ့အစိတ်အပိုင်း တရပ်ရပ်ကို တရုတ်ထိန်းချုပ်မှု အောက် ယာယီလွှဲပြောင်းဖို့ မျှော်လင့်တယ်။ ကိုလိုနီပြုဖို့ မဟုတ်ဘူး၊ ငွေကြေးအကျိုးအမြတ်အဖြစ် ပြောင်းလဲပစ်ဖို့။ ပိုင်ဆိုင်ဖို့ရယ်လို့တော့ မဟုတ်ဘူး၊ တရုတ်ပြည်ကို တိုက်ရိုက် အကျိုးအမြတ်ထွက်စေမယ့်နည်းနဲ့ ချိတ်ဆက်အသုံးပြုနိုင်ဖို့။

“

China today frames its foreign priorities as a force for global good. All development is said to be “win-win,” and evidence to the contrary won’t debunk this hypothesis. But while China’s message echoes the west’s, its methods of development are notably different, a reality the countries touched by one belt one road are just beginning to settle into. In return for helping poorer countries modernize, China often expects to be granted de facto control over a piece of those countries. Not to colonize that piece— simply to monetize it. Not to own it, per se, but to access and utilize it in a way that benefits China directly.

Doig, Will. High-Speed Empire: Chinese Expansion and the Future of Southeast Asia (p. 53).

”

ပိုးလမ်းမ ၆

လာအိုနိုင်ငံမှာရှိတဲ့ ပမာဏကြီးမားတဲ့ တရုတ်ရဲ့ ပိုးလမ်းမခေါင်းစဉ်အောက်
ကစီမံကိန်းတွေရဲ့ သဘောက အတိုင်းအတာ တစ်ရပ်အထိ လာအိုဟာ
အချုပ်အခြာအာဏာကို လက်လွှတ်ပေးလိုက်ပြီး ခေတ်မှီရေးနဲ့ အလဲအထပ်
လုပ်ရတာမျိုးပါ။ ကိုယ့်ရေမြေအစိတ်အပိုင်းကို တရုတ်ရဲ့စီမံအုပ်ချုပ်မှုထဲ
ပေးလိုက်ရတာ။ နိုင်ငံတစ်ခုရဲ့ ထိန်းချုပ်မှုအောက်ကနေ အခြားနိုင်ငံရဲ့
ထိန်းချုပ်မှုထဲကို နေရာဒေသတွေကို လွှဲပြောင်းပေးရတာမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။

“

They're localized transfers of governmental control from one country to another. Within the perimeters of these sites, Laos, to varying degrees, has relinquished its national sovereignty in exchange for modernization, giving China jurisdiction over a substantial amount of its land.

Doig, Will. High-Speed Empire: Chinese Expansion and the Future of Southeast Asia (p. 53).

ပိုးလမ်းမ ၇

ကြီးမားတဲ့ လုပ်သားအင်အားစုရယ်၊ တိန်ရှောင်ဖိန်ရဲ့ စီးပွားရေး အမြော်အမြင်ရယ်အပြင် အခြေခံအဆောက်အအုံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေကြောင့် တရုတ်စီးပွားရေးကြီးထွားမှု အရှိန်ကောင်းခဲ့တာပါ။ ၂၀၁၀မှာ ဂျီဒီပီရဲ့ တစ်ဝက်လောက်ကို တရုတ်အစိုးရက ပြည်တွင်းအခြေခံ အဆောက်အအုံ တွေတည်ဆောက်ရာမှာသုံးတယ်။ ကမ္ဘာမှာ အကြီးဆုံးသုံးစွဲမှုပဲ။ တပြိုင် တည်းမှာ တကယ်လိုအပ်တာထက် တိုက်တွေ၊ လေဆိပ်တွေ၊ စက်ရုံတွေ၊ ပိုလျှံလာတယ်။ အဲဒီတော့ ပြည်ပထွက်ဆောက်ဖို့ နေရာရှာရတော့တယ်။ ပိုးလမ်းမစီမံကိန်းကြီး ပေါ်လာစေတဲ့ တွန်းအားတွေထဲက တစ်ခုက ပြည်တွင်းမှာပိုလျှံနေတဲ့ စွမ်းအားစုတွေကို ပြည်ပကိုထုတ်သုံးဖို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ပိုးလမ်းမစီမံကိန်းရဲ့ တချို့သော အစိတ်အပိုင်းတွေဟာ အရေးတကြီး လိုအပ်နေတဲ့ အခြေခံအဆောက်အအုံပြဿနာ ဖြေရှင်းဖို့ဦးတည်တာ မဟုတ်ဘူး။ ကမ္ဘာကိုသူ့ရဲ့ ဩဇာဖြန့်ကျက်ဖို့နဲ့ ပြည်တွင်းက စွမ်းအားစုတွေပိုလျှံနေတာကို ဖြေရှင်းဖို့ပဲလို့ ၂၀၁၇ ဇန်နဝါရီမှာထုတ်တဲ့ အစီရင်ခံစာ တစ်ခုက ဆိုပါတယ်။

“

..... this desire to offload excess capacity is one of the motivations for the One Belt One Road initiative.

Doig, Will. High-Speed Empire: Chinese Expansion and the Future of Southeast Asia (p. 54).

In January 2017, Fitch Ratings released a report warning that some aspects of One Belt One Road “might not be aimed at addressing the most pressing infrastructure needs,” but instead at “China’s efforts to extend its global influence and relieve domestic overcapacity.”

”

ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

ပိုးလမ်းမ ၈

တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ ကြီးထွားတိုးတက်မှုဟာ “ငြိမ်းချမ်းစွာမြင့်မားလာခြင်း” လို့ တရုတ်အာဏာပိုင်တွေက သရုပ်ဖော်လေ့ရှိပါတယ်။ တစ်ဖက်မှာလည်း ပိုးလမ်းမစီမံကိန်းတွေဟာ တရုတ်နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒနဲ့ ခွဲခြားဖို့ ခက်ခဲပါတယ်။ တရုတ်အစိုးရဟာ ပုံမှန်မဟာမိတ် တည်ဆောက်ရေးထက် ကုန်သွယ်ရေးနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းတွေ ကြားခံထားတဲ့ အပြန်အလှန်လက်တွဲမှုပုံစံကိုတည်ထောင်ပါတယ်။ တရုတ်ရဲ့ တည်ရှိမှုကို တောင်တရုတ်ပင်လယ်မှာ သာမက အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာတဝိုက်က သီရိလင်္ကာ၊ ပါကစ္စတန်နဲ့ အရှေ့တောင်အာရှ ကျွန်းဆွယ်ဒေသတွေအထိ မြင်သာပါတယ်။ အချို့သော ကျွန်းကျင်သူတွေကတော့ ဆိပ်ကမ်းတွေ၊ လေဆိပ်တွေ၊ စက်မှုဇုန်တွေနဲ့ အိန္ဒိယ သမုဒ္ဒရာတဝိုက်ကို ပုလဲလည်ဆွဲလို ဝန်းရံလိုက်ဖို့ တရုတ်ကလုပ်နေတာလို့ စွပ်စွဲပါတယ်။ အဲဒီလိုနည်းအားဖြင့် တစ်နေ့မှာ သူ့ရဲ့ကုန်သွယ်ရေးကို ကာကွယ်တိုးချဲ့ပေးမယ့် ရေတပ်အင်အား ရှိလိုတာဖြစ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

“

“Beijing is not seeking to build a formal alliance structure,” writes Miller. Instead, it’s pursuing a range of mutually beneficial geostrategic partnerships buttressed by development and trade.

Doig, Will. High-Speed Empire: Chinese Expansion and the Future of Southeast Asia (p. 64).

”

ပိုးလမ်းမ ၉

ပိုးလမ်းမနဲ့ ပတ်သက်ပြီး တရုတ်တို့ရဲ့ သူနိုင်ကိုယ်နိုင် (Win-Win) ဆိုတဲ့ ကြွေးကြော်သံကို သံသယဝင်စေတဲ့ နောက်အခြေအနေတစ်ခုက ရွှေ့ပြောင်း အလုပ်သမားကိစ္စတွေပါ။

လောလောဆယ် တွက်ချက်မှုအရ အင်ဒိုနီးရှားကို ရောက်လာတဲ့ အလုပ်သမားတွေရဲ့ လေးပုံတစ်ပုံက တရုတ်ပရောဂျက်တွေမှာ လုပ်မယ့် တရုတ်အလုပ်သမားတွေဖြစ်ပါတယ်။ လူဦးရေ ၁၅ သန်းသာရှိတဲ့ ကမ္ဘောဒီးယားမှာ တရုတ်အလုပ်သမား ၅ သိန်းလောက်ရှိမယ်လို့ မှန်းပါတယ်။ လူဦးရေ ၇သန်း မပြည့်တဲ့လာအိုမှာ တရုတ်အလုပ်သမား ၃သိန်းလောက်ရှိ ပါတယ်။

တရုတ်ချေးငွေ စီမံချက်တွေမှာလုပ်ဖို့ တရုတ်အလုပ်သမားတွေ ကိုပဲတင်သွင်းလာမယ်ဆိုရင် အရှေ့တောင်အာရှအတွက်က ဘာမြတ်စရာရှိ လို့လဲလို့ မေးခွန်းထုတ်လာကြပါတယ်။

ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်အတွက် ရုန်းကန်နေရတဲ့ လူမျိုးစုဒေသတွေမှာ (ဥပမာ-မြန်မာပြည်က ရှမ်း၊ ကချင်လိုဒေသတွေ) တရုတ်ရွှေ့ပြောင်း အလုပ် သမားတွေကြောင့် လူမျိုးစုဖြစ်တည်မှု ပိုခက်ခဲလာမှာ စိုးရိမ်ကြပါတယ်။

“

This is where the notion of 'win-win' starts to unravel. For if China manages to build deep-sea ports as well as the roads and railways to connect them to overland routes heading north to China, and at the same time insists on importing tens of thousands of Chinese workers to work on these projects, what's in it for Southeast Asia?

Vatikiotis, Michael. **Blood and Silk, Power and conflict in modern Southeast Asia** (p.268)

ITC Presents
ITC COLOMBO ONE
HOTEL AND RESIDENCES
A tribute to the
rich heritage of Sri Lanka

Chinese construction workers take a break in the Sri Lankan capital of Colombo in October 2015. © Getty Images

ပိုးလမ်းမ ၁၀

ပိုးလမ်းမဟာ တရုတ်စီးပွားရေးနဲ့ နိုင်ငံရေးတိုးချဲ့မှုဖြစ်ပေမယ့် မလွဲ
မရှောင်သာ တွဲပါလာတာက စစ်ရေးတည်ဆောက်မှု ဖြစ်ပါတယ်။ အကျိုး
စီးပွားတွေ ဖြန့်ကျက်တဲ့အခါ သေးသေးကနေ အကြီးကြီးအထိ လုံခြုံရေး၊
စစ်ရေးတည်ဆောက်မှုတွေ ပါလာပါတယ်။ တရုတ်စီမံကိန်းတွေမှာ တရုတ်
လုံခြုံရေးတွေ ယူထားတာကအစ၊ မဲခေါင်မြစ်မှာ ထိုင်း၊ လာအို၊ မြန်မာ
တပ်ဖွဲ့တွေနဲ့ပေါင်းပြီး ကင်းလှည့်နေတာအလယ်၊ ရေတပ်စခန်းဖြစ်လို့ရတဲ့
ရေနက်ဆိပ်ကမ်းတည်ဆောက်ပုံအဆုံး ပုံစံမျိုးစုံရှိပါတယ်။ ကုန်သွယ်ရေးမှ
ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်ဖို့လိုပြီး ကုန်သွယ်ရေးကနေ စစ်ရေးတည်ဆောက်မှုဆီ
ဦးတည်သွားဖို့ တရုတ်လိုနိုင်ငံကြီးတွေက သတိထားရမှာဖြစ်သလို အိမ်ရှင်
နိုင်ငံတွေကလည်း ပထဝီနိုင်ငံရေး အားပြိုင်ဆဲကမ္ဘာမှာ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ
အရှုပ်အထွေး ထဲရောပါသွားအောင် သတိထားရမယ်လို့ဆိုတယ်။

The
Economist

DECEMBER 16TH-22ND 2017

Can the Trump boom last?

Slaughterbots: rise of the military robot

Alabama's election: Moore is less

Adieu to the French Elvis

Sharp power

The new shape of Chinese influence

ခေတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

ပိုးလမ်းမ ၁၁

နိုင်ငံတကာဖြန့်ကျက်ရေး ပိုးလမ်းမစီမံကိန်းကြီး ဖြစ်လာခြင်းရဲ့ တရုတ်ပြည်တွင်းက နောက်ခံအခြေအနေတွေကို တရုတ်ပညာရှင်တွေက ခုလိုဖော်ပြထားတာ တွေရပါတယ်။

- * ရောင်းလိုအား၊ ဝယ်လိုအားစီးပွားရေး သဘောတရားအရ ပြောရင် ရောင်းလိုအားကိုဖြစ်စေတဲ့ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုစတဲ့ စွမ်းဆောင်ရည်တွေက တရုတ်ပြည်မှာ ပိုလျှံနေတဲ့ အခြေအနေ ရောက်လာတယ်။
- * လမ်းတံတားစတဲ့ အခြေခံအဆောက်အအုံ တည်ဆောက် နိုင်စွမ်းတွေလည်းပိုလျှံလာတယ်။ အဲဒီအထဲမှာ ဘိလပ်မြေ၊ စတီး၊ နည်းပညာစတာတွေပါတယ်။
- * ပြည်တွင်းမှာ သဘာဝဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုဒဏ် ကြီးမားလာတယ်။ အပြင်ကိုပို့ရင် ဝန်ထုပ်သက်သာမယ်။
- * တရုတ်ပြည်သူတွေရဲ့ စုငွေပမာဏက ကြီးမားလာတယ်။ အဲဒီစုငွေတွေကို ယူထားတဲ့ဘဏ်တွေမှာ ဝန်ထုပ်ကြီးလာတယ်။
- * စွမ်းအင်နဲ့ အခြားရင်းမြစ် လိုအပ်ချက်တွေကလည်း ဆက်ကြီးထွားလာဖို့ရှိတယ်။

国内经济问题

内部问题

- 产能过剩严重，实体经济转型。
- 基建过剩，基建产能过程：水泥钢材，技术，劳动力过剩
- 污染，能耗 / GDP 过高，环境重负
- 国人存款过多，银行负担加重。投资门道缺乏。
- 能源、矿产资源缺乏。
- Severe overcapacity, substantial economic transformation
- Trend of excess infrastructure, infrastructure capacity process: cement steel, technology, and labor surplus.
- Pollution, energy consumption/GDP too high, heavy environmental burden
- Chinese citizens savings quite large, enlarging banks' burden. Lacking investment gateways.
- Shortage of energy and mineral resources.

ပိုးလမ်းမ ၁၂

ပြည်ပဖွံ့ဖြိုးရေး အထောက်အပံ့ (ODA) နဲ့ ပြည်ပတိုက်ရိုက် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု (ODI) ဆိုတဲ့ အဓိကပုံစံနှစ်မျိုးအားဖြင့် နိုင်ငံကြီးတွေနဲ့ နိုင်ငံငယ်တွေ ဆက်နွယ်လာကြပါတယ်။ ဒီနေ့အခါ တရုတ်ရဲ့ ပြည်ပနိုင်ငံတွေအတွက် နှစ်စဉ်ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုက အမေရိကန်ကို ကျော်လွန်သွားပါပြီ။ ၁၅ နှစ်တာ ကာလ (၂၀၀၀-၂၀၁၄) မှာတော့ တရုတ်က ပြည်ပနိုင်ငံများ အတွက်ကို ၃၆၂.၁ ဘီလီယံသုံးစွဲခဲ့ပြီး အမေရိကန်က ၄၂၄.၃ ဘီလီယံသုံးစွဲခဲ့တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ တရုတ်နိုင်ငံ သုံးစွဲခဲ့တာရဲ့ ၂၁ရာခိုင်နှုန်းနဲ့ အမေရိကန် သုံးငွေရဲ့ ၉၃ ရာခိုင်နှုန်းကတော့ ပြည်ပဖွံ့ဖြိုးရေး အကူအညီဖြစ်ပါတယ်။ တရုတ်ကပေးတဲ့ ပြည်ပဖွံ့ဖြိုးရေး အကူအညီကို လက်ခံရရှိတဲ့ နိုင်ငံအများစုရဲ့ စီးပွားရေးဟာ အကူအညီကြောင့် ၀.၇ ရာခိုင်နှုန်းလောက် တိုးသွားတယ်လို့ စောင့်ကြည့်တွက်ချက်သူတွေက ပြောပါတယ်။ တရုတ်ရဲ့ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုဟာ ဖွံ့ဖြိုးရေးအထောက်အပံ့ ပုံစံ (ODA) ဖြစ်မယ်ဆိုရင် တခြားနည်းလမ်းနဲ့ ပေးတာထက် ပိုအကျိုးများတယ်လို့ဆိုပါတယ်။

၆၆

China might have a greater positive impact on growth in the developing world if more of its official financing was in the form of ODA rather than other official flows.

Tom Murphy

find out some (but not all) the secret of chine forign aid

Oct 31, 2017 (npr)

၉၉

... (၁) ... (၂) ... (၃) ... (၄) ... (၅) ... (၆) ... (၇) ... (၈) ... (၉) ... (၁၀) ... (၁၁) ... (၁၂) ... (၁၃) ... (၁၄) ... (၁၅) ... (၁၆) ... (၁၇) ... (၁၈) ... (၁၉) ... (၂၀) ... (၂၁) ... (၂၂) ... (၂၃) ... (၂၄) ... (၂၅) ... (၂၆) ... (၂၇) ... (၂၈) ... (၂၉) ... (၃၀) ... (၃၁) ... (၃၂) ... (၃၃) ... (၃၄) ... (၃၅) ... (၃၆) ... (၃၇) ... (၃၈) ... (၃၉) ... (၄၀) ... (၄၁) ... (၄၂) ... (၄၃) ... (၄၄) ... (၄၅) ... (၄၆) ... (၄၇) ... (၄၈) ... (၄၉) ... (၅၀) ... (၅၁) ... (၅၂) ... (၅၃) ... (၅၄) ... (၅၅) ... (၅၆) ... (၅၇) ... (၅၈) ... (၅၉) ... (၆၀) ... (၆၁) ... (၆၂) ... (၆၃) ... (၆၄) ... (၆၅) ... (၆၆) ... (၆၇) ... (၆၈) ... (၆၉) ... (၇၀) ... (၇၁) ... (၇၂) ... (၇၃) ... (၇၄) ... (၇၅) ... (၇၆) ... (၇၇) ... (၇၈) ... (၇၉) ... (၈၀) ... (၈၁) ... (၈၂) ... (၈၃) ... (၈၄) ... (၈၅) ... (၈၆) ... (၈၇) ... (၈၈) ... (၈၉) ... (၉၀) ... (၉၁) ... (၉၂) ... (၉၃) ... (၉၄) ... (၉၅) ... (၉၆) ... (၉၇) ... (၉၈) ... (၉၉) ... (၁၀၀) ...

ပိုးလမ်းမ ၁၃

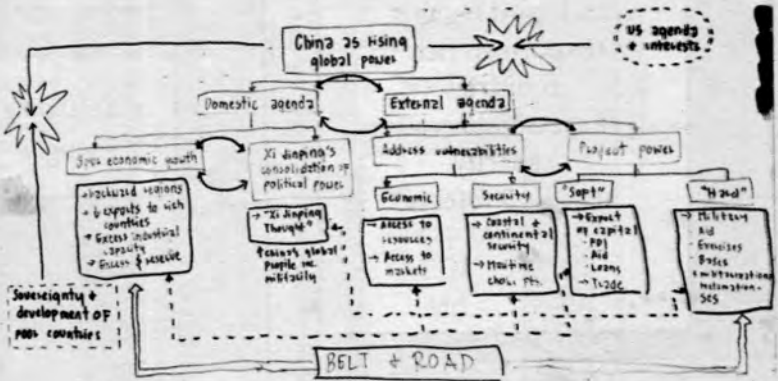
တဘက်မှာပြထားတဲ့ပုံက မဟာအင်အားကြီး နိုင်ငံနေရာကို ယူလာနေတဲ့ တရုတ်ပြည်နဲ့ ပိုးလမ်းမအဆက်အစပ်ကို ပုံဖော်ကြည့်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ တရုတ်ပြည်ရဲ့ အခြေအနေကို ပြည်တွင်း (၁)နဲ့ ပြည်ပ(၂)ဆိုပြီး ခွဲကြည့် ပါတယ်။

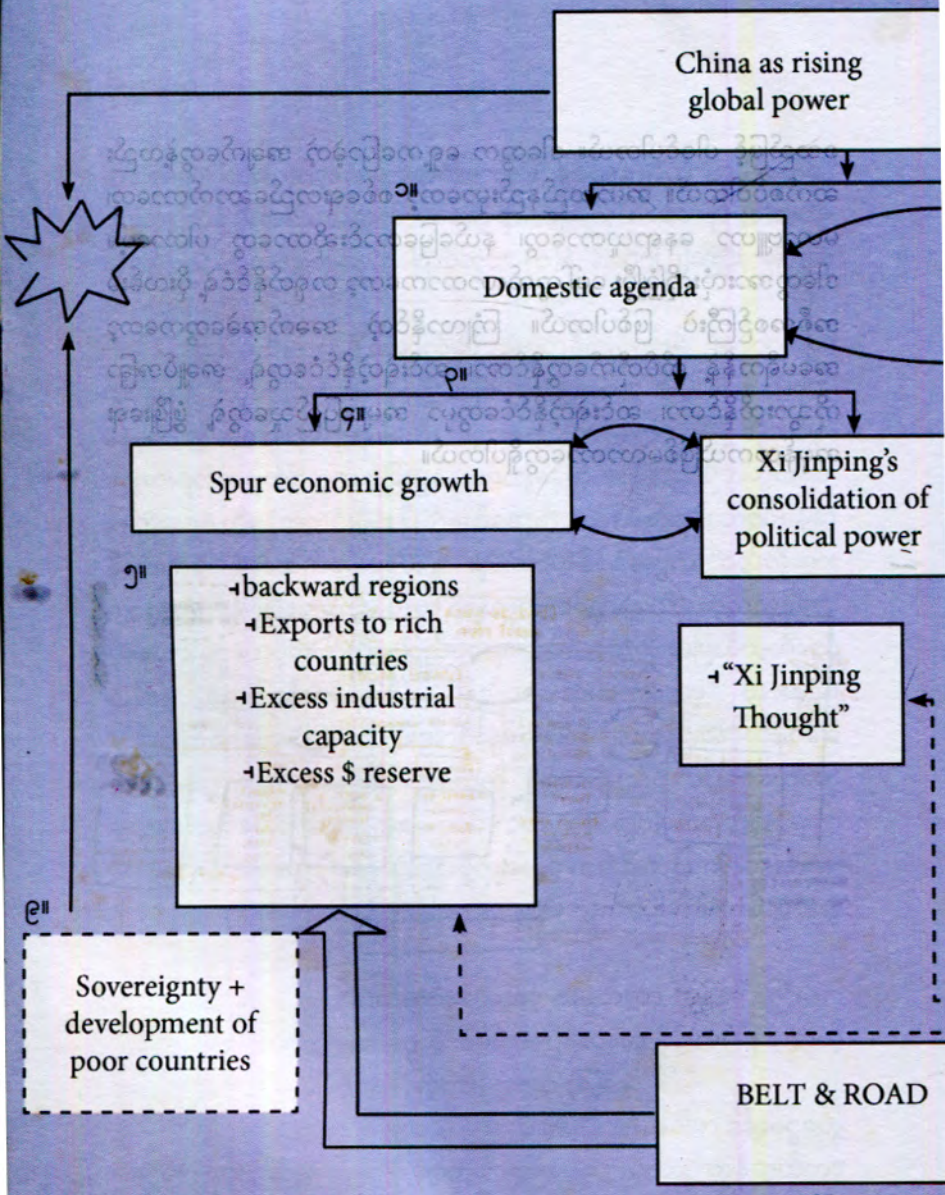
ပြည်တွင်းကဏ္ဍရဲ့အောက်မှာ သမ္မတဇီကျင်ပင်းရဲ့ အာဏာချုပ် ကိုင်မှု(၃)၊ ဒီလိုအာဏာချုပ်ကိုင်ဖို့ မဖြစ်မနေလိုအပ်တဲ့ စီးပွားရေး ဦးမော့ နေရေး (၄) ဆိုတာကိုတွေ့ရပါမယ်။ စီးပွားရေးဦးမော့နေဆဲ ဖြစ်ဖို့ ဆိုတာမှာ စဉ်းစားရတဲ့အချက်တွေက ဖွံ့ဖြိုးမှုနောက်ကျနေတဲ့ တရုတ်ပြည်အတွင်းပိုင်း ဒေသတွေရဲ့ကိစ္စ (အတွင်းပိုင်း ပြည်နယ်တွေကို နယ်နိမိတ်ချင်း ထိစပ်နေတဲ့ နိုင်ငံတွေနဲ့ ချိတ်ဆက်ပေးရမယ်)။ ချမ်းသာတဲ့နိုင်ငံတွေက ဝယ်လိုအား ကျလာတဲ့ကိစ္စ(ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေမှာ ဈေးကွက်သစ်ရှာရမယ်)။ ထုတ်ကုန်တွေ ပိုနေတာ၊ ငွေတွေပိုနေတဲ့ကိစ္စ (ပြည်ပဈေးကွက်တွေထဲကို အမြတ်ထွက်မယ့် နည်းနဲ့ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်ရမယ်)။ ပြည်ပရေးရာမှာကျတော့ အားနည်း ထိခိုက်နိုင်ခြေတွေ (၅) လျော့အောင်လုပ်ရမယ်။ အားနည်းထိခိုက်နိုင်ခြေ ထဲမှာ စီးပွားရေးအားနည်းနိုင်ခြေတွေကို (၅ က)ဖြည့်ဖို့ သံယံဇာတတွေ ရအောင်လုပ်ရတာ၊ ဈေးကွက်ရအောင် လုပ်ရတာတွေပါမယ်။ လုံခြုံရေးမှာ အားနည်းနိုင်ခြေတွေ (၅ ခ) ဖြေရှင်းဖို့ကျတော့ ကမ်းရိုးတန်း ကာကွယ်ရေး၊ မလကွားရေလက်ကြားမှာ ပိတ်မိမသွားအောင် ထွက်ပေါက်အသစ် ရှာရေး တွေ လုပ်ကြရမယ်။

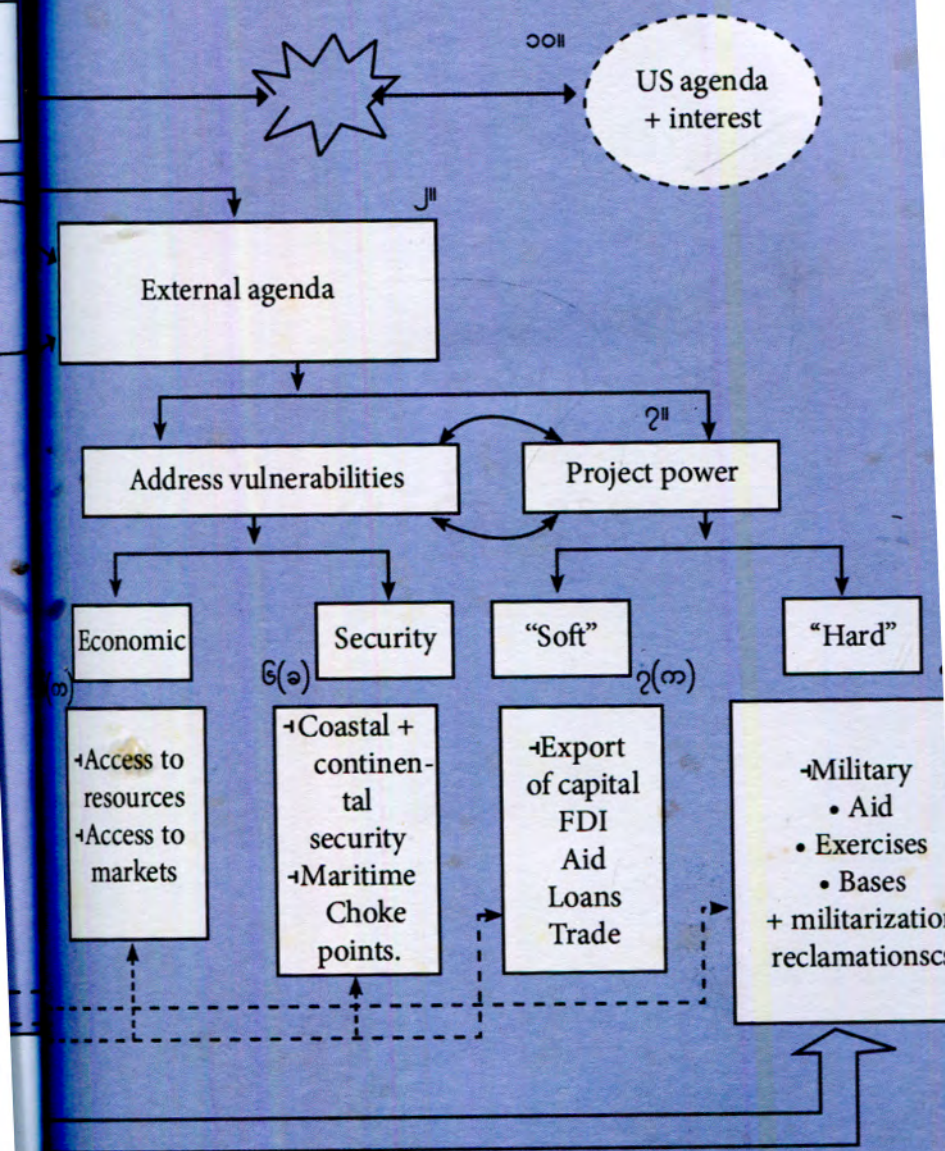
ပြည်ပကဏ္ဍ နောက်တစ်ခုကတော့ တရုတ်ဟာ အင်အားကြီးလာ တဲ့နိုင်ငံ၊ ကိုယ့်အကျိုးစီးပွားတွေ နိုင်ငံတကာပြန့်လာတဲ့ နိုင်ငံအနေနဲ့ ကိုယ့် ရဲ့အင်အားကို နိုင်ငံတကာစင်မြင့်မှာပြရတယ် (၆)။

အင်အားကို အပျော့ထည်နည်း (၆ က)နဲ့ပြတဲ့အခါမှာ ချေးငွေတွေ ပေးတာ၊ ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်တာ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးကူညီတာ၊ ကုန်သွယ်တာ

စသည်ဖြင့် ပါဝင်ပါတယ်။ ဒါတွေက ရှေ့ကပြောခဲ့တဲ့ အချက်တွေနဲ့လည်း ဆက်စပ်ပါတယ်။ အမာထည်နည်းမှာတော့ စစ်ရေးတည်ဆောက်တာတွေ၊ မဟာဗျူဟာ နေရာယူတာတွေ၊ နယ်မြေတောင်းဆိုတာတွေ ပါတာပေါ့။ ဒါတွေအားလုံးကိုခြုံပြီး ပေါ်ထွက်လာတာကတော့ တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ ပိုးလမ်းမ အစီအစဉ်ကြီးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကြုံလာနိုင်တဲ့ အခက်အခဲတွေကတော့ အမေရိကန်နဲ့ ထိပ်တိုက်တွေ့နိုင်တာ၊ ဆင်းရဲတဲ့နိုင်ငံတွေရဲ့ အချုပ်အခြာ ကိုသွားထိနိုင်တာ၊ ဆင်းရဲတဲ့နိုင်ငံတွေမှာ အများပြည်သူတွေရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေး အမှန်တကယ်ဖြစ်မလာတာတွေရှိပါတယ်။

US agenda + interest

External agenda

Address vulnerabilities

Project power

Economic

Security

"Soft"

"Hard"

+ Access to resources
+ Access to markets

+ Coastal + continental security
+ Maritime Choke points.

+ Export of capital
FDI
Aid
Loans
Trade

+ Military
• Aid
• Exercises
• Bases
+ militarization
reclamationsc

အခန်း(၂)

မြန်မာနိုင်ငံ

မြန်မာနိုင်ငံ ၁

အရှေ့အလယ်ပိုင်းက ရေနံနဲ့လောင်စာတွေ တရုတ်ပြည်ကို သယ်ဆောင်ရာ မှာ မလက္ကာရေလက်ကြားကို အဓိက အားထားနေရတာဟာ မဟာဗျူဟာ အရ အန္တရာယ်များတယ်။ ဒါကြောင့် မြန်မာပြည်လိုနိုင်ငံမျိုးကို ကုန်းတွင်း တံတားအဖြစ် သုံးလို့ရတယ်လို့ ၂၀၀၄ လောက်ကတည်းက ယူနန်ပြည်နယ်က ပညာရှင်တွေက အဆိုပြုခဲ့ကြတယ်လို့ဆိုပါတယ်။ နောက်ဆုံးတော့ မလက္ကာ ရေလက်ကြားကို ဖြတ်စရာမလိုဘဲ ရခိုင်ပြည်နယ်ကနေတဆင့် ယူနန်ပြည်နယ်ကိုပို့တဲ့ ရေနံနဲ့ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်းကြီးဖြစ်လာပါတယ်။ ခုအခါ ဂေါင်ဇူခရိုင်မှာ မြန်မာနိုင်ငံဘက်က သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကို သုံးစွဲတဲ့ အိမ်ထောင် စုပေါင်း ၁. ၄၃ သန်းနဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ၈၄၀၀ ရှိပါတယ်။ မြန်မာပြည်ဘက် ပိုက်လိုင်းတွေကနေ ပမာဏအပြည့်ပို့မယ်ဆိုရင် နှစ်စဉ်တရုတ်ပြည်ရဲ့ စွမ်းအင်သုံးစွဲမှုရဲ့ ၄ ရာခိုင်နှုန်းကို ဖြည့်ပေးရာ ရောက်ပါမယ်။ တရုတ်ပြည်အနောက်ပိုင်း အတွက်တော့ သူတို့သုံးစွဲမှုရဲ့ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းကို ဖြည့်ပေးတဲ့အခြေအနေရှိတာကြောင့် ပိုက်လိုင်းဟာ အဲဒီဒေသအတွက် အတော်ကို အရေးပါတယ်လို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။ မြန်မာပြည်ဘက်က ရေနံတစ်တန်ကို ဖြတ်သန်းခ ၁ ဒေါ်လာနဲ့ နှစ်စဉ်ကြေး ၁၃. ၈၁ သန်းရတယ်လို့ဆိုပါတယ်။ အဲဒါတွေကို ဘယ်သူတွေရသလဲလို့ မေးခွန်းထုတ်တာရှိပါတယ်။

China-Myanmar Oil and Gas Pipeline

China Domestic benefits of the pipeline:

- * Natural gas reaches Guizhou Province for the first time (2 billion m³ in first 5 months of 2018)
- * 1.43 million households in Guizhou now receiving natural gas from Myanmar; 8400 businesses
- * Over 2,300 kilometers of pipeline built in Guizhou province

- Proposed by Sumitomo in 2004 as a strategic solution to the Malacca Dilemma
- Central government approved in 2008, "Five Bridge Strategy"
- Long delays in bringing pipeline online
- Gas pipeline operating at 1 RMB/m³ in 2018, cost 2.2 RMB/cubic meter vs. 2.2 RMB for Central Asia gas
- Oil pipeline online in 2017, 4.2 million tons transported in 2018 (4 months)
- Myanmar receives \$1.33 billion per year in royalties, 1/3 annual fee of 1.81 billion US dollars **BUT WHO GETS IT?**

Mandalay

မြန်မာနိုင်ငံ ၂

တရုတ်နဲ့ မြန်မာနိုင်ငံကြားမှာ ရှည်လျားတဲ့ နယ်နိမိတ်ရှိပါတယ်။ မြန်မာပြည်ဟာ တရုတ်နိုင်ငံဘက်က ယူနန်နယ်နဲ့ အဓိကဆက်စပ်လုပ်ကိုင်ကြရပါတယ်။ တရုတ်-မြန်မာနယ်စပ်အရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ယူဆချက် နှစ်ခုရှိပါတယ်။ တစ်ခုက တရုတ်ဟာ မြန်မာနယ်စပ်ဒေသကို တည်ငြိမ်စေချင်တယ်။ နယ်စပ်ဒေသ မတည်ငြိမ်ရင် မူးယစ်ဆေးဝါး၊ ရာဇဝတ်မှုနဲ့ ရွှေ့ပြောင်းဝင်ရောက်သူတွေရဲ့ ပြဿနာက ကြီးမားလာမှာကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ယူဆချက်တစ်ခုကတော့ နယ်စပ်ဒေသမှာ ဖရိုဖရဲဖြစ်မှုများလေ ယူနန်ဘက်ကနေ ဝင်ပြီးစီးပွားရှာရတာ၊ စွက်ဖက်ရတာ လွယ်ကူလေဆိုတဲ့ အမြင်ဖြစ်ပါတယ်။

တရုတ်ပညာရှင်တချို့က တရုတ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေကို ဝေဖန်ရာမှာ အသုံးပြုတဲ့ စကားလုံးတစ်ခုကို ဒီနေရာမှာ ဖော်ပြလိုပါတယ်။ “အန္တရာယ်နှင့် ပဋိပက္ခများရာဒေသ၊ ဒါပေမယ့် ဝင်ဖို့လွယ်” ဆိုတဲ့စကားပါ။ အင်္ဂလိပ်လိုတော့ high-risk and high-conflict but low barriers to entry လို့ ပြောပါတယ်။ ဥပဒေမစိုးမိုးတဲ့အခါ၊ အကျင့်ပျက်မှုများတဲ့အခါ၊ သယံဇာတဝေစုလုရင်း တိုက်ခိုက်နေကြတဲ့အခါ ဝင်ရလွယ်ပါတယ်။ တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းဟာ အဲဒီလိုပဋိပက္ခနဲ့ အန္တရာယ်များသော်လည်း သယံဇာတကြွယ်ဝရာ ဒေသတွေမှာလို့ ဆိုပါတယ်။

Chinese ODI Risk preferring

Resources rich, even countries with high-risk and high-conflict.

low barriers to entry, -problem of corruption, lack of rules and laws, and fierce conflicts over resource

75% China overseas investment in High-risk and high-conflict but resources rich area .

ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံ ၃

အခြားသော အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံတွေလိုပဲ မြန်မာနိုင်ငံအခက်ကြုံနေရ တဲ့ အကြောင်းအရင်းတစ်ရပ်က အထက်လွှာလူတစ်စုရဲ့ အမြဲထားဝရ ကိုယ် ကျိုးစီးပွားရှာနေမှုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အာဏာနဲ့ဥစ္စာအတွက် သူတို့တတွေဟာ သာမန်ပြည်သူတွေရဲ့ အခွင့်အရေးကို စိတ်လိုလက်ရ ချနင်းကြတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

(Perpetual selfishness of Southeast Asian elites and their wilful subjugation of the rights of citizens to their own considerations of wealth and power.)

ပိုးလမ်းမ အစီအစဉ်တွေအောက်မှာ ငွေကြေးနဲ့ အာဏာလူတန်း စားရဲ့ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားတွေအတွက် သာမန်ပြည်သူတွေရဲ့ ဘဝအခြေအနေ တွေပိုမိုခက်ခဲလာနိုင်တာဟာ ပြည်သူ့ရေးရာ လှုပ်ရှားသူတွေရဲ့ အဓိက ပုပင်မှုဖြစ်ပါတယ်။

**Blood and Silk
Power and conflict in
modern Southeast Asia
-Michael Vatikiotis**

မြန်မာနိုင်ငံ ၄

ပိုးလမ်းမ အစီအစဉ်အောက်က မြန်မာ-တရုတ်စီးပွားရေး စင်္ကြံဟာ ပြည်တွင်းစစ်နဲ့ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာ လူမျိုးစုဒေသတွေကို ဖြတ်သန်းသွားပါတယ်။ မြန်မာစီးပွားရေး အင်အားစုတွေကို နေရာပေးဖို့ မြန်မာအစိုးရနဲ့ တပ်မတော်ဟာ လူမျိုးစုတွေကို ပိုမိုကန့်သတ်ဖိနှိပ်လာတာတွေ၊ ဆန့်ကျင်မှုတွေကို အပြီးသတ်ချေမှုန်းတာမျိုး၊ စီးပွားရေးစင်္ကြံ (CMEC) ခေါင်းစဉ်အောက်မှာ ဖြစ်လာနိုင်ပါတယ်။

မက်ဆေးဆေးဆုရှင် ဒေါ်ဆိုင်းရော်က “ပိုးလမ်းမနဲ့ ကချင်ပြည်သူများသတိထားစရာ” ဆောင်းပါးမှာ ခုလိုရေးထားပါတယ်။

“မြန်မာပြည်က အုပ်ချုပ်သူ လူတန်းစားတွေ သိရမှာက လူမျိုးစုတပ်တွေဟာ ပုန်ကန်နေတဲ့ ရန်သူတွေ မဟုတ်ပါဘူး။ စည်ပင်တဲ့နိုင်ငံတော်ဖြစ်ချင်တာချင်း တူကြတဲ့ ညီရင်းအစ်ကို ဖြစ်နိုင်ကြသူတွေပါ။”

ဒါပေမယ့်စီမံကိန်းတွေဟာ လူမျိုးစု ချစ်ကြည်ပေါင်းစည်းရေးကို ဦးမတည်ဘဲ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးကိုလက်နက်အဖြစ် (Weaponizing Development) သုံးလာမှာ စိုးရိမ်ကြရပါတယ်။

**China's Belt Road Initiatives:
A Cautionary Take for the
Kachin-Laphai Seng Row
(kachinlandnews.com)**

မြစ်ကြီးနားမြို့မှ ငြိမ်းချမ်းရေးဆန္ဒပြပွဲ

မြန်မာနိုင်ငံ ၅

ပိုးလမ်းမခေါင်းစဉ်အောက်မှာ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်ငါးခု ဖော်ပြထားတာ ရှိပါတယ်။ တစ်ခုစီကို အောက်ပါအတိုင်း စဉ်းစားကြည့်ကြတာရှိပါတယ်။

၁။ မူဝါဒရေးရာ အချိတ်အဆက်မိရေး

မြန်မာပြည်တွင်းက ဖွံ့ဖြိုးရေးမူဝါဒတွေနဲ့ ပိုးလမ်းမအစီအမံတွေ ချိတ်ဆက် မိရေးပါ။ ပိုးလမ်းမခေါင်းစဉ်အောက်က အစီအမံတွေ (တနည်းအားဖြင့်) မြန်မာနဲ့တရုတ် ဖွံ့ဖြိုးရေးမူဝါဒတွေ သဟဇာတဖြစ်အောင် ဖလှယ်ဆွေးနွေးမှု တွေလိုပါတယ်။ **မြန်မာပြည်ဘက်က ကိုယ်ဘယ်လမ်းကြောင်းနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးအောင် လုပ်မယ်ဆိုတာမျိုး မူဝါဒမရှင်းလင်းတဲ့အခါ အခက်ကြုံဖို့ရှိပါတယ်။** စစ်တပ်နဲ့အစိုးရဆိုပြီး အာဏာပတိုချက် နှစ်ခုကွဲနေတဲ့ နိုင်ငံဟာ တရုတ် ပြည်နဲ့ မူဝါဒရေးရာဘယ်လို ချိတ်ဆက်မလဲဆိုတာလဲ စဉ်းစားစရာပါ။

၂။ လမ်း၊ တံတား၊ ဆိပ်ကမ်းစတဲ့အခြေခံအဆောက်အအုံတွေ ချိတ်ဆက်ရေး
မြန်မာပြည်ဘက်က လမ်း၊ တံတား၊ အခြေခံအဆောက်အအုံတွေနဲ့ တရုတ်ပြည် ဘက်ချိတ်ဆက်မိရေးပါ။ လွယ်ကူသယောင်ထင်ရပေမယ့် သတိပြုစရာ များစွာရှိနေတဲ့ ကိစ္စပဲဖြစ်ပါတယ်။ အကျိုးဖြစ်စရာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ အဓိကတော့ သဘာဝဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု၊ လူထုထိခိုက်မှုကို ထည့်မတွက်ရင် **လူချမ်းသာတွေရဲ့ ကြီးပွားရေးပဲဖြစ်နေပြီး ဖွံ့ဖြိုးရေးခေါင်းစဉ်အောက်မှာ ပိုဆင်းရဲမွဲတေစရာတွေရှိနေပါတယ်။**

၃။ ကုန်သွယ်ရေးနဲ့ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု လွတ်လပ်စွာစီးဆင်းရေး
ပြည်တွင်းဈေးကွက်ကို အားမဖြည့်ဘဲ အားကြီးတဲ့ တရုတ်နိုင်ငံကို အကုန်ဖွင့် ပေးလိုက်ရင် အောက်ခြေ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးသမားတွေထိခိုက်ကြဖို့ ရှိပါတယ်။ ပြည်တွင်း ဈေးကွက်အကာအကွယ်တွေကို ရှိသင့်သလောက်

ရှိအောင် ဘယ်လိုလုပ်ကြမလဲလို့ ဆွေးနွေးကြရပါမယ်။ သယ်ဇာတတွေ ထုတ်ရောင်းပြီး ရတဲ့ငွေကို ညံ့ဖျင်းတဲ့အုပ်ချုပ်မှု၊ အကျင့်ပျက်မှုကြောင့် ပြည်သူ့ မခံစားရတာမျိုးဖြစ်ဖို့ အလားအလာ လက်ရှိမှာပိုများနေပါတယ်။

၄။ ငွေကြေးကဏ္ဍချိတ်ဆက်မိရေး

စာချုပ်တွေဘယ်လိုချုပ်ကြသလဲ မသိတာကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု သဘောတူ စာချုပ်တွေကို ယွမ်ငွေနဲ့ချုပ်တာလား၊ ဒေါ်လာနဲ့လား၊ ကျပ်ငွေနဲ့လား များသောအားဖြင့် ပြည်သူတွေ သိခွင့်မရကြပါဘူး။ ဒါကြောင့် ငွေကြေးကဏ္ဍ ချိတ်ဆက်ရေးကို ဘယ်လိုများလုပ်ကြမှာလဲ။ ကျပ်ငွေတန်ဖိုး ကျဆင်းနေ တာမျိုးပဲ ကြုံနေရတဲ့နိုင်ငံမှာ အထိမနာအောင် ဘယ်လိုစဉ်းစားကြမလဲ။

၅။ ပြည်သူချင်းပေါင်းစည်းရေး

အမှန်တကယ် ကူးလူးဖလှယ်မှုတွေဖြစ်လာအောင် ဘယ်လိုလုပ်ကြမလဲ။ ဝါဒဖြန့်ချိရေးမဆန်တဲ့ တဘက်ကိုတဘက်သိမြင်ရေး၊ လေးစားကြရေးဖြစ် အောင် ဘယ်လိုလုပ်ကြမလဲ။

- Policy Coordination 政策沟通
- Connected Infrastructure 设施联通
- Free flowing trade and investment 贸易畅通
- Financial integration 资金融通
- People to People Bonds 民心相通

အခန်း (၃)

တရုတ်-မြန်မာစီးပွားရေးစင်္ကြံ (CMEC)

ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

တရုတ်-မြန်မာစီးပွားရေးစင်္ကြံ (CMEC) ၁

တရုတ်-မြန်မာစီးပွားရေး စင်္ကြံကို တရုတ်နိုင်ငံတော် ကောင်စီဝင် ဝမ်ရီက ၂၀၁၇ နိုဝင်ဘာမှာ အဆိုပြုခဲ့တာပါ။ မြန်မာနိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အဖြေလို့ သူက ရည်ညွှန်းပါတယ်။ တရုတ်အကွရာနဲ့ လူဆိုတဲ့သင်္ကေတ ဖြစ်အောင် ရေးထားပါတယ်။ နားလည်မှု စာချွန်တော်ကို ၂၀၁၈ စက်တင်ဘာမှာ ဘေဂျင်းမှာရေးထိုးပါတယ်။ တရုတ်-မြန်မာစီးပွားရေး စင်္ကြံလမ်း (CMEC) ဖိုရမ်ကို ဂေါင်ဇီခရိုင်မှာ ကျင်းပပါတယ်။

စီးပွားရေးစင်္ကြံခေါင်းစဉ်အောက်မှာ ကျောက်ဖြူနဲ့ ကချင်ဘက်က စီမံကိန်းတွေဖြစ်လာဖို့က တရုတ်ရဲ့အဓိက ဦးတည်ချက်လို့ ယူဆတာတွေ ရှိပါတယ်။

ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

တရုတ်-မြန်မာစီးပွားရေးစင်္ကြံ (CMEC) ၂

ဂေါင်ဇီမှာကျင်းပတဲ့ တရုတ်မြန်မာစီးပွားရေး စင်္ကြံဖိုရမ်မှာ တရုတ်ဘက်က ထုတ်ပြန်တဲ့ ဦးစားပေးအစီအစဉ်တွေက အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါတယ်။

- ၁. နှစ်နိုင်ငံရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေးမူဝါဒနဲ့ စီမံကိန်းတွေ ချိတ်ဆက်ဖို့။
- ၂. ကျောက်ဖြူစက်မှုလုပ်ငန်း၊ မူဆယ်-မန္တလေးရထားလမ်းစတဲ့ စီမံကိန်းကြီးတွေ ဦးစားပေးလုပ်ဖို့။
- ၃. လိုအပ်မယ့်စွမ်းအင်နဲ့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး စီမံကိန်းတွေချိတ်ဆက်ဖို့။
- ၄. နှစ်နိုင်ငံက သူတေသနအဖွဲ့တွေ၊ ငွေကြေးအဖွဲ့တွေ၊ တရုတ်ကုန်သည်ကြီးများ အသင်းလို ကုန်သွယ်အသင်းတွေကနေ သတင်းအချက်အလက်ပေးဖို့၊ နောက်ထပ်ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်တွေ ဖော်ထုတ်ဖို့။

Signing; the CMEC Forum

CMEC MOU was signed in Beijing on September 9, 2018 with the National Reform and Development Commission of China and the Ministry of Planning and Finance of Myanmar.

On September 13, the CMEC Forum was held in Guangxi, China, and the Deputy Director of the NDRC (Ning Jizhe) stated the priorities as follows:

Link the development plans and policies between the two countries: meaning likely that Myanmar's development plan needs to be linked closely to China.

Give priority to the development of major projects, particularly the Kyauk Phyu SEZ, and then the Muse - Mandalay railroad.

Coordinate plans for the necessary transportation infrastructure and energy projects to meet the needs of Myanmar's industry, manufacturing and agricultural development.

Encourage the Chinese Chamber of Commerce and other Commercial Organizations, the financial institutions of the two countries and their think tanks to provide necessary information, services and needed platforms for its further development.

ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

တရုတ်-မြန်မာစီးပွားရေးစင်္ကြံ (CMEC) ၃

တရုတ်-မြန်မာစီးပွားရေးစင်္ကြံ အလုပ်အမှုဆောင်ကော်မတီဆိုပြီး ဖွဲ့ခဲ့ပါတယ်။

တရုတ်ဘက်က ပါဝင်တဲ့အဖွဲ့တွေကတော့

တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီ ပြည်သူ့ရေးရာဌာန၊ ကွန်မြူနစ်ပါတီ နိုင်ငံတကာဌာန၊ သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာဝန်ကြီးဌာန၊ စက်မှုနှင့် သတင်းနည်းပညာဝန်ကြီးဌာန၊ လူမှုဖူလုံရေးနှင့် လူသားရင်းမြစ်ဝန်ကြီးဌာန၊ ဂေဟဗေဒဝန်ကြီးဌာန၊ ပို့ဆောင်ရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ရေရင်းမြစ်ဝန်ကြီးဌာန၊ စိုက်ပျိုးရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ခရီးသွားဝန်ကြီးဌာန၊ တရုတ်ပြည်သူ့ဘဏ်၊ အမျိုးသားစွမ်းအင် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးဌာန၊ ရှန်ဟိုင်းမြို့နီစပယ် ဝန်ကြီးဌာန၊ ယူနန်ပြည်နယ်အစိုးရ၊ ရှမ်ဇန်းမြို့ပြအစိုးရ၊ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ တရုတ်သံရုံး၊ တရုတ်ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်၊ တရုတ်အိတ်ဇင်းဘဏ်၊ စီးပွားရေးပူပေါင်းမှုဆိုင်ရာဗဟိုဌာန။

မြန်မာဘက်က ပါဝင်တဲ့အဖွဲ့တွေကတော့

မြန်မာ-ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ မန္တလေးနှင့် ရန်ကုန်အစိုးရ၊ ဗဟိုဘဏ်၊ ငွေကြေးကော်မရှင်၊ ရှေ့နေချုပ်ရုံးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့များဖြစ်ပါတယ်။

ကော်မတီစာရင်းကို ကြည့်လိုက်တာနဲ့ တရုတ်အေဂျင်စီတွေ၊ အဖွဲ့တွေက စိုးမိုးထားတာကို အလွယ်မြင်နိုင်ပါတယ်။ မြန်မာဘက်မှာက လက်တစ်ဆုပ်စာ လူတစ်စုရဲ့ အစီအမံပဲဆိုတဲ့ သဘောမျိုး ပေါ်လွင်နေပါတယ်။ လူမျိုးစုဒေသတွေက ကိုယ်စားလှယ်/အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုမှမပါပါဘူး။ နည်းပညာဆိုင်ရာကိစ္စတွေမှာ တတ်ကျွမ်းသူသိပ်မပါတဲ့ မြန်မာဘက်က တရုတ်နဲ့ယှဉ်ရင် တစ်ဖက်စောင်းနင်းဖြစ်မှာကိုလည်း မြင်သာနေပါတယ်။

Structure of the CMEC Working Committee

- China: Publicity Department of the CPC; International Department of the CPC; Ministry of Science and Technology, Ministry of Industry and Information Technology, Ministry of Human Resources and Social Security, Ministry of Environment and Ecology, Ministry of Transport, Ministry of Water Resources, Ministry of Agriculture, Ministry of Culture and Tourism, the People's Bank of China, National Energy Administration, Shanghai Municipal Government, Yunnan Provincial Government, Shenzhen City Government, Chinese Embassy in Yangon, China Development Bank, China EXIM Bank, China Center for International Economic Exchanges
- Myanmar: Ministry of Commerce, Mandalay Region, Yangon Region, Central Bank and the Currency Commission, Union Office of the Attorney General, "development organizations"

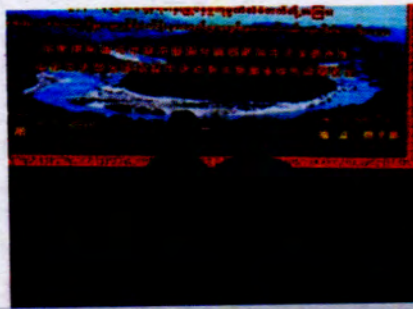
ဆော်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

တရုတ်-မြန်မာစီးပွားရေးစင်္ကြံ (CMEC) ၄

တရုတ်-မြန်မာစီးပွားရေး စင်္ကြံလက်မှတ်ထိုးပြီး သိပ်မကြာခင် တက်သုတ် ရိုက်ပြီး မူဆယ်- မန္တလေးရထားလမ်း နားလည်မှု စာချွန်လက်မှတ်ရေးထိုး ကြပါတယ်။ ဖြစ်နိုင်ခြေနဲ့ အကျိုးအမြတ် ဆန်းစစ်ချက်ကို တစ်နှစ်အတွင်း အပြီးသတ်လုပ်မယ်လို့ သဘောတူကြတယ်။ တခြားဆက်နွယ်တဲ့ သဘော တူညီချက်တွေကတော့ နယ်စပ်ဒေသပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးသဘောတူညီ ချက်ပါ။ ၂၀၁၇ မေလမှာ မြန်မာနဲ့တရုတ်ကုန်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနတွေ သဘောတူခဲ့ကြပါတယ်။ ထူးခြားတာတစ်ခုက **ကချင်ပြည်နယ်အစိုးရဟာ တရုတ်နိုင်ငံက HEMGYI ကုမ္ပဏီနဲ့ လက်မှတ်ထိုးခဲ့တဲ့ ကိစ္စပါ။ မြစ်ကြီးနားဝန်းကျင်က မြေဟက်တာ ၅၀၀၀ လောက်ပေးဖို့ဆိုတာ သဘော တူညီချက်မှာပါ ပါတယ်။ ဘယ်ကချင် နိုင်ငံရေးအင်အားစု၊ ပြည်သူ့လူ့အဖွဲ့ အစည်းနဲ့မှ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးတာ မရှိခဲ့ပါ။ ကချင်ပြည်နယ်အစိုးရက စီမံကိန်းကြောင့် ကချင်ပြည်နယ်သား ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းလောက်ရဲ့ ဘဝတွေ ကောင်းလာမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ ဘယ်အချက်အလက် တွက်ချက်မှုတွေပေါ် အခြေခံပြီးပြောတာလဲ မသိပါ။**

A Related Agreement: MOU between the Ministry of Commerce of China and Myanmar on the Development of the China – Myanmar Border Cooperation Zone (May 2017)

- Kachin State Government signed MOU for Hengyi's SEZ, including 5000 ha of land in Myitkyina on May 8, 2018 (Photo)
- No consultation with Kachin political actors, civil society, etc.
- Kachin state government statement: will improve the lives of 70% of Kachin people

ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ဝိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

တရုတ်-မြန်မာစီးပွားရေးစင်္ကြံ (CMEC) ၅

စီးပွားရေးစင်္ကြံနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မြန်မာဘက်က ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သိပ်ပြန် မပြောကြပေမယ့် တရုတ်ဘက်ကတော့ သူ့နိုင်ငံအတွင်းက ပရိသတ်ကို မြန်မာ တွေက စီးပွားရေးစင်္ကြံကနေ ဒါတွေကို မျှော်လင့်တာပါ ဆိုတာမျိုး တရားဝင် ပြောနေ၊ ရေးနေတာကို တွေ့ရပါတယ်။

ယူနန်ပြည်နယ်၊ ဘောက်ရှန်မြို့နယ်စပယ်အစိုးရရဲ့ ဝတ်ဆိုင်ကိစ္စမှာ စီးပွားရေးစင်္ကြံအပေါ် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ပြည်သူတို့၏ မျှော်လင့်ချက်များ ဆိုပြီး အောက်ပါအချက်များကို ဖော်ပြထားပါတယ်။

၁. မြေပုံကိုကြည့်ရင် ဒီစီမံချက်နေရာအားလုံးက မြန်မာပြည်မှာပဲရှိပါတယ်။ ဒါဟာ တရုတ်ပြည်ရဲ့ စိတ်စေတနာကို ပြပါတယ်။ အထူးသဖြင့် စင်္ကြံတစ်လျှောက်က ပြည်သူတွေဟာ စင်္ကြံလမ်းကို ဆန့်ကျင်ဖို့ အကြောင်းမရှိပါ။ စင်္ကြံလမ်းကို ဆန့်ကျင်တာဟာ မြန်မာပြည်ကို ဆန့်ကျင်တာပဲ။ (စီမံကိန်းကိုမဆန့်ကျင်နဲ့။ ဆန့်ကျင်သူဟာ နိုင်ငံရန်သူဆိုတဲ့ စကားမျိုး ခုထိ မြန်မာပြည်ထဲမှာတောင် မပြောပါ။ တရုတ်ဘက်က ဒီလို ပြောတာဟာ တစ်မျိုးဖြစ်နေပါတယ်။)

၂. မြန်မာပြည်ဟာ အားနည်းတယ်။ စီးပွားရေး ခေတ်နောက်ကျတယ်။ ဆင်းရဲတယ်။ အမေရိကန်နဲ့ ဂျပန်ကလည်း ဘာမှလုပ်ပေးတာ မဟုတ်ဘူး။ တရုတ်တစ်နိုင်ငံတည်းကပဲ အားကိုးရမယ့်မိတ်ဖက်။

၃. ရွှေလီ-ကျောက်ဖြူရထားစီမံကိန်းဟာ ဒေသအားလုံးရဲ့ စီးပွားရေးကို မြှင့်တင် ပေးလိမ့်မယ်။ အမြန်ဆုံးတွန်းလှုပ်ဖို့ လိုတယ်။ (လက်ရှိဖြစ်နိုင်ခြေ ဆန်းစစ်ချက်ကတော့ မူဆယ်-မန္တလေး အတွက်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ တရုတ်ဘက်က ဘာကိုလှမ်းကြည့် နေတယ်ဆိုတာ ဖော်ပြသလိုဖြစ်နေပါတယ်။)

၄. စီးပွားရေးစင်္ကြံ ဖွံ့ဖြိုးအောင် လုပ်တယ်ဆိုတာမှာ ကချင်ပြည်နယ်ကိုပါ ဆွဲထည့်ဖို့လိုမယ်။ အဲဒီမှာစီးပွားရေး မဖွံ့ဖြိုးလို့ ပဋိပက္ခဖြစ်နေတာ။ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနိမ့်ကျတာဟာ ပြဿနာရဲ့ ဇစ်မြစ်ပဲ။

၅. စီးပွားရေးစင်္ကြံဟာ လူတွေရဲ့လိုအပ်ချက်ကိုလည်း အာရုံစိုက်ရမယ်။ အစိုးရကိုညှိနှိုင်း ကိုင်တွယ်မှုအပေါ်မှာပဲ အားစိုက်လို့မရ၊ လူမျိုးစုများစွာ၊ ဘာသာရေး၊ အစိုးရမဟုတ်တဲ့ အုပ်စုတွေပါမှ သဘာဝဝန်းကျင်ရေး၊ အလုပ်သမားရေး၊ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ တာဝန်ရှိတယ်။

Chinese Narratives of Myanmar views on CMEC

Released by the portal of the Baoshan Municipal Government, October 10, 2018
(<http://mp.weixin.qq.com/s/6APwdD9cL0ZPX1XVSzwwww>):

"The Myanmar government and society have the following hopes for CMEC cooperation"

- (1) The project is a historical watershed, as if you look on the map, nearly all of it is inside Myanmar. This shows the goodwill of China to Myanmar. Especially for people along CMEC, there is no reason to be against it. "To be against CMEC is to be against the nation of Myanmar."
- (2) The Myanmar state is weak, the economy backward and people poor; the Americans and Japanese gave empty promises and provided nothing; as such, China is the only reliable development partner
- (3) The railroad from Kyauk Phyu to Ruili will lift the economies of nearly all regions, and it must move ahead quickly. This will allow all of Myanmar's products to reach the China market, and increase incomes
- (4) Myanmar lacks talent, and sees CMEC as a space through which China can enhance Myanmar talent in agriculture, technology, and animal husbandry. Myanmar especially hopes that CMEC will include a strong focus on agriculture
- (5) Agricultural products represent 35% of Myanmar's exports. However, most products cannot reach China legally. Myanmar hopes that CMEC can address this problem, which will further boost Myanmar's agricultural sector
- (6) The Development of CMEC needs to incorporate more of Kachin state, where conflict still ranges because the economy is not developed. The roots of this are poor transportation. The success of CMEC depends on whether it can develop Kachin state.
- (7) CMEC needs to pay attention to the people's needs. It cannot rely on just "handling the government," but must engage with many ethnic, religious and NGO groups and the concerns they have on the environment, labor, livelihoods and responsibility.

ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

တရုတ်-မြန်မာစီးပွားရေးစင်္ကြံ (CMEC) ၆

တရုတ်-မြန်မာ စီးပွားရေးစင်္ကြံမှာ ဘာတွေဖြစ်လာနိုင်ခြေရှိသလဲလို့ နီးစပ်ရာ တရုတ်-ပါကစ္စတန် စီးပွားရေးစင်္ကြံ CPEC ကို လှမ်းကြည့်တဲ့အခါ တွေ့ရတာ တွေကတော့ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါတယ်။

- * တရုတ်-ပါကစ္စတန် စီးပွားရေးစင်္ကြံ တစ်လျှောက်ကို ပါကစ္စတန် စစ်တပ်က လုံခြုံရေးယူပေးရတယ်။
- * ပြည်သူ့ရေးရာ တောင်းဆိုလှုပ်ရှားမှုပြုတဲ့ ပြည်သူ့လူ့အဖွဲ့အစည်း တွေ ဖိနှိပ်ခံရတယ်။

မြန်မာပြည်မှာလည်း စီးပွားရေးစင်္ကြံကြောင့် အလားတူတွေ ကြုံရ နိုင်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် လုံခြုံရေးယန္တရားဟာ စီးပွားရေးစင်္ကြံကို ကာကွယ် ကြမှာမို့ တပ်ရဲ့အခန်းကဏ္ဍ လျော့ကျဖို့ဆိုတာ ပိုခက်ခဲသွားဖို့ရှိပါတယ်။

တပ်နဲ့အစိုးရပေါင်းပြီး လူမျိုးစုနဲ့ ပြည်သူ့ရေးရာ လှုပ်ရှားသူတွေကို ဖိနှိပ်တာ၊ လူမျိုးစုနယ်မြေတွေကို ပိုမိုစိုးမိုးဖို့ ကြိုးစားတာတွေ ဖြစ်လာနိုင် ပါတယ်။

ငြိမ်းချမ်းရေး အလားအလာကို ထိခိုက်နိုင်ခြေ များပါတယ်။ ဖက်ဒရယ်စနစ်နဲ့အားလုံးပါဝင်နိုင်တဲ့ဖွဲ့စည်းပုံတွေဖြစ်လာမှပဲ ထိခိုက်မှုတွေ မဖြစ်အောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ရထားလမ်းအပြင် အခြားသော ရေကာတာစတဲ့ စီမံချက်အကြီးစား တွေ ဝင်လာပါလိမ့်မယ်။ (ဝင်လာကြဖို့ ရေးဆွဲပြင်ဆင်ထားတာတွေ ရှိပြီး သားလို့ ဆိုပါတယ်။)

How China Supports the Slow Strangulation of Myanmar's Kachin Minority

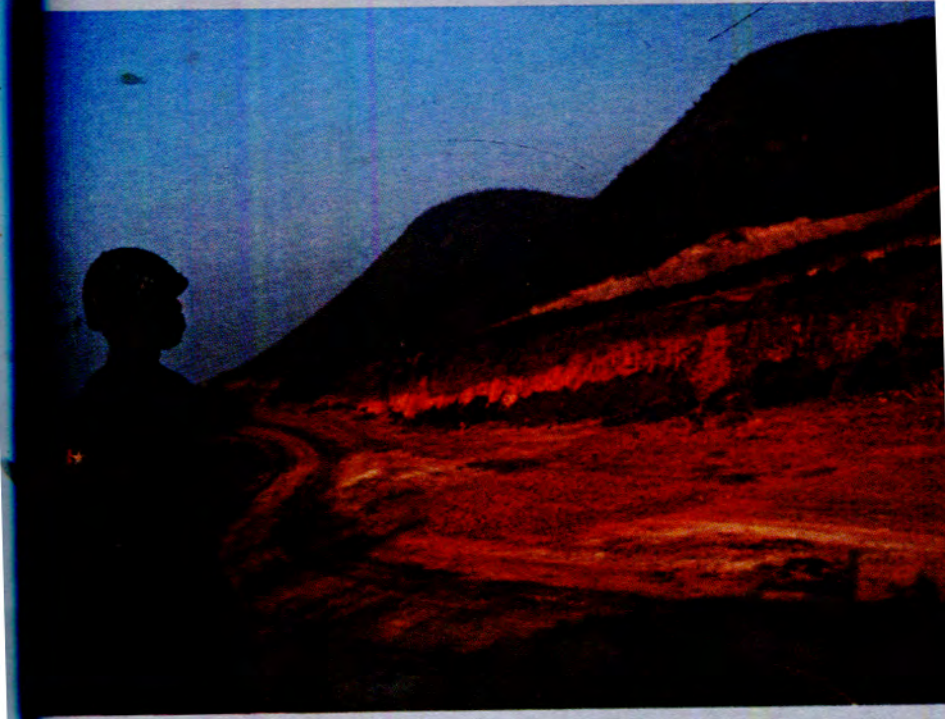
ခေတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

တရုတ်-မြန်မာစီးပွားရေးစင်္ကြံ (CMEC) ၇

တရုတ်-မြန်မာ စီးပွားရေးစင်္ကြံမှာ အောက်ခြေပြည်သူတွေ အထိအခိုက် မများဖို့ ဘာတွေလုပ်နိုင်ကြမလဲလို့ စဉ်းစားကြတာတွေရှိပါတယ်။

- * တစ်နည်းအားဖြင့် ဖြစ်ချင်တာတွေ၊ မဖြစ်ချင်တာတွေကို စုရုံးပြောဆိုကြ၊ ဆွေးနွေးကြ၊ တိုင်ပင်ကြတဲ့ အောက်ခြေပြည်သူ ကွန်ရက် ရှိဖို့လိုလိမ့်မယ်။
- * တရုတ်နိုင်ငံက သုတေသနနဲ့ တွေးခေါ်မြော်မြင်ရေးအဖွဲ့ Think Tank တွေနဲ့ချိတ်ဆက်လို့ရတဲ့ အခွင့်အရေးအတွက် မြန်မာပြည်ဘက်ကပြည်သူ့အဖွဲ့အစည်းတွေ၊ ပြည်သူ့ပညာရှင်တွေအားထုတ်ကြဖို့လိုပါမယ်။
- * ပြည်တွင်းစီမံအုပ်ချုပ်မှု အားမကောင်းသရွေ့ ပြည်သူ့ဘဝတွေ အကာအကွယ်မဲ့နေမှာကြောင့် ပြည်တွင်းနိုင်ငံရေး တိုးတက်ထိရောက်ဖို့လည်း ကြိုးစားကြရပါမယ်။
- * သတင်းအချက်အလက် အမှန်မရသရွေ့ကတော့ ပြည်သူတွေမှာ လက်လွန်သွားပြီးမှ သိရတာမျိုး ဖြစ်ဖို့များပါတယ်။ ဒါကြောင့် လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုခွင့်နဲ့ သတင်းအချက်အလက် ရရှိရေးဟာ အရေးကြီးပါလိမ့်မယ်။
- * မြန်မာပြည်ရဲ့ ဖြေရှင်းရခက်လှတဲ့ မြေယာ၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဖယ်ဒရယ်လိုက်စွဲမျိုးတွေအပေါ် စီးပွားရေးစင်္ကြံက ဘယ်လိုရိုက်ခတ်လာမလဲလို့ဆွေးနွေးကြဖို့ လိုပါမယ်။

တရုတ်-မြန်မာစီးပွားရေးကြီး #၇

မပြီးဆုံးသောပဋိပက္ခများ -လက်ပတောင်းဒေသ

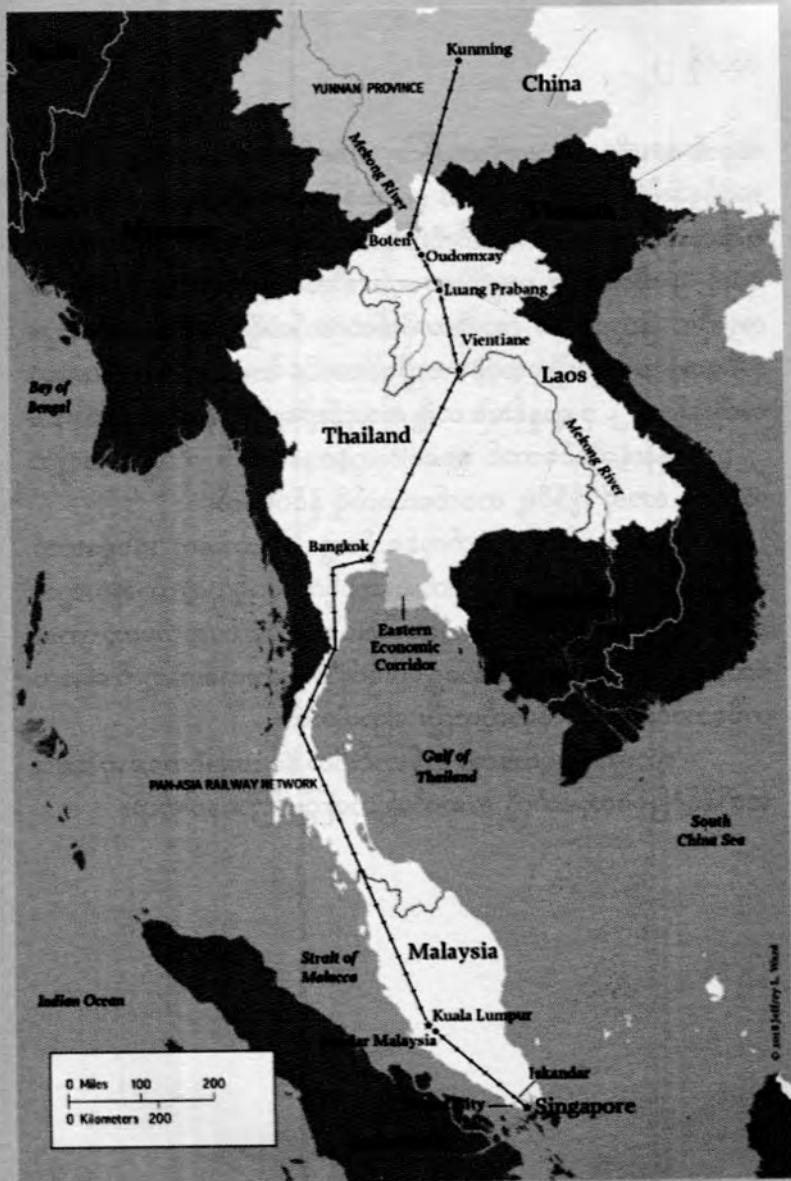
အခန်း(၄)

လာအို

လာအို ၁

ပထဝီ အနေအထားကြောင့် လာအိုနိုင်ငံဟာ သမိုင်းအစဉ်အလာမှာကိုပဲ ပြင်ပအင်အားစုတွေရဲ့ စွက်ဖက်မှုကို ခံရလေ့ရှိပါတယ်။ ပြင်သစ်ကိုလိုနီ အဖြစ်နဲ့ အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီတွေနဲ့ ကြားခံနိုင်ငံဖြစ်ရတာ၊ ဗီယက်နမ်က တရုတ်နဲ့ ကြားခံအဖြစ်သုံးတာ၊ အမေရိကန်က ထိုင်းနိုင်ငံကို ကွန်မြူနစ် ဝါဒမရောက် လာဖို့ ကြားခံအဖြစ်သုံးတာ၊ နောက်ဆုံးဗီယက်နမ်စစ်မှာ တောင်ဗီယက်နမ် ကပို့ဆောင်ရေးလမ်းကြောင်း အဖြစ်သုံးလို့ စစ်ဒဏ်ခံခဲ့ရတဲ့နိုင်ငံပါ။ ခုလည်း လာအိုဟာ တရုတ်ပိုးလမ်းမစီမံကိန်းရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ် ဖြစ်နေပြန် ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ကူမင်း-စင်ကာပူ လမ်းကြောင်းကြီးရဲ့ အဓိကအစိတ် အပိုင်းအဖြစ်နဲ့ပါ။

ရိပ်လော

လာအို ၂

တရုတ်-လာအို ရထားလမ်းအတွက် ဖက်စပ်ကုမ္ပဏီမှာ တရုတ်က ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းပိုင်ပါတယ်။ လာအိုက ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းပါဝင်ပါတယ်။ လျှော့တွက် ထားတဲ့ဘတ်ဂျက်ကကို ၆ ဘီလီယံရှိပါတယ်။ စီမံချက်စတင်ချင်း ထည့်ဝင် ရမယ့် ၂ ဘီလီယံမှာ တရုတ်က ၁.၆ ဘီလီယံပေးပါတယ်။ ကျန်တာကို လာအိုက ဖြည့်ရမှာပါ။ လာအိုက ပိုက်ဆံလက်ထဲရှိတဲ့ နိုင်ငံမဟုတ်ပါဘူး။ အဲဒီတော့ ချေးငှားပြီးတော့ပဲ ထည့်ရပါတယ်။ တရားဝင် ဖော်ပြထားတဲ့ အတိုးနှုန်းက ၂.၃ ရာနှုန်းပါ။ တချို့ကလည်း ၃ ရာခိုင်နှုန်းလို့ ပြောပါတယ်။ ၂.၃ ရာနှုန်းနဲ့ဆိုရင်တောင် စုစုပေါင်းကုန်ကျစရိတ် ၆ ဘီလီယံ အတွက် အတိုးက လာအို ဂျီဒီပီရဲ့ တဝက်လောက်ရှိ နိုင်ပါတယ်။

ရထားလမ်းက တရုတ်ကုန်စည်တွေ၊ ခရီးသွားတွေ အရွှေ့တောင် အာရှကိုဝင်ဖို့ အသုံးဝင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ ဘာပို့ကုန်မှမရှိလှတဲ့ လာအိုအတွက် ဘယ်လိုအသုံးဝင်မှာလည်း မသေချာသေးပါ။ လောလောဆယ်တော့ လာအို မိသားစု ၄၄၀၀ လောက် နေရာရွှေ့ပေးရပါပြီ။ ရထားလမ်းအတွက် မြေဧက တစ်သောင်းလောက်လိုမှာလို့လည်း ပြောပါတယ်။

လာအိုအစိုးရကတော့ ကုန်းတွင်းပိတ် နိုင်ငံအဖြစ်ကနေ ကုန်းချင်း ဆက်နိုင်ဖြစ်တော့မယ်လို့ အဆက်မပြတ်ကြွေးကြော်နေပါတယ်။

လာအို ၃

လာအိုဟာ စီးပွားရေးကတော့ ဈေးကွက်စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးကတော့ မြင်
 သာမှုမရှိတဲ့ လူနည်းစု အုပ်ချုပ်ရေးပါ။ အဲဒီ အခြေအနေက လာဘ်ပေး
 လာဘ်ယူများဖို့ အခြေအနေပါ။ တရုတ်ဘက်ကပေးတဲ့ ဒေါ်လာသန်းချီတဲ့
 ငွေတွေယူထားတဲ့ လာအိုဒုဝန်ကြီးတွေတောင် ရှိတယ်လို့ဆိုပါတယ်။ ၂၀၀၀
 ခုနှစ်ကစတွက်ရင် မြေဧက ကိုးသန်းလောက်ဟာ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူနဲ့၊
 ပုဂ္ဂလိက လက်ထဲ ရောက်သွားတယ်လို့ အကျင့်ပျက်မှု တိုက်ဖျက်ရေးအဖွဲ့
 တစ်ခုရဲ့ မှတ်တမ်းတွေက ဆိုပါတယ်။

အခန်း(၅)

ထိုင်း

ထိုင်း ၁

ထိုင်းနိုင်ငံမှာ တရုတ်ရထား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေ ပြုလုပ်ဖို့ ၂၀၁၃ ထဲက ဝန်ကြီးချုပ်ရင်လပ်နဲ့ တရုတ်ဝန်ကြီးချုပ်လီတို့ စီစဉ်ခဲ့ကြပါတယ်။ သူတို့ တွေ့ပြီး ၇-လလောက်အကြာမှာ ရင်လပ်ဖြုတ်ချခံရပြီး စီမံကိန်းလည်း ဆိုင်းငံ့ သွားပါတယ်။ ၂၀၁၅ မှာ ထိုင်းစစ်အစိုးရခေါင်းဆောင် ပရာယွတ်က ပြန်စဖို့ လုပ်ခဲ့တာပါ။ ဒါပေမယ့်လည်း ညှိနှိုင်းမှုတွေ မပြေလည်ဘူး။ ဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီး သမားဆက် တက္ကသိုလ်က နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးဌာနအကြီးအကဲ ရုဘန် နိုမြောင် (Ruth Banomyong)က အခုလို ပြောပါတယ်။

“တရုတ်ပြည်မှာက ဒီစီမံကိန်းလုပ်မယ်၊ လုပ်ရမယ်ဆိုတာမျိုးနဲ့ ပြီး ဖို့ရှိတယ်။ ထိုင်းနိုင်ငံမှာတော့ အဲဒီလိုမဟုတ်ဘူး။ ပိုရှုပ်ထွေးတယ်။ သဘာဝ ဝန်းကျင်တို့၊ လူမှုရေးတို့၊ ကျန်းမာရေးတို့၊ ဆန်းစစ်ချက်တွေ လုပ်ရမယ်။ တရုတ်တွေပုံမှာကျတော့ ဒါကအထူးအဆန်း ဖြစ်နေတယ်။”

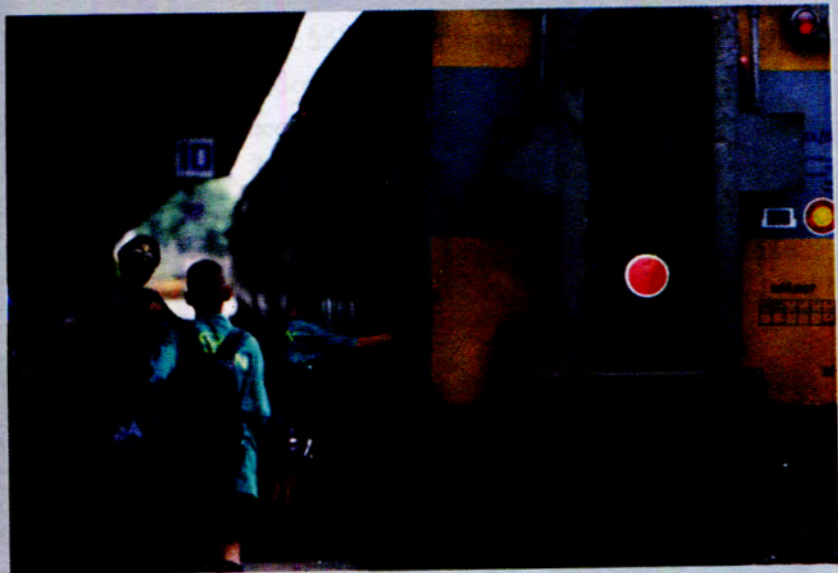
ထိုင်း ၂

ထိုင်းနိုင်ငံ သမားဆက်တက္ကသိုလ်က နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေး ဌာနမှူး
 ဘန်နိုမြောင်း ပြောပြတာတစ်ခုက စီးပွားရေးညှိနှိုင်းမှုတွေမှာ ကိန်းဂဏန်း
 တွေကို လိုသလိုလုပ်ကြပုံကို သရုပ်ပေါ်စေပါတယ်။ ရထားလမ်းနဲ့ ပတ်သက်
 ပြီး တရုတ်ဘက်က တွက်ချက်ပြထားတာမှာ ထိုင်းအတွက်ရမယ် အမြတ်
 ရာခိုင်နှုန်းကနိမ့်လွန်းနေတယ်။ ၁၀/၁၂ ရာခိုင်နှုန်းလောက် အမြတ်ပြန်ရမှ
 စီမံကိန်းလုပ်ဖို့ သင့်တော်မယ်လို့ပြောပါတယ်။ သိပ်မကြာပါဘူး။ တရုတ်
 ဘက်က ကိန်းဂဏန်းအသစ်တွေနဲ့ ပြန်လာတယ်။ ဖြစ်နိုင်ခြေတွက်ချက်မှု
 အသစ်အရ အခုအမြတ် ၁၂.၁ ရာနှုန်းရမယ်လို့ ပြောပါတယ်။ အမှန်က
 တရုတ်ဟာ သူ့နိုင်ငံရဲ့အမြန်ရထားအများစုကို အရှုံးခံပြေးဆွဲနေတာပါ။

ထိုင်း ၃

တရုတ်နဲ့ ထိုင်းအစိုးရကြား နိုင်ငံဖြတ်ကျော် ရထားလမ်းညှိနှိုင်းမှုတွေ ကြန့်ကြာနေရတဲ့ အဓိကအကြောင်းတစ်ခုက ထိုင်းနိုင်ငံအနေနဲ့ ရထားလမ်းကို သိပ်မလိုချင်လှပါဘူး။ သူတို့ပိုစိတ်ဝင်စားတာက ခရီးသည်ဝန်ဆောင်မှု ချဲ့ထွင်နိုင်ဖို့ပါ။ တရုတ်ဘက်ကလည်း အာရှဖြတ်ကျည်ဆန်ရထားတို့ ဘာတို့ပြော နေပေမယ့် သူတို့တကယ်လိုချင်တာက ကုန်စည်ပို့ဆောင်သယ်ယူရေး လမ်းကြောင်းပါ။ ထိုင်းနိုင်ငံဟာ တရုတ်နိုင်ငံအတွက်ကတော့ အရှေ့တောင်အာရှ မြေပုံပေါ်က လက်လွှတ်လို့မရတဲ့ အစိတ်အပိုင်းတခုပါ။ ကုန်းတွင်းလမ်းကြောင်းနဲ့ တရုတ်ကနေ စင်ကာပူအထိရောက်ဖို့မှာ ထိုင်းက ရှောင်လွှဲလို့ မရတဲ့အစိတ်အပိုင်းပါ။

ထိုင်း #၃

Students catching a train as it is about to pull out of Bangkok's Hualamphong train station. The China-Vientiane link will essentially connect China's border to Thailand, and will be the first of several railway lines China has been trying to get its southern neighbours to implement. ST FILE PHOTO

ထိုင်းနိုင်ငံမှ မီးရထားဘူတာ

ထိုင်း ၄

ထိုင်းနိုင်ငံရဲ့ ဥပဒေမှာ နိုင်ငံခြားသားတွေ နိုင်ငံထဲဝင်လာပြီး အလုပ်နေရာ ဝင်ယူသွားတာ၊ အိမ်ယာတွေ ဝယ်သွားတာမျိုး လုပ်လို့မရအောင် ထိန်းထား တဲ့ တင်းကျပ်တဲ့ဥပဒေတွေ ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံခြားသားတွေ တရားဝင်မြေပိုင် လို့မရပါဘူး။ ကွန်ဒိုတွေဆိုရင်လည်း အခန်းယူနစ် တစ်ဝက်ထက်ပိုပြီး နိုင်ငံခြားသားကို ရောင်းလို့မရပါဘူး။ ထိုင်းကုမ္ပဏီတွေ ဆိုရင်လည်း နိုင်ငံခြားသား တစ်ယောက်ငှားရင် ထိုင်းနိုင်ငံသား ၄ယောက် အလုပ်ခန့်ရ ပါတယ်။

၂၀၁၇ ဇူလိုင်မှာတော့ ထိုင်းကက်ဘိနက်က ဘန်ကောက်နဲ့ တရုတ် ပြည်ဆက်မယ့် ရထားလမ်း သဘောတူညီချက်အသစ်ကို ခွင့်ပြုခဲ့ပါတယ်။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ပရာယွတ်ဟာ ရထားလမ်းဆောက်ဖို့ ဝင်လာမယ့်တရုတ် အင်ဂျင်နီယာတွေအတွက် ဥပဒေကန့်သတ်ချက် အချို့ကို အထူးလုပ်ပိုင်ခွင့် (ဥပဒေ ပုဒ်မ-၄၄) ကိုသုံးပြီး ဖြေလျှော့ပေးခဲ့ရပါတယ်။

တရုတ်နိုင်ငံဟာသူနဲ့ ဆက်ဆံတဲ့နိုင်ငံရဲ့ အရှုပ်အထွေးတွေ မတည်ငြိမ်မှုတွေကို သူ့အကျိုးစီးပွား ဖြစ်အောင်ပြောင်းယူနိုင်ပါတယ်။ ၂၀၁၃ ထိုင်းနိုင်ငံမှာ နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်မှုကြောင့် စီးပွားရေး ၆. ၅ရာနှုန်း ကနေ ၂. ၉ ရာနှုန်းအထိထိုးကျတယ်။ ၂၀၁၄ မှာလည်း ထပ်ကျတယ်။ ၁ရာနှုန်းအောက်ရောက်သွားတယ်။ နောက်ပိုင်းပြန်တက်လာတဲ့အခါ ၂၀၁၆ မှာ ၃. ၂ ရာနှုန်းထိပဲရောက်တယ်။ စီးပွားရေးကျရင် ထိုင်းစစ်အစိုးရကို ထိလာမှာသိတော့ ဆိုင်းငံ့ထားတဲ့ တရုတ်-ထိုင်းရထားလမ်းကို ပြန်ဖွင့်ပြီး စီးပွားရေးကို နှိုးဆွဖို့ ကြိုးစားရတယ်။

အခန်း(၆)

ရထားလမ်း

ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ဝိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

ရထားလမ်း ၁

တရုတ်နိုင်ငံက တည်ဆောက်တဲ့ ကင်ညာနိုင်ငံက နိုင်ဂိုဘီ-မွန်ဘာဆာ ရထားလမ်းကို ၂၀၁၇ မေ-၃၁မှာ ဖွင့်ပါတယ်။ လျာထားချက်ထက် တစ်နှစ် စောပြီးတယ်။ ကင်ညာသမ္မတ ဇင်ညက်တာကဖွင့်ပွဲမှာ အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီ လက်အောက်မှာဆောက်ခဲ့တဲ့ အရူးရထားမဟုတ်ပါ။ မဒါရာက အမြန်ရထား ပါလို့ကြွေးကြော်တယ်။ ကင်ညာအနာဂတ်ကို လာမယ့်နှစ်ရာချီ ပုံဖော်ပေး လိမ့်မယ်လို့ဝင့်ကြွားတယ်။ တစ်ဘက်မှာတော့ လေ့လာသူတွေက ကင်ညာ အနာဂတ်ကိုပုံဖော်မလား၊ ကင်ညာစီးပွားရေးပဲ ငါးပါးမှောက်မလားဆို တာငြင်းခုံနေကြတယ်။ ရထားလမ်းကြောင့် ကင်ညာရဲ့ အကြီးဆုံးမြို့ရှင်ဟာ တရုတ်နိုင်ငံဖြစ်သွားတယ်။ တရုတ်ရဲ့ချေးငွေ ဒေါ်လာ၃.၈ ဘီလီယံနဲ့ ရထားလမ်း ဆောက်ခဲ့တာပါ။

KENYA'S DEBT

Standard Gauge Railway Project leaves China Owning 70 per cent of Kenya's Debt

19 SEPTEMBER 2018 Alex Kannegieser-Bailey, Research Assistant, Indian Ocean Research Programme

Print
Email

Background

The Mombasa–Nairobi Standard Gauge Railway (SGR), which was completed in June 2017, connects the large Indian Ocean city of Mombasa with Nairobi, Kenya's capital and largest city. The second phase of construction, which will link Nairobi to Naivasha, is currently underway and is valued at **Sh150 billion** (\$2 billion). The initial prime contractor, China Road and Bridge Corporation (CRBR), has been taken over by the **China Communication Construction Company (CCCC)**. Media reports claim that the project will cost **three times the international standard** for a railway, which raises concerns about Beijing's true motives.

The entire **1,700 kilometre** railway project is intended to boost trade between Kenya, South Sudan, eastern parts of the Democratic Republic of Congo, Rwanda and Burundi. The route is part of the East Africa Community (EAC) protocol for development. The EAC is a **regional intergovernmental organisation** of six partner states, comprising Burundi, Kenya, Rwanda, South Sudan, Tanzania and Uganda. It focuses on regional integration and connection between all member states, to create a sustainable economic and political bloc.

ရထားလမ်းစီမံကိန်းကြောင့် ကင်ညာနိုင်ငံ၏ ပြည်ပကြွေးမြီ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် တရုတ်နိုင်ငံသို့ပေးရန် ဖြစ်သွားသည်။

ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

ရထားလမ်း ၂

လက်ရှိအထိမှာတော့ တရုတ်ရဲ့ပြည်ပ အမြန်ရထားစီမံကိန်းတွေ လက်စ
သတ်တာမရှိသေးပါဘူး။ အင်ဒိုနီးရှားမှာ ဂျာကာတာနဲ့ ဘန်ဒေါင်းဆက်မယ့်
အမြန်ရထားစီမံကိန်းက ၂၀၁၅ကစလို့ ဘတ်ဂျက်ပြဿနာ၊ မြေယာပြဿနာ
တွေနဲ့လည်နေတယ်။ မက္ကစီကို၊ ဘရာဇီး၊ အမေရိကန်မှာ တရုတ်အမြန်ရထား
တည်ဆောက်ရေးတွေ၊ အပေးအယူတွေ မဖြစ်ခဲ့ဘူး။ အကြောင်းတစ်ခုက
တော့ အဲဒီစီမံကိန်းတွေဟာ မဖြစ်မနေ လိုနေတာမျိုးမဟုတ်လို့ပဲ။ ဒါပေမယ့်
တခြားနိုင်ငံတွေ ရထားလိုမလိုက သူ့အလုပ်မဟုတ်ဘူး။ လိုလိုမလိုလို ရထား
ရောင်းဖို့က သူ့အလုပ်လို့ တရုတ်ကယူဆပါတယ်။

But China isn't in the business of determining whether other countries really need high-speed rail, it's in the business of selling those countries high-speed rail regardless.

regardless. In January 2017, Fitch Ratings released a report warning that some aspects of One Belt One Road "might not be aimed at addressing the most pressing infrastructure needs," but instead at "China's efforts to extend its global influence and relieve domestic overcapacity."

၂၀၁၇ ခု ဇန်နဝါရီလ ၁၇ ရက်နေ့၊ ဖိတ် ရေတင် အကဲဖြတ်ရေး ကော်မရှင် အဖွဲ့က ထုတ်ပြန်ခဲ့သော အစီရင်ခံစာ

ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ဝိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

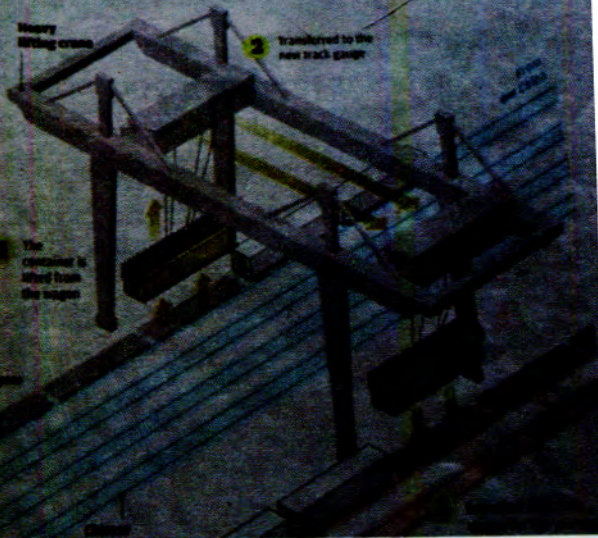
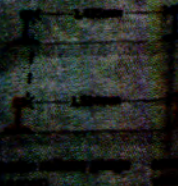
ရထားလမ်း ၃

တရုတ်-ရုရှား-မွန်ဂိုလီးယားစီးပွားရေးစင်္ကြံအောက်မှာ ရထားလမ်းဖောက်ဖို့ လုပ်ကြတော့ ပထမဆုံးစင်္ကြံရတာက ဘယ်သူ့အတိုင်းထွာကို သုံးမလဲဆိုတာ ပါ။ တရုတ်နဲ့ရုရှား နှစ်နိုင်ငံရဲ့ ရထားလမ်း ခွင်(ဝှင်)အကျယ်ချင်း မတူကြဘူး မွန်ဂိုလီးယားက ရုရှားပုံစံဖြစ်ပြီး မွန်ဂိုလီးယား မီးရထားဝေစု ထက်ဝက်နီးပါး ကိုလဲ ရုရှားကပိုင်ပါတယ်။ မွန်ဂိုလီးယားမှာ တရုတ်ပုံစံလုပ်ရင်လည်း အဆင် မပြေ။ ရုရှားပုံစံလုပ်ရင်လည်း အဆင်မပြေဖြစ်တာမျိုး ကြုံရပါတယ်။ တရုတ် နဲ့အဆင်မပြေလို့ စစ်တွေဘာတွေဖြစ်ခဲ့ရင် မွန်ဂိုလီးယား ရထားလမ်းပုံစံက လည်း တရုတ်နဲ့ကိုက်အောင် ပြောင်းထားတာဖြစ်နေရင် တရုတ်တပ်တွေ ခဏနဲ့ မွန်ဂိုလီးယားကိုဖြတ်ပြီး ရုရှားရောက်လာမှာပေါ့လို့ ရုရှားဘက်က တွေးသူတွေရှိပါတယ်။

Change of gauge

In the dry part of Xinghe, all merchandise from China has to be moved to different trains. As a former Soviet republic, Kazakhstan shares the same five-foot track gauge as Russia.

Different railway gauges (millimeters)

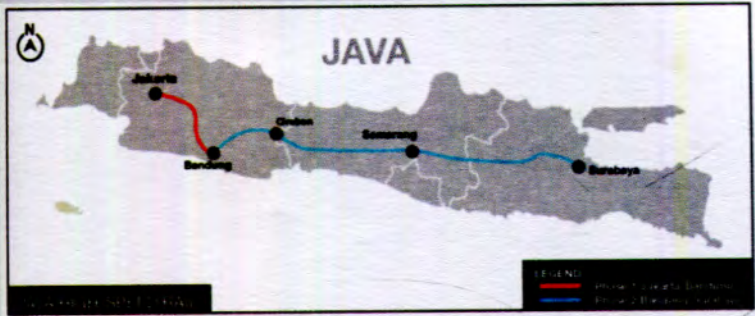

The China-Russia-Mongolia railway needs to solve the problem of different track widths in Russia and China. (SCMP, May 13th 2017)

တရုတ်ရထားလမ်းအကျယ်နှင့် ရုရှားရထားလမ်းအကျယ် မတူသောကြောင့် လမ်းတစ်ခုမှတစ်ခုသို့ အကူးတွင် ကုန်သေတ္တာများ ရွှေ့ပြောင်းရန် စဉ်းစားသည့်ပုံကြမ်း

ရထားလမ်း ၄

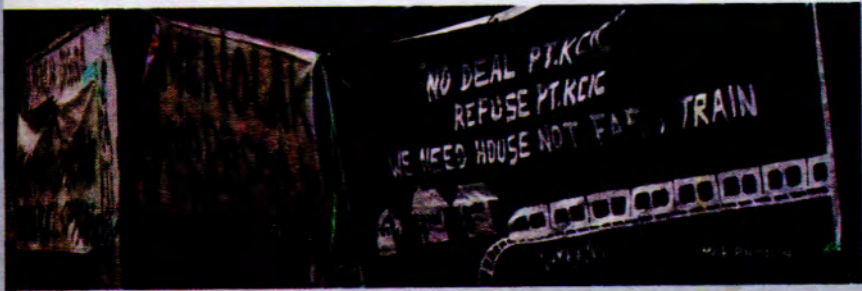
အင်ဒိုနီးရှားရဲ့ ဂျာကာတာနဲ့ ဘန်ဒေါင်းမြို့ကြားပြေးဆွဲမယ့် အမြန်ရထား စီမံကိန်းကို ဖြစ်တန်စွမ်းလေ့လာပြီး ရပ်တန့်ခိုင်းခဲ့တာပါ။ ဖြစ်တန်စွမ်းလေ့လာချက်မှာ ကုန်ကျစရိတ်ကြီးလွန်းတယ်။ ခက်ခဲလွန်းတယ်လို့ပါရှိပါတယ်။ အလယ်အလတ်မြန်နှုန်းနဲ့ ရထားသာလုပ်ပါလို့ အဆိုပြုပါတယ်။ တရုတ်ဘက်က အစိုးရအာမခံပေးဖို့ လိုအပ်ချက်ကို ပယ်ဖျက်လိုက်ပြီးတဲ့နောက် ရပ်တန့်ဖို့ပြောထားတဲ့ စီမံကိန်းဟာ ထူးထူးဆန်းဆန်းပြန်အသက်ဝင်လာတယ်လို့ဆိုပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အင်ဒိုနီးရှားဥပဒေနဲ့ မကိုက်တာတွေရှိနေလို့ အငြင်းအခုံတွေ ဖြစ်ပေါ်နေဆဲပါ။ ပိုဆိုးတာက ဂျာကာတာနဲ့ ဘန်ဒေါင်းပြေးတဲ့ ရထားကရှိပြီးသားပါ။ ဂျာကာတာမြို့ ယာဉ်ကြောပိတ်ဆို့မှုသက်သာဖို့အကြောင်းပြကြပေမယ့်လည်း လူအတင်အချပဲရှိပြီး မြို့ထဲဖြတ်မှာမဟုတ်တဲ့ ရထားလမ်းကြောင့် ယာဉ်ကြောချောင်စရာ မရှိလို့ဆိုပါတယ်။ အမြန်လမ်းအစား အခြားလိုအပ်တဲ့ အိမ်ယာလို စီမံကိန်းလုပ်ပါလို့ ဆန္ဒပြတောင်းဆိုကြတာတွေရှိပါတယ်။ ပုံမှာရှိပြီးသား ဘန်ဒေါင်း-ဂျာကာတာ ရထားလမ်းကို ခရီးသွားတွေသုံးနေပုံနဲ့ အမြန်ရထားစီမံကိန်းကို ဆန္ဒပြနေကြတာကိုတွေ့ရပါမယ်။

The high speed rail line between Jakarta and Bandung has been criticized for being too high cost for too little social benefits. For instance, a train line between Jakarta and Bandung already exists. Picture below is a train station in Bandung.

The project has become extremely controversial due to its failure to comply with Indonesian laws, such as the requirement to incorporate public participation in the environmental impact assessment. Local communities living along the proposed rail line have strongly opposed the high speed rail, as it would require hundreds of households to relocate. In this picture, local communities protest the project in May 2017, calling for affordable housing rather than a high speed rail.

လက်ရှိဘန်ဒေါင်း-ဂျကာတာ မီးရထားလမ်းကို အသုံးပြုနေသူများနှင့် အမြန်အရထားစီမံကိန်းကို ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြသူများ

အခန်း (၇)

ကြွေးမြီ

ကြွေးမြီ ၁

ကမ္ဘာကို ထောက်ကူဖို့ ကျုပ်တို့အလှည့်ကျပြီလို့ ပိုးလမ်းမစီမံကိန်းက ကြွေးကြော်ထားသော်လည်း တကယ်မှာတော့ တရုတ်ရဲ့ပါဝါကို ခိုင်မာစေဖို့ ရည်ရွယ်တဲ့ လောင်းကြေးများတဲ့ ပထဝီနိုင်ငံရေးကစားပွဲဖြစ်ပါတယ်။

တရုတ်အစိုးရကောင်စီရဲ့ ထုတ်ပြန်ချက်တခုမှာ အမြန်ရထား တည်ဆောက်ရေးတွေဟာ သာမန်စီမံကိန်းတွေ မဟုတ်ဘူး။ မဟာဗျူဟာ စီမံကိန်းတွေ ဖြစ်တယ်လို့ ပြောထားပါတယ်။ မဟာဗျူဟာ စီမံကိန်းဆိုတာ တွေရဲ့သဘောကတော့ မဖြစ်မနေအမြတ်ရရမယ်ဆိုတာမျိုးမပါဘူး။ ရေရှည် ရည်မှန်းချက်အတွက် အရှုံးခံလိုက်မယ် ဆိုတာမျိုးပါတယ်။ တရုတ်ဖက်က တော့ သူ့အရှုံးကို နိုင်ငံတော်ဘတ်ဂျက်ထဲ ထည့်တွက်လိုက်ရုံပဲ။ ကြီးမားတဲ့ ပိုငွေဘတ်ဂျက်ထဲမှာ ဘာမှသိသာလိုက်မှာ မဟုတ်ဘူး။ ဆင်းရဲတဲ့ မိတ်ဖက် နိုင်ငံအတွက်ကတော့ တောင်ပုံယာပုံကြွေးနဲ့ အထုပ်ပိုက်မိပြီး ပျက်ပြုန်းဖို့ ဖြစ်ပါလေရော။

“A press release from the State Council of China notes with clarity that “high-speed rail is a strategy rather than just a normal project.” By their very nature, strategic projects aren’t necessarily designed to turn a profit—they may be written off as loss leaders in service of a longer-term goal. For China, these losses are baked into the budget. But for the poorer countries partnering with China to build them, the debt amassed when big dreams become white elephants can be ruinous.

Doig, Will. *High-Speed Empire: Chinese Expansion and the Future of Southeast Asia* (p. 59).

”

ပိုးလမ်းမတွင် ကြေးမြီဝန်ထုတ်ပိနေသည့် နိုင်ငံများ

ကြွေးမြီ ၂

ပြည်တွင်းစစ်ထဲကနေ ထွက်လာတဲ့ သီရိလင်္ကာမှာ အခြေခံအဆောက်အအုံ လိုအပ်ချက်ကလည်း ကြီးမား၊ တရုတ်ကလည်း ပျော်ပျော်ပါးပါး ချေးငှား တယ်။ သီရိလင်္ကာအစိုးရဟာ ဆိပ်ကမ်းနဲ့ လေဆိပ်ဆောက်ဖို့ ဒေါ်လာသန်း ၃၀၀ ချေးတယ်။ အတိုးနှုန်းက ထိတ်လန့်စရာ ၆. ၃ ရာခိုင်နှုန်းပါ။ လေဆိပ် ကြီးက အလုပ်မဖြစ်ဘဲ တောကောင်တွေ ဝင်လာနေလို့ မောင်းထုတ်ဖို့ လူငှား ချထားရတယ်လို့ဆိုတယ်။ တခြားသောချေးငွေတွေနဲ့ ပေါင်းလိုက်တဲ့အခါ သီရိလင်္ကာရဲ့ တရုတ်အပေါ်အကြွေးက ၈ ဘီလီယံလောက်ဖြစ်သွားတယ်။ ၂၀၁၅ မှာ တရုတ်နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးဌာနက သက်ဆိုင်ရာ ပြဿနာကို နှစ်နိုင်ငံ ခင်မင်မှုနဲ့ အကျိုးစီးပွားကိုထောက်ရှုပြီး လျော်ကန်စွာ ဖြေရှင်းပါ လို့ပြောခဲ့တယ်။ ပါးပါးလေးခြိမ်းခြောက်ထားတာကို မြင်နိုင်တယ်။ ကြွေးနဲ့ ပိတ်မိသွားတဲ့ သီရိလင်္ကာဟာ သူ့နိုင်ငံကမ်းရိုးတန်းက ရေနက် ဆိပ်ကမ်းမှာ ပိုင်ဆိုင်မှုရဲ့ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းကို တရုတ်ကို လွှဲပေးလိုက်ရတယ်။ ပြည်သူတွေ ကန့်ကွက်လို့ နည်းနည်းပြန်လျော့သော်လည်း ရလဒ်ကတော့ အတူတူပါဘဲ။ ချွတ်ချော်လွဲမှားသွားတယ်လို့ ယူဆလို့ရတဲ့ စီမံကိန်းတစ်ခုရဲ့ ရလဒ်က အာရှ၊ အာဖရိကနဲ့ အရှေ့အလယ်ပိုင်းကို ဆက်ထားတဲ့ ပင်လယ်ရေကြောင်းလမ်းရဲ့ ထိပ်ကအရေးပါတဲ့ နေရာတစ်ခုကို တရုတ်က ပိုင်ဆိုင်သွားပါတယ်။

“

.....Sri Lanka owing China \$8 billion it couldn't repay. When the Chinese Foreign Ministry addressed this debt at a press gaggle in March 2015, one could detect a thinly veiled threat when the spokesperson advised Sri Lanka to "properly resolve relevant problems in the overall interests of China-Sri Lanka friendliness." And so, financially hogtied, Sri Lanka agreed to give Beijing an 80 percent stake in the seaport China.

Doig, Will. *High-Speed Empire: Chinese Expansion and the Future of Southeast Asia* (p. 60).

”

ကြွေးမြီ ၃

တရုတ်နဲ့ အခြားနိုင်ငံတွေရဲ့ ကြွေးမြီပြဿနာကို စင်ကာပူပညာရှင် ပရက်ခနန်(ParagKhanna)က ခုလိုရှင်းပြပါတယ်။ “တရုတ်နဲ့ငွေပေး၊ ငွေယူ ဆက်ဆံရေးမှာ ငါးပါးမှောက်နေပြီလား ဆိုတာကို ညီမျှခြင်းရိုးရိုးလေးနဲ့ ပြလို့ရတယ်။ ခင်ဗျားနိုင်ငံရဲ့ ကြွေးမြီပမာဏထဲမှာ တရုတ်ကိုပေးဖို့ ကြွေးက ဘယ်နှစ်ရာခိုင်နှုန်း ပါနေသလဲကြည့်လိုက်၊ ရာခိုင်နှုန်းမြင့်လေ ငါးပါးမှောက် လေပေါ့” သီရိလင်္ကာရဲ့နိုင်ငံ ကြွေးမြီ ၆၅ ဘီလီယံမှာ တရုတ်ကိုပေးဖို့က ၈ ဘီလီယံပါနေတယ်။ နိုင်ငံတချို့က တရုတ်ရဲ့ “အခက်ကြုံ ငါးပါးမှောက်” ဖော်မြူလာနဲ့ သွားကိုက်နေတယ်။ ဒီလိုဖြစ်အောင် ဒီခိုင်းလုပ်ထားတာ လို့တောင် ပြောချင်တယ်။ ကြွေးတင်နေတာကို အကြောင်းပြုပြီး တခြား လုပ်ပိုင်ခွင့်တွေအတွက် ဖိအားပေးလို့ရတာကိုး။ အချိန်မီ ကြွေးမပေးနိုင်ဘူး လား၊ ရေနံနဲ့ခဲါတ်ငွေလုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ဈေးပေါပေါနဲ့ ရောင်းပေးပေါ့ဆိုတာမျိုး ဖြစ်လာတာပေါ့။

ဝေဖန်သူတွေက ဒါကိုပဲ “ကြွေးမြီထောင်ချောက် သံတမန်ရေး” လို့ခေါင်းစဉ်တပ်ပါတယ်။ တရုတ်ဟာ နိုင်ငံတွေ သူ့ကြွေးမြီဝန်ထုပ် အောက်က မလွတ်နိုင်အောင် လုပ်တယ်လို့စွပ်စွဲကြပါတယ်။

““

“I have an equation I use to measure how fucked your country is in its relationship with China, Your numerator is your debt to China, and your denominator is your total outstanding debt. The result is the share of your country's debt owed to China.” The higher the number, the more you're “fucked.”

””

ကြွေးမြီ ၄

တရုတ်နဲ့ ကြွေးမြီပြဿနာကို ပြောရင် ပါကစ္စတန်လည်း ပါလာရတော့တယ်။ တရုတ်-ပါကစ္စတန် စီးပွားရေးစင်္ကြံက ၅၅ ဘီလီယံလောက် ရှိပါတယ်။ လမ်း၊ ရထားနဲ့ တရုတ်နိုင်ငံကို အာရေဗျပင်လယ်နဲ့ ဆက်ပေးမယ့် အခြေခံ အဆောက်အအုံတွေပါတယ်။ ပါကစ္စတန်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဟောင်းပြော တာက စီမံကိန်းအတွက် ချေးငွေအသစ်တွေကြောင့် ပါကစ္စတန် စုစုပေါင်း ကြွေးမြီပမာဏဟာ ဘီလီယံ၉၀လောက်ကို ရောက်သွားမယ်လို့ တွက်ချက် ထားတယ်။ ခုတော့ပါကစ္စတန်ရဲ့ မဟာဗျူဟာကျတဲ့ ပါရှားပင်လယ်ကွေ့က ဂါဒါဆိပ်ကမ်းကို တရုတ်က နှစ်၄၀ ငှားထားနိုင်ခဲ့ပါပြီ။ သီရိလင်္ကာလို အဖြစ်မျိုးကြုံရနိုင်တယ်လို့ သတိပေးချက်တွေလည်း ရှိနေပါတယ်။

တရုတ်ကြောင့် နိုင်ငံတွေကြွေးမြီ ဝန်ပိတယ်ဆိုရင်လည်း တရုတ် အတွက် စီးပွားရေးအရတော့ ဒါဟာအရောင်းအဝယ် တော်တဲ့တတ်တဲ့ သဘောပဲလို့ စင်ကာပူပညာရှင် ခန့်ခမ်းကသုံးသပ်ပါတယ်။ အိမ်နီးချင်းတွေ ဆင်းရဲတာ၊ ခေတ်နောက်ကျတာ၊ အုပ်ချုပ်မှုမကောင်းတာ၊ အခြေခံ အဆောက်အအုံတွေ လိုနေတာတွေက တရုတ်ရဲ့အပြစ်မဟုတ်ဘူးလေ။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်၄၀က တရုတ်နိုင်ငံဟာလည်းပဲ သူတို့လို အခြေအနေမျိုးပဲ။ “ ကမ္ဘာကြီးကို ကူညီဖို့အတွက် တရုတ်ပြည်ရဲ့ အလှည့်” ဆိုတဲ့ အဆိုပြုချက်နဲ့ ပတ်သက်လို့တော့ ခန့်ခမ်းက “မေတ္တာကြီးတဲ့ အင်ပါယာဆိုတာ မရှိပါဘူးဗျာ” လို့တုံ့ပြန်ပါတယ်။

“

“There’s no such thing as a benevolent empire.”

”

အခန်း(၈)

ဝေဖန်ချက်များ

ဝေဖန်ချက်များ ၁

ပိုးလမ်းမနဲ့ ပတ်သက်ပြီး စိုးရိမ်တာတွေကို စပြောရရင်တော့ သဘာဝ
ဝန်းကျင်ကိစ္စတွေကနေ စရလိမ့်မယ်။ ဆောက်လုပ်ရေး စီမံချက်ကြီးတွေ၊
သယံဇာတထုတ်ယူတာတွေ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလမ်းကြောင်းချဲ့ထွင်တာ
တွေက သက်ရောက်မှုများတဲ့ ကိစ္စတွေပါ။ သက်ရောက်နိုင်မှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး
သေသေချာချာ ဆန်းစစ်တာ၊ ချိန်ဆတာတွေမျိုး လုပ်ကြတာနည်းပါတယ်။

နောက်တစ်ခု ထိတ်လန့်ကြတာကတော့ ပိုးလမ်းမ ခေါင်းစဉ်
အောက်မှာ ကိုယ်ကျိုးအတွက် ဝင်လုပ်သွားမယ့် အခွင့်ထူးခံ လူတန်းစားကိစ္စ
ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလူတန်းစားက အခွင့်အရေးကို အသုံးချပြီး အရင်ထက်
ပိုကြွယ်ဝသွားကြမှာဖြစ်ပေမယ့် ကျန်တဲ့ပြည်သူလူထုကတော့ မဆပ်နိုင်တဲ့
ကြွေးပမာဏတွေနဲ့ ဝန်ပိကြမယ့် အခြေအနေမျိုးပါ။

**“Leo Timm, ‘The Authoritarian
Model Behind China’s
“One Belt, One Road”,
Epoch Times,
21 May 2018.”**

ဝေဖန်ချက်များ ၂

ပိုးလမ်းမနဲ့ပတ်သက်တဲ့ နောက်ထပ် ဝေဖန်ချက်ကတော့ လုံးထွေးပြီး အဆက်အစပ်မရှိဖြစ်နေတဲ့ကိစ္စပါ။ “အစိုးရက ကြေငြာတဲ့ အစီအစဉ်တွေနဲ့ မြေပြင်မှာ လုပ်နေကြတာတွေက မကိုက်ဘူး။ ဟိုနေရာ ဒီနေရာမှာ လုပ်နေကြတဲ့ စီမံကိန်းတွေက အချိတ်အဆက်မိပြီး ခြုံငုံပုံပေါ်တာမျိုးလည်း ရှိမနေတာတွေတွေရတယ်” လို့လေ့လာသူ E.Hillmam ကပြောပါတယ်။

ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်က နာမည်ကျော် တရုတ်ရေးရာ ပညာရှင်ဂျိုးဇက်နိုင်ကတော့ တရုတ်ရဲ့ရည်ရွယ်ချက်က အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတွေရဲ့ လူနေမှုမြင့်လာဖို့ ဆိုတာထက် တရုတ်ကဝယ်ထားတဲ့ အမေရိကန်အစိုးရရဲ့ ဘွန်းစာချုပ်တွေထက် ပိုအမြတ်ရနိုင်မယ့် နေရာမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံချင်တာလို့ ဆိုပါတယ်။ ဘေဂျင်းအစိုးရ ပိုင်ဆိုင်တဲ့ ဘွန်းစာချုပ်တွေရဲ့ တန်ဖိုးကလည်း ဒေါ်လာ ၁ထရီလီယံ လောက်ရှိပါတယ်။

**Joseph S. Nye,
'Xi Jinping's Marco Polo Strategy',
Project Syndicate,
12 June 2017.**

ဝေဖန်ချက်များ ၃

တရုတ်အစိုးရ အရာရှိတွေ ကိုယ်တိုင်ရဲ့ ပြောဆိုချက်မှာ ပါကစ္စတန်မှာ ရင်းလိုက်တဲ့ငွေတွေရဲ့ ၈၀ရာခိုင်နှုန်း၊ မြန်မာပြည်မှာ ရင်းလိုက်တဲ့ငွေတွေရဲ့ တစ်ဝက်လောက်နဲ့ အလယ်အာရှမှာ ရင်းလိုက်တဲ့ ငွေတွေရဲ့ သုံးပုံတစ်ပုံ လောက်ဟာ အရှုံးပြုဖို့ များတယ်လို့ဆိုပါတယ်။ စီးပွားရေးတွက်ခြေမကိုက် တဲ့၊ အလွန်အကျွံ ပိုထွက်ထားတဲ့၊ တစ်ဖက်သတ်ဖြစ်နေတဲ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆုံးဖြတ်ချက်တွေကို ဘယ်လိုအပေးအယူတွေနဲ့ ဘာကြောင့်ချလိုက်တာလဲ ဆိုတာကို နိုင်ငံတွေပြန်ဆွဲနှေးကြဖို့ လိုမယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

**"James Kyngé,
'How the Silk Road plans
will be financed',
Financial Times,
9 May 2016."**

ဝေဖန်ချက်များ ၄

ပိုးလမ်းမ (BRI)ဟာ သူမြတ်-ကိုယ်မြတ် လို့ဆိုသော်လည်း တရုတ်ကုမ္ပဏီ တွေပဲ ပိုမြတ်သွားပြီး တခြားဘက်က အရှုံးပေါ်တာပဲဆိုတဲ့ ဝေဖန်ချက်လည်း ရှိပါတယ်။ ပိုးလမ်းမ စီမံချက်တွေရဲ့ ၈၉ ရာခိုင်နှုန်းက တရုတ်ကန်ထရိုက်တွေ လက်ထဲပြန်ရောက်သွားတယ်လို့ တွက်ချက်ပြတာတွေရှိပါတယ်။

တရုတ်ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်ရဲ့ တောင်အာဖရိက သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အတွက် ချေးငွေ ၅ ဘီလီယံဟာ တရုတ်ဆီက ရထားဝယ်တဲ့အတွက် ၄. ၈ ဘီလီယံဘိုးပြန်ပေးရတာနဲ့ အဆုံးသတ်ပါတယ်။

ဝေဖန်ချက်များ ၅

ဒီနေရာမှာ အမေရိကန် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဟောင်း တေလာဆင် ပြောခဲ့တာကိုလည်း ဝေဖန်ကြည့်လိုရပါတယ်။ သူက “အာဖရိကမှာ အမေရိကန်ရဲ့ ချဉ်းကပ်ပုံဟာ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးရေးနဲ့ လုံခြုံရေးအတွက် စီမံအုပ်ချုပ်မှုကောင်းပေါ်လာအောင်မက်လုံးပေးတယ်။ ဒီနည်းလမ်းဟာ တရုတ်နိုင်ငံရဲ့နည်းလမ်းဖြစ်တဲ့ မမြင်သာတဲ့ စာချုပ်တွေနဲ့ ပွိုခိုလာအောင်လုပ်တာ၊ ချေးငွေနဲ့ဝါးမြိုတာ၊ အကျင့်ပျက်မှုနဲ့ နိုင်ငံတွေကြွေးနွံနစ်အောင် လုပ်တာမျိုးတွေနဲ့တော့ ကွာပါတယ်။ အာဖရိကရဲ့အခြေခံ အဆောက်အအုံ လိုအပ်ချက်ကို တရုတ်က ဖြည့်ပေးနိုင်တဲ့ အစွမ်းရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လက်ရှိလုပ်နည်းကိုင်ဟန်ကတော့ ကြွေးများများ၊ အလုပ်နည်းနည်း ဖန်တီးသလိုပဲ ဖြစ်နေဦးမယ်။”

သုံးသပ်ဝေဖန်သူတွေအနေနဲ့ အမေရိကန်ကို ပြန်လည် ချေပချက်ကတော့ အမေရိကန်ရဲ့ အထောက်အပံ့တွေဆိုတာဟာလည်း နှောင်ကြီးမပါတဲ့ ကုသိုလ်ဖြစ် ကိစ္စတွေမဟုတ်ဘူး။ သွယ်ဝိုက်အမြတ်ထုတ်မှုတွေပဲလို့ ထောက်ပြကြတာပါ။

**“US Department of State,
'Remarks – Secretary of State Rex
Tillerson On US–Africa Relations:
A New Framework’,
6 March 2018.”**

ဝေဖန်ချက်များ ၆

၂၀၁၈ နွေဦးက ဘေဂျင်းမြို့မှာ ကမ္ဘာ့ငွေကြေးရုံပုံငွေအဖွဲ့ရဲ့ အမှုဆောင် အရာရှိ ခရစ်စတင်းလက်ဂက်က သံတမန်စကားနဲ့ သတိပေးသွားတာ ရှိပါတယ်။ နိုင်ငံတွေမှာ လုပ်ငန်းကြီးတွေကြောင့် “ကြေးမြီဝန်ထုပ် ကြီးလာ နိုင်တဲ့ အန္တရာယ်ရှိတယ်။

ကြေးပြန်ဆပ်ရတဲ့အခါမှာ နိုင်ငံသားတွေအတွက် လိုအပ်တဲ့ အသုံး စရိတ်တွေ ကန့်သတ်ရတာရှိလာမယ်။ ငွေဝင်၊ ငွေထွက် စိန်ခေါ်မှုကိုလည်း ကြုံရနိုင်တယ်။”

ကြေးပြန်ဆပ်နိုင်ဖို့နိုင်ငံရဲ့ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး အသုံးစရိတ် တွေလျှော့ရတဲ့အခါမှာ မတည်ငြိမ်မှုတွေဖြစ်လာနိုင်ခြေကို သွယ်ဝိုက်သတိ ပေးတာလို့ မှတ်ယူနိုင်ပါတယ်။

**“Charles Clover,
‘IMF’s Lagarde warns China on
“Belt and Road” debt’,
Financial Times,
12 April 2018.”**

ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့် ပိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

ဝေဖန်ချက်များ ၇

ပိုးလမ်းမကို တရုတ်ပြည်တွင်း ပညာရှင်တွေရဲ့ ဝေဖန်ချက်အချို့က အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါတယ်။

- * လမ်းတံတား အခြေခံအဆောက်အဦတွေ ဆောက်တာနဲ့ပဲ တူညီတဲ့ ကံကြမ္မာ၊ တူညီတဲ့အကျိုးစီးပွားတွေ ဖြစ်ရောလား။
- * ထုတ်ကုန်နဲ့ ငွေကြေးတွေ ကမ္ဘာအနှံ့ စီးဆင်းနိုင်တာနဲ့ပဲ အရပ်ရပ် ပြည်သူတွေ သက်သာချောင်ချိသွားပြီလို ပြောနိုင်မှာလား။
- * တရုတ်ပြည်ဟာ ကမ္ဘာကြီးရဲ့ စက်ရုံလို့ ကြွေးကြော်ခဲ့တယ်။ ကမ္ဘာကြီးက တရုတ်ပြည်ရဲ့ စက်ရုံဖြစ်သွားမလား။
- * တရုတ်ပြည်ထဲမှာ စီမံကိန်းကြီးတွေ၊ မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးရေးတွေကြောင့် နေရာရွှေ့ပြောင်းရပြီး ဘဝနိမ့်ကျရတာမျိုးတွေ တခြားနိုင်ငံ တွေမှာ လည်းကြုံကြမှာပဲ။ အဲဒီအခါ တရုတ်ပြည်ရဲ့ ပုံရိပ်ဘယ်လိုဖြစ်သွားမလဲ။

အခန်း(၉)

သင်ခန်းစာများ

ခေတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့် ဝိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

သင်ခန်းစာများ ၁

၂၀၁၈ ဇန်နဝါရီလမှာ ကာဇက်စတန်က ဓါတ်အားပေးစက်ရုံ ပျက်သွားလို့ အိမ်ခြေနှစ်သိန်းလောက်ဟာ အပူပေးစက်မရှိဘဲ ငါးရက်လောက် နေလိုက်ရပါတယ်။ အေးခဲနေတဲ့ (-၃၀ C)ထဲမှာ နေကြရတာပါ။ ပျက်ရတာကလည်း ဒေါ်လာ ၃၈၆သန်း အကုန်ခံပြင်ဆင်ပြီးမှ ဖြစ်တာပါ။ စက်ရုံပြင်ဖို့ ချေးငွေကို တရုတ်နိုင်ငံကရပါတယ်။ တရုတ်အစိုးရပိုင် အိတ်ဇင်းဘဏ်က ၃၈၉ သန်းထုတ်ချေးရာမှာ ပြုပြင်မယ့် ကန်ထရိုက်ကိုတော့ တရုတ်ဘက်ကပဲ ရွေးရမယ်ဆိုတာပါ ပါတယ်။ ၂ ရာခိုင်နှုန်းအတိုးနဲ့ နှစ်၂၀ ချေးငွေဖြစ်တာမို့ ပြန်ဆပ်ရမယ့် ငွေစုစုပေါင်းက ဒေါ်လာသန်း၄၈၀ဖြစ်သွားပါမယ်။ နှစ်စဉ် ဒေါ်လာ ၂၉၃သန်း လိုငွေပြုနေတဲ့နိုင်ငံက ဘယ်လိုများကြွေးပြန်ဆပ်မလဲလို့ နောက်ပိုင်းမှာ အငြင်းအခုံ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ချေးငွေစာချုပ်မှာ ကာဇက်စတန်ကို နိုင်ငံအနေနဲ့စာချုပ်မထားဘဲ ပုဂ္ဂလိက ချေးယူသူအနေနဲ့ ချုပ်ထားပါတယ်။ အဲဒီအတွက် ဥပဒေကြောင်း အငြင်းအခုံဖြစ်ရင် သံတမန်နည်းနဲ့ နိုင်ငံတကာ တရားရုံးနဲ့ ဖြေရှင်းလို့ မရပါဘူး။ ဟောင်ကောင်က တရားရုံးမှာပဲ ဖြေရှင်းလို့ရမှာပါ။

တရုတ်က ချေးငွေယူ၊ တရုတ်ဘက်က သတ်မှတ်တဲ့ ကန်ထရိုက်ပဲ ပြင်ခိုင်းပြီး စက်ပျက်တာနဲ့ ကြုံရတဲ့အဖြစ်ကြောင့် ကာဇက်စတန်အစိုးရ အပေါ် နိုင်ငံရေးအရ ရိုက်ခတ်မှုကြီးခဲ့ပါတယ်။

**“Nurjamal Djanibekova,
‘Kyrgyzstan: Power plant blame
game threatens political showdown’,
Eurasianet, 18 May 2018.”**

Kyrgyzstan: Power plant blame game threatens political showdown

An opaque deal with a Chinese company is both business as usual and cause for political scandal in Kyrgyzstan.

Najmal Djanibekova May 18, 2018

Popular

- 1 Tajikistan: Authorities double down on jihadist link to prison riot
- 2 After two years, Uzbekistan still looks wobbly on the reform tightrope
- 3 Report: Hackers detect online protest-sniffing software in Kazakhstan
Ainaz Kumenov

သင်ခန်းစာများ ၂

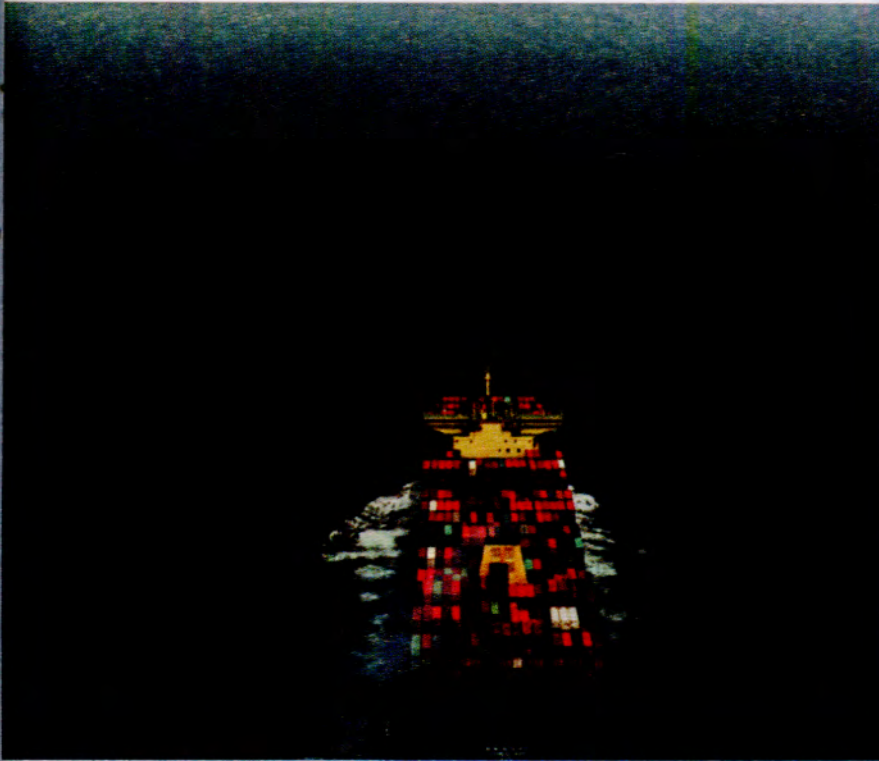
သီရိလင်္ကာရဲ့ ဟန်ဘန်တိုတာ ရေနက်ဆိပ်ကမ်းကို တရုတ်ချေးငွေ ၁. ၃ ဘီလီယံနဲ့ တည်ဆောက်ခဲ့တာပါ။ ထင်သလောက် အသုံးမဝင်တဲ့အခါ အတိုးနဲ့ ဘယ်လိုမှမကိုက်တော့လို့ တရုတ်ကို ၉၉နှစ် လုပ်ပိုင်ခွင့်နဲ့ ထိုးပေး လိုက်ရပါတယ်။ တရုတ်အတွက်က အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာကို စစ်ရေးနဲ့ ကုန်သွယ် ရေးချဲ့ထွင်ဖို့ မဟာဗျူဟာမြောက် နေရာတစ်ခု ရလိုက်တာပါ။ ငွေထုတ် ချေးပြီးလုပ်တာမှာ ရည်ရွယ်တဲ့ဆီမရောက်လည်း ချေးငွေအတွက် အလျော် အစားပြန်ရမယ့် ရင်းမြစ်နေရာတွေကို အသုံးပြုဖို့ တရုတ်ကလက်တွန့်လေ့ မရှိတာကြောင့် ချေးငွေယူတာမှာ သတိထားကြဖို့ ပြောလာကြပါပြီ။

ဟန်ဘာတိုတာ ဆိပ်ကမ်းနဲ့တွဲစီစဉ်တဲ့ မာတလာ လေဆိပ်သစ်ကြီး ကလည်း အရှုံးပေါ်ပါတယ်။ လေဆိပ်ဖွင့်ပြီး ၂ နှစ်အကြာမှာပဲ သီရိလင်္ကာ နိုင်ငံပိုင် လေကြောင်းကိုယ်တိုင်ကခရီးသည်နည်းလို့ မဆင်းတော့ပါဘူး။ တစ်ခုတည်း ကျန်တဲ့ ဒူဘိုင်းလေကြောင်းလိုင်းကလည်း ၂၀၁၈မှာ ဆက်မ ဆင်းတော့ပါဘူး။ ကြွေးဒေါ်လာ သန်း ၂၀၀ ကျော်နဲ့ ဒုက္ခရောက်နေတော့ တရုတ်လက်ထဲ ထပ်ရောက်သွားမှာစိုးလို့ အိန္ဒိယနဲ့ သီရိလင်္ကာအစိုးရ ဖက်စပ်လုပ်ပြီး လေဆိပ်ကို ဝယ်လိုက်ရပါတယ်။

**“NewsIn.Asia,
'Mattala airport in south
Sri Lanka may help India
strengthen links with ASEAN',
17 August 2017.”**

The New York Times

How China Got Sri Lanka to Cough Up a Port

သီရိလင်္ကာနိုင်ငံကို တရုတ်တို့ဘယ်လိုရရှိခဲ့သလဲ

ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

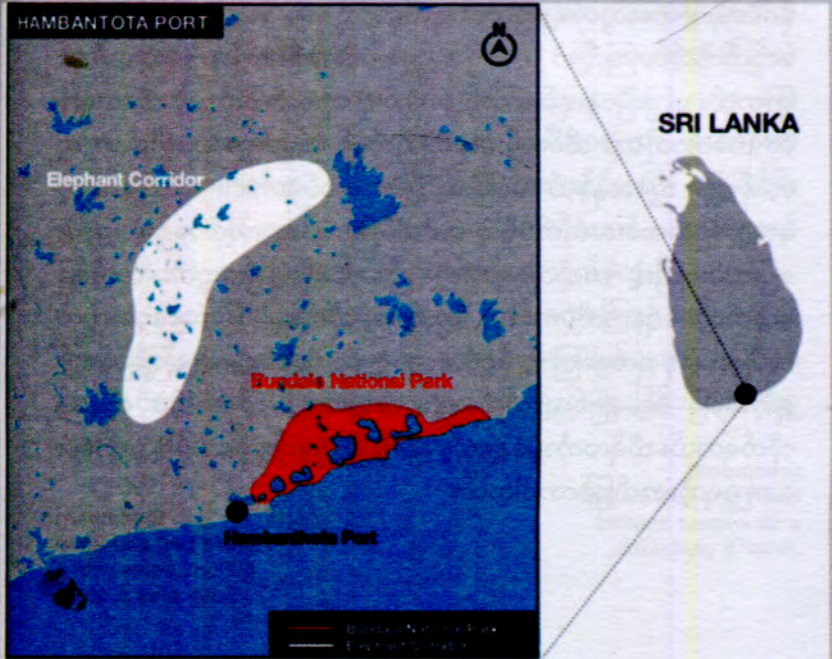
သင်ခန်းစာများ ၃

ဟန်ဘန်တိုတာရေနက် ဆိပ်ကမ်းဟာ သီရိလင်္ကာအတွက် အရှုံးပေါ်တဲ့ စီမံကိန်းဖြစ်ရုံသာမက ရေရှည်သဘာဝဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုတွေက ဆိပ်ကမ်း နယ်မြေကိုကျော်လွန်ပြီး သက်ရောက်မယ့် အလားအလာ ရှိနေပါတယ်။ အကြောင်းကတော့ ဆိပ်ကမ်းနဲ့ မလှမ်းမကမ်းမှာ နိုင်ငံရဲ့ပထမဆုံးသော ကမ္ဘာ့အမွေအနှစ် ရေတိမ်ဒေသ (ရမ်ဆာဒေသ- RAMSA site) ဖြစ်နေ လို့ပါ။ တောဆင်များ ကျင်လည်ဖြစ်သန်းရာ ဆင်စကြိုကလည်း ဆိပ်ကမ်းနဲ့ မဝေးလှတဲ့ အနီးအနားနေရာမှာရှိနေပါတယ်။

Elephants crossing the road near the Hambantota airport (Photo by Rahul Samantha Hettiarachchi)

ဟန်ဘန်တိုတာလေဆိပ်အနီး လမ်းဖြတ်ကူးနေသည့် တောဆင်ရိုင်းတစ်ကောင်

Located at the southern tip of Sri Lanka, the Hambantota Port has failed to generate a profit since becoming operational in 2010. In addition to the lack of financial return on the project, the port has led to significant environmental and social impacts, such as the destruction of the Karagan Levava Lagoon, an important wetland refuge for migratory birds, and the resettlement of hundreds of families, many of which were forced to relocate to an area with poorly constructed or installed infrastructure such as roads, drains, and pipes. Moreover, the port's close proximity to the country's first RAMSAR site, Bundala National Park, and an active elephant corridor has led Sri Lankan groups, such as Center for Environment and Justice, to question the port's long term impact on local wildlife and wetland ecosystems.

သင်ခန်းစာများ ၄

နိုင်ငံရေးသမားတွေဟာ ငွေလွယ်လွယ်ချေးလို့ရရင် စီးပွားတွက်ခြေ ကိုက်
 မကိုက်ကိုသိပ်မကြည့်ဘဲ ကြားလို့ဝါလို့ကောင်းတဲ့ စီမံကိန်းကြီးတွေ လုပ်ချင်
 ကြတယ်။ ကြွေးမြီဝန်ထုပ်ကြောင့် တရုတ်ကို ထိုးအပ်လိုက်ရတဲ့ သီရိလင်္ကာ
 က ဟမ်ဘာတိုတာ ဆိပ်ကမ်းကိစ္စကိုကြည့်ရင် သမ္မတရာဇာပက်စဟာ သူ
 ဇာတိမြေ၊ သူ့မဲ့ဆန္ဒနယ် မဖွံ့ဖြိုးလို့ဆိုပြီး စလုပ်ခဲ့တာပါ။ ရလဒ်ကတော့
 လေယာဉ်အဆင်းအတက်မရှိတဲ့ လေဆိပ်ကြီး၊ အသွားအလာမရှိတဲ့ အဝေး
 ပြေးလမ်းမကြီးနဲ့ ဘယ်သူမှမသုံးတဲ့ ညီလာခံခန်းမကြီးတွေပါ။ တွက်ခြေ
 မကိုက်တဲ့ ရေနက်ဆိပ်ကမ်းမှာ တွက်ခြေမကိုက်ပေမယ့် ချေးငွေအတွက်
 အတိုးပေးနေ ရတာကြောင့် နိုင်ငံဘဏ္ဍာရဲ့ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းကို ကြွေးပြန်ဆပ်
 ရတဲ့အခြေ အနေဖြစ်လာတယ်။ နောက်ဆုံးတော့ တရုတ်ကိုပဲ ထိုးအပ်
 လိုက်ရတယ်။ သီရိလင်္ကာပုံစံနဲ့တော့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေ မလုပ်ပါနဲ့ သတိပေး
 လာကြရတဲ့ အထိဖြစ်လာပါတယ်။

**Bloomberg
 China's Belt and Road
 billions come with a
 cost- may 3, 2018.**

သင်ခန်းစာများ ၅

သီရိလင်္ကာအတွေ့အကြုံမှာက တရုတ်ချေးငွေတွေကြောင့် ဒုက္ခရောက်တဲ့ အခါ တရုတ်ဆန့်ကျင်ရေးက လူကြိုက်များတဲ့ နိုင်ငံရေးကြွေးကြော်သံ ဖြစ်လာတယ်။ နိုင်ငံရေးသမားတွေက ဒါကိုအသုံးချတယ်။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲမှာ တရုတ်လက်ထဲပေးလိုက်ရတဲ့ ဟမ်ဘာတိုတာ စီမံကိန်းကို စလုပ်ခဲ့တဲ့ သမ္မတရာဂျာပက်စ မမျှော်လင့်ပဲ အရေးနိမ့်တယ်။ သူနဲ့ပြိုင်ပြီး နိုင်လို့ သမ္မတဖြစ်လာတဲ့ ခရီစီနက်က “ဒီအတိုင်းသာ ဆက်သွားရင် သီရိလင်္ကာတွေကျွန်ုပ်တို့ဖြစ်တော့မယ်” ဆိုတာမျိုးနဲ့မဲဆွယ်ခဲ့တယ်။

ကိုလံဘိုလိုမြို့ပြက လူတွေမှာ စီမံကိန်းတွေကြောင့် အမြတ်ထွက်ကြတာမျိုးရှိပေမယ့် ကျေးလက်မှာကမကျေနပ်မှုတွေပဲမြင့်နေတာကိုမြင်ခဲ့ရတယ်။ ပိုးလမ်းမ စီမံကိန်းတွေအောက်မှာ ချစ်ကြည်ရေးမဖြစ်ဘဲ မုန်းတီးမှုတွေပိုလာနိုင်တာမျိုးကို တွေ့ခဲ့ကြပါတယ်။

**Bloomberg
China's Belt and Road
billions come with a
cost- may 3, 2018.**

သင်ခန်းစာများ ၆

တာဂျစ်ကစ်စတန်အစိုးရဟာ တရုတ်ကို ပြန်မဆပ်နိုင်တော့တဲ့ အကြွေးတွေ အတွက် မြေယာများစွာကို တရုတ်ကို လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ရပါတယ်။ တရုတ် အစိုးရဟာ အားနည်းတဲ့ အိမ်နီးချင်းကို ဖိအားပေးဖို့ မတွန့်ဆုတ်တာကို မကြာမကြာတွေ့ကြရပါတယ်။

ယူနန်နယ်စပ်တလျှောက်က အထူးစီးပွားရေးဇုဟာ မြေသိမ်းပုံစံ တမျိုးပဲလို့ ဝေဖန်ကြပါတယ်။ ပိုးလမ်းမခေါင်းစဉ်အောက်က စီမံကိန်းတွေ မှာ မြေသိမ်းမှုတွေ၊ ကြွေးအတွက် မြေလွှဲပေးရတာတွေ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်နေပါတယ်။

အစိုးရဘတ်ဂျက်ထဲက စရိတ်လျော့ကျစေဖို့ လာအိုအစိုးရဟာ တရုတ်-လာအို ရထားလမ်းနှစ်ဖက်က မြေငါးမီတာစီကို တရုတ်ရထား ကုမ္ပဏီကို ပေးခဲ့ရပါတယ်။ ဘူတာရုံ ၁၀ ခုအတွက်လည်း မြေတွေပေးရပါတယ်။

Southeast Asia GLOBE December 2018.
"Alexander Sodiqov, 'Tajikistan Cedes Disputed Land to China', Eurasia Daily Monitor, 24 January 2011.
128 Jeffrey Reeves, Chinese Foreign Relations with Weak Peripheral States. Assymetrical economic power and Insecurity (London, 2016), pp. 78ff."

သင်ခန်းစာများ ၇

အင်ဂိုလာမှာ တရုတ်ကုမ္ပဏီက ကီလိုမီတာ ၄၀၀၀ ရှိတဲ့ ရထားလမ်းနဲ့ ဘူတာရုံတွေပြုပြင်တာ၊ အသစ်ဆောက်တာ လုပ်ပါတယ်။ အင်ဂိုလာ သတင်းစာတစ်စောင်က တွက်ပြတာမှာ ၂၀၁၇ ဒီဇင်ဘာ ၃၁ အထိမှာ အင်ဂိုလာနိုင်ငံသားတစ်ယောက်ဟာ တရုတ်နိုင်ငံကို ကြွေး ၇၅၄ ဒေါ်လာ တင်နေပါပြီ။ အင်ဂိုလာနိုင်ငံသားတစ်ယောက်ရဲ့ ပျမ်းမျှတစ်နှစ်ဝင်ငွေက ဒေါ်လာ ၆၂၀၀ ပါ။

အင်ဂိုလာထက် ပိုဆိုးတာက ကာဇက်စတန်နိုင်ငံပါ။ တစ်နှစ်ပျမ်းမျှ ဝင်ငွေ ဒေါ်လာ ၁၀၀၀ လောက်ပဲရှိတဲ့နိုင်ငံမှာ နိုင်ငံသား တစ်ဦးကို ဒေါ်လာ ၇၀၃ နှုန်းနဲ့ အစိုးရက ပြည်ပကို ကြွေးတင်နေပါတယ်။

အခန်း(၁၀)

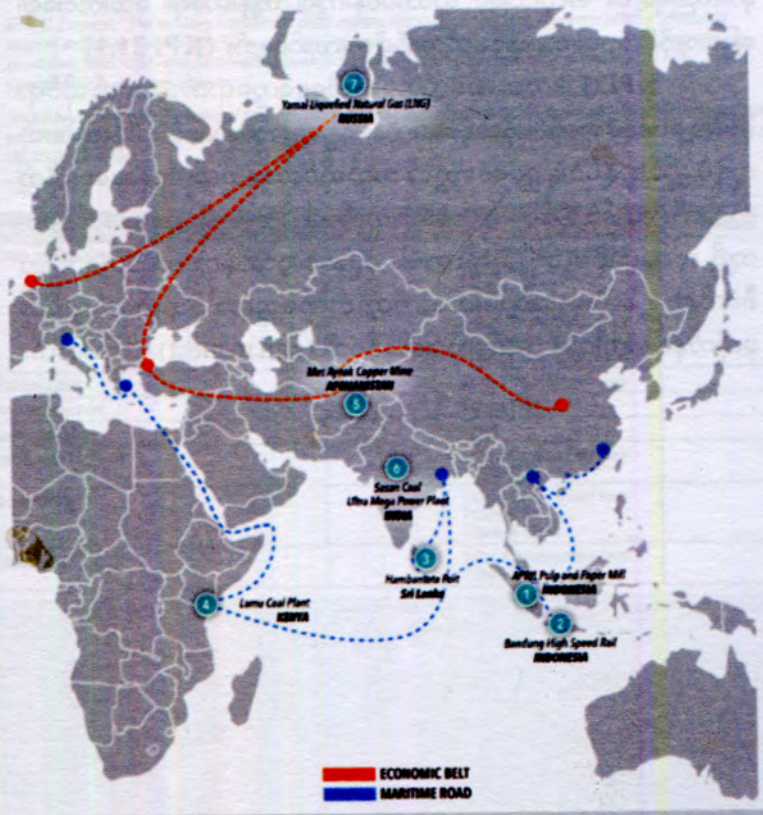
ဘဏ်ကြီးများ

ဘဏ်ကြီးများ ၁

၂၀၁၂ မှာ တရုတ်နိုင်ငံဟာ သူ့နိုင်ငံက ဘဏ်တွေအတွက် ချေးငွေဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များ (Green Credit Guidelines- GCG) ဆိုတာကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါတယ်။ တရုတ်နိုင်ငံက ဘဏ်တွေ “ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေအတွက်” ငွေချေးငှားတဲ့အခါမှာ လိုက်နာရမယ့် အချက်တွေကို ထုတ်ပြန်ထားတာဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ဆက်တွဲလိုက်နာရန် အဓိကအချက်များ (Key Performance Indicator - KPI) ဆိုတာကိုလည်း ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါတယ်။

ဖော်ထုတ်ထားတဲ့ လမ်းညွှန်ချက်နဲ့ အညွှန်းကိန်းများဟာ သဘာဝဝန်းကျင်နဲ့ လူမှုဘဝ ကာကွယ်ရေးအတွက် အတော်ကို အရေးပါတာကို တွေ့ရပါတယ်။ ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွေအတွက် တရုတ်ဘဏ်တွေက ငွေထုတ်ချေးတဲ့အခါ အဲဒီလမ်းညွှန်မှုတွေကို အမှန်တကယ် လိုက်နာပါရဲ့လားလို့ သုတေသနတစ်ခုက ဆန်းစစ်ခဲ့ပါတယ်။ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းက ပိုးလမ်းမအစီအစဉ်နဲ့ အကျုံးဝင်တဲ့ စီမံကိန်း ၇ ခုကို ဆန်းစစ်ခဲ့တာပါ။ လေ့လာခဲ့တဲ့ စီမံကိန်းများနဲ့ နေရာဒေသများကို တစ်ဘက်ပါ မြေပုံမှာဖော်ပြထားပါတယ်။ ရလဒ်များနဲ့ ဘဏ်တွေကို လမ်းညွှန်ထားတဲ့ ဆန်းစစ်လိုက်နာရန် အချက်များကို ဆက်လက်ဖော်ပြပါမယ်။

MAP OF CASE STUDIES

ပိုးလမ်းမစီမံကိန်းများနောက်မှ တရုတ်ဘက်ကြီးများ၏ အခြေအနေကိုသိရှိရန် မြေပုံပါစီမံကိန်း ၇ ခုကိုဆန်းစစ်ခဲ့သည်။

ဆက်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

ဘဏ်ကြီးများ ၂

ဘဏ်ဝန်ထမ်းတွေဟာ ငွေထုတ်ချေးမယ့် စီမံကိန်းတည်ရှိရာ နိုင်ငံရဲ့ ဥပဒေတွေကို နားလည်ရမည်။ အထူးသဖြင့် သဘာဝဝန်းကျင်၊ ကျန်းမာရေး၊ ဘေးကင်းရေး၊ မြေယာဆိုင်ရာ ဥပဒေများနှင့် ပတ်သက်၍ နားလည်ရမည်။ (KPI 21.1)

KPI21.1 ကဘဏ်တွေဟာ သူတို့ငွေတွေရောက်သွားမယ့် ဆိုင်ရာ နိုင်ငံရဲ့ ဥပဒေတွေကို လိုက်နာရမယ်။ ငွေချေးသွားပြီး စီမံကိန်းလုပ်မယ့် သူနဲ့ပဲ ဆိုင်ရာနိုင်ငံရဲ့ ဥပဒေတွေက သက်ဆိုင်တာမဟုတ်။ ငွေချေးပေးလိုက် တဲ့ဘဏ်နဲ့လည်း ဆိုင်တယ်။ အဲဒီအတွက်ဘဏ်ကလည်း ဥပဒေနည်းလမ်း ကျဖို့ လုပ်ပေးရ မယ်လို့ဆိုလိုတာပါ။ နမူနာလေ့လာခဲ့တဲ့ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းက စီမံကိန်း ၇ ခုလုံးမှာတော့ ပတ်သက်တဲ့ ဘဏ်တွေဟာ ဒီသတ်မှတ်ချက်ကို မလိုက်နာ နေပါဘူး။ သတ်မှတ်ချက်နှင့်မညီ (Fail to meet) လို့ပြပါတယ်။

KPI 21.1: Compliance with Host Country Law

KPR 21.1 states, "The banking institutions shall ensure the staff conducting overseas project financing acquire sufficient knowledge of law and regulations in the host countries concerning environmental protection, land, safety and health and gain sufficient experience of the environmental and social risk management in overseas projects.

Where necessary, with the experts' support, the bank shall make appropriate judgment to the environmental and social risk management of the projects to be granted credit, and the risk management willingness and capacity of the project initiator."

Project	Meet	Barely Meet	Fail to Meet	Unclear
APRIL Pulp and Paper Mills			China Development Bank ICBC Ping An Bank China CITIC Bank of Communications Agricultural Bank of China China Construction Bank	
Bandung HSR			China Development Bank	
Hambantota Port			China Exim	
Lamu Coal Plant			ICBC	
Mes Aynak			China Development Bank China Exim	
Sasan UMPP			China Development Bank China Exim Bank of China	
Yamal LNG			China Development Bank China Exim	

ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

ဘဏ်ကြီးများ ၃

ဘဏ်များသည် ငွေထုတ်ချေးမည့်စီမံကိန်း၏ သဘာဝဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝ၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကိုအကဲဖြတ်စီမံမှုအဆင့်ဆင့်ဖြင့်စီစစ်ချေးငှားရမည်။
(KPI 21.2)

ငွေမချေးမီ ဆန်းစစ်ချက်၊ ငွေချေးပြီး ဆန်းစစ်ချက် တောက်လျှောက်လုပ်ဖို့ ဘဏ်တွေကို ညွှန်ကြားချက်ဖြစ်ပါတယ်။ စီမံချက်ကြောင့် ဖြစ်လာနိုင်တဲ့ ရလဒ်တွေအတွက် ဘဏ်မှာတာဝန်ရှိလို့ ကြိုတင်သတိထားဖို့ ရည်ရွယ်တာဖြစ်ပါတယ်။

ရှေ့မှာပြခဲ့တဲ့ စီမံကိန်း ၇ ခုနှစ်ခုဟာ ဒီတစ်ကြိမ်မှာလည်း စာမေးပွဲကျပါတယ်။ ဘဏ်တွေဘက်က ဆန်းစစ်မှုသေချာမလုပ်ခဲ့ပါဘူး။

KPI 21.2: Implementing Environmental and Social Risk Management

KPI 21.1 states, "The banking institutions shall implement whole procedure management to the environmental and social risks of projects to be granted credit."

Project	Meet	Barely Meet	Fail to Meet	Unclear
APRIL Pulp and Paper Mills			China Development Bank ICBC Ping An Bank China CITIC Bank of Communications Agricultural Bank of China China Construction Bank	
Bandung HSR			China Development Bank	
Hambantota Port			China Exim	
Lamu Coal Plant			ICBC	
Mes Aynak			China Development Bank China Exim	
Sasan UMPP			China Development Bank China Exim Bank of China	
Yamal LNG			China Development Bank China Exim	

ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

ဘဏ်ကြီးများ ၄

ဘဏ်များသည် နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းများ၊ အလေ့အထ ကောင်းများဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များတွင် ပါဝင်ခြင်း၊ လိုက်နာခြင်းများပြုရမည်။ (KPI 21.3)

ကမ္ဘာ့လုံးဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်တွေ ဖြစ်ကြတဲ့ အီကွေတာစည်းမျဉ်းများ၊ ကုလသမဂ္ဂရဲ့ Global compact၊ ကုလသမဂ္ဂဘဏ္ဍာ ငွေဆိုင်ရာ အစီအစဉ် (UNEPFI)၊ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ ကတိကဝတ် (UNEP)တွေမှာ တရုတ်ဘဏ်တွေ ပါဝင်တာ၊ လိုက်နာတာလုပ်ဖို့ တိုက်တွန်းတဲ့ အချက်တွေဖြစ်ပါတယ်။

ဒီတစ်ကြိမ်မှာတော့ စီမံကိန်း ၇ ခုထဲက တချို့ဘဏ်တွေက ကိုက်ညီပြီး တချို့က မကိုက်ညီတာကိုတွေ့ရပါတယ်။

KPI 21.3: Observance of International Practices and Norms in Overseas Investments

KPI 21.3 states: "The banking institutions shall promise in public that **appropriate international practices and international norms will be followed as far as such overseas projects are concerned, such as:**

- Make promise to adopt "Equator Principles";
- Sign and join the "Global Compact" initiated by the United Nations;
- Join the United Nations Environment Programme Finance Initiative (UNEP FI)
- Sign the UNEP Statement of Commitment by Financial Institutions on Sustainable Development."

Project	Meet	Barely Meet	Fail to Meet	Unclear
APRIL Pulp and Paper Mills	China Development Bank ICBC Ping An Bank		China CITIC Bank of Communications Agricultural Bank of China China Construction Bank	
Bandung HSR	China Development Bank			
Hambantota Port			China Exim	
Lamu Coal Plant	ICBC			
Mes Aynak	China Development Bank		China Exim	
Sasan UMPP			China Exim Bank of China	
Yamal LNG	China Development Bank		China Exim	

ခေတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့် ဝိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

ဘဏ်ကြီးများ ၅

ဘဏ်များသည် နိုင်ငံတကာစံများနှင့် ကိုက်ညီအောင် အားထုတ်ကြရမည်။ နိုင်ငံတကာမှာ အကောင်းဆုံး အလေ့အထများကို သေချာစွာ သိနေရမည်။

(KPI 21.4)

ဘဏ်တွေအနေနဲ့ နိုင်ငံတကာမှာ စံပြုထားတဲ့ လုပ်ပုံကိုင်ပုံတွေကို နက်ရှိုင်းစွာ နားလည်အောင် အားထုတ်ရပါမယ်။ အဲဒီထဲက အကောင်းဆုံး အလေ့အထတွေကို မိမိငွေထုတ်ချေးပေးမယ့် စီမံကိန်းတွေမှာ ကျင့်သုံးအောင် ကြိုးစားရမှာ ဖြစ်တယ်။ ဒီနည်းနဲ့ သဘာဝဝန်းကျင်နဲ့ လူမှုဘဝအန္တရာယ်နည်းပါးအောင် စီမံဖို့ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီတကြိမ်မှာလည်း စီမံကိန်း ၇ ခုလုံး မကိုက်ညီတာ၊ မလိုက်နာတွေ ပဲတွေ့ပါတယ်။

KPI 21.4: Ensuring Alignment with International Practices

KPI 4.21.4 states, "The banking institutions shall make in-depth understanding of international best practice of the assessment and control of environmental and social risks for international financing projects and ensure alignment with good international practices in essence."

Project	Meet	Barely Meet	Fail to Meet	Unclear
APRIL Pulp and Paper Mills			China Development Bank ICBC Ping An Bank China CITIC Bank of Communications Agricultural Bank of China China Construction Bank	
Bandung HSR			China Development Bank	
Hambantota Port			China Exim	
Lamu Coal Plant			ICBC	
Mes Aynak			China Development Bank China Exim	
Sasan UMPP			China Development Bank China Exim Bank of China	
Yamal LNG			China Development Bank China Exim	

ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

ဘဏ်ကြီးများ ၆

ဘဏ်များသည် လွတ်လပ်၍ အရည်အချင်းပြည့်မီသော နှစ်ဦးနှစ်ဖက်နှင့် မပတ်သက် သီးခြားဖြစ်သော ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်သူများကို ငှားရမ်းရမည်။ ဘဏ်မှ ငွေထုတ်ချေးထားသည့် ပြည်ပစီမံကိန်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော သဘာဝ ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုဘဝဘေးရန်ဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများကို ထိုသူများကသာ ဖြေရှင်း ရမည်။ (KPI 21.5)

ဒီအချက်နဲ့ ပတ်သက်လို့တော့ ဘဏ်တွေ ဘက်က ဘယ်လိုစီမံ သလဲ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မသိရပါဘူး။

ခြုံပြောရရင် စီမံကိန်းတွေမှာ လမ်းညွှန်ချက်တွေ တိုင်းတာရန် အချက်တွေနဲ့ ဘဏ်တွေရဲ့ တာဝန်ရှိမှုကို အထိန်းအကွပ်လုပ်ဖို့ ကြိုးစားရ ပါတယ်။ Friends of the Earth အဖွဲ့က စီမံကိန်း ၇ခုနှစ်ကို အခုပေါ်ပြခဲ့တဲ့ အတိုင်း လေ့လာရာမှာတော့ KPI (ဆောင်ရွက်မှုကို တိုင်းတာရန်အညွှန်း) ငါးခုမှာ လေးခုက မကိုက်ညီပါဘူး။

**Investing in a green
belt and Road?
December-2017
Friends of the Earth.**

KPI 21.5: Hiring Third Parties

KPI 21.5 states, "The banking institutions shall hire qualified and independent third-party to make assessment and examination of environmental and social risks to the overseas financing projects which arouse disputes in terms of their said risks."

Project	Meet	Barely Meet	Fail to Meet	Unclear
APRIL Pulp and Paper Mills				China Development Bank ICBC Ping An Bank China CITIC Bank of Communications Agricultural Bank of China China Construction Bank
Bandung HSR				China Development Bank
Hambantota Port				China Exim
Lamu Coal Plant				ICBC
Mes Aynak				China Development Bank China Exim
Sasan UMPP				China Development Bank China Exim Bank of China
Yamal LNG				China Development Bank China Exim

အခန်း(၁၁)

အနာဂတ်

Printed and Published by
The Commercial Press, Ltd.,
100, Cross Street, Singapore.

ဆတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့်ပိုးလမ်းမဆိုင်ရာမှတ်ချက်များ

အနာဂတ် ၁

တရုတ်နိုင်ငံဟာ သမိုင်းကြောင်းအရတော့ ဟုတ်ပါ့မလားလို့ သံသယရှိသူတွေကို လုပ်ပြခဲ့တာရှိပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်က အကုန်အကျများလို့ မလုပ်ဖို့ပြောတဲ့ ရှန်ဟိုင်းမြေအောက်ရထားကို ဖြစ်အောင်လုပ်ခဲ့ပြီး ဒီနေ့အခါမှာ ရှန်ဟိုင်းမြို့ဟာ ကမ္ဘာ့အရှည်ဆုံး မြေအောက်ရထားတည်ရှိရာပါ။ ဆင်းရဲမှုထောင်ချောက်ကနေ လွတ်မြောက်ခဲ့ပုံကလည်း အံ့မခန်းပါ။

တစ်ဘက်မှာလည်း မော်ဝါဒလက်ဝဲအယူအဆကို ပြင်ပကမ္ဘာကို တင်ပို့ပြီး ကမ္ဘာကို လွတ်လပ်စေမယ်လို့ ကြွေးကြော်လုပ်ဆောင်ခဲ့တာမျိုးက ဘေးဒုက္ခတွေနဲ့ပဲ အဆုံးသတ်ခဲ့ရတာကို သမိုင်းက ပြနေပါတယ်။

ခုတစ်ခါ ပိုးလမ်းမခေါင်းစဉ်တပ်ပြီး လွတ်လပ်တဲ့ ကုန်သွယ်ရေးဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းတွေနဲ့ ကမ္ဘာကိုမြှင့်တင်ဖို့ ဆိုတာကရော ဘယ်အခြေအနေတွေကို ရောက်စေမလဲ စဉ်းစားကြဖို့ရှိပါတယ်။

နိုင်ငံတိုင်း၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းတိုင်းကတော့ ကြီးထွားနေတဲ့ နိုင်ငံတကာအပြောင်းအလဲတွေရဲ့အောက်မှာ မိမိရေမြေအတွက် သင့်တော်မှာတွေ့ကိုရွေးချယ်ကြရဖို့ရှိပါတယ်။

Economics

Soviet Collapse Echoes in China's Belt and Road

Grand investment plans for unproductive regions have caused empires to founder before.

By David Fickling
August 12, 2018, 12:30 PM GMT+6:30

HOW CHINA ESCAPED THE POVERTY TRAP

YUEN YUEN ANG

အနာဂတ် ၂

အရှေ့တောင်အာရှမှာ တရုတ်နိုင်ငံကဆောက်တဲ့ တံတားတွေ၊ ရေကာတာ
 တွေ၊ အားကစားရုံတွေ နေရာတကာပါဘဲ။ တရုတ်ရဲ့ ဩဇာနဲ့ခြေရာဟာ
 မြင်သာပါတယ်။ အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံတွေမှာ တရုတ်ရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်
 ကိုမယုံကြည်တာ၊ လွှမ်းမိုးမှုကို ထိတ်လန့်တာ၊ စီးပွားရေးအရ စီးပွားမှုကို
 မကျေနပ်တာတွေ အနည်းနဲ့ အများရှိနေကြတာပါ။ တကယ်တော့ အရှေ့
 တောင်အာရှဆိုတာက ယဉ်ကျေးမှု ပွတ်တိုက်မှုတွေ၊ စီးပွားရေး အတက်
 အကျမြန်မှုတွေ၊ နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှုတွေ၊ ထင်ပေါ်မှုနောက်လိုက်ဖို့ကိုအား
 သန်ကြတဲ့ ခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ ရှုပ်ယှက်ခပ်နေတဲ့ ဒေသပါ။ **ဒီလိုမတည်
 ငြိမ်လှုပ်ခတ်မှုတွေ၊ အကျင့်ပျက်မှုတွေ၊ ဆင်းရဲမှုတွေကပဲ ဒီဒေသထဲကို
 တရုတ်နိုင်ငံဝင်လာလို့ရအောင် ကူညီပေးခဲ့တာပါ။ အဲဒီအခြေအနေတွေက
 ပဲ တရုတ်ပြည်ရဲ့ ရေရှည်စီမံကိန်း အကြီးစားတွေကို အထွက်မလွယ်တဲ့
 အရှုပ်အထွေးထဲ ရောက်သွားစေနိုင်ပါတယ်။**

အနာဂတ်အတွက်တော့ ဘက်အားလုံးက၊ သက်ဆိုင်သူ အားလုံးက
 ချိန်ညှိပြောင်းလဲမှုတွေ လိုအပ်မှာဖြစ်ပါတယ်။

အနာဂတ် ၃

နောက်ခံ သမိုင်းတွေမှာတော့ တရုတ်နိုင်ငံဟာ မဟာမိတ်ဆိုတာမျိုးကို ရှောင်လေ့ရှိပါတယ်။ ရင်းနှီးတဲ့ မိတ်ဆွေဆိုတာမျိုး ထားဖို့လည်း တွန့်ဆုတ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နိုင်ငံတကာ စင်မြင့်မှာ မြင့်မားလာနေတဲ့ တိုင်းပြည်တခု အနေနဲ့ကတော့ သူ့မှာရွေးချယ်စရာ သိပ်မရှိပါဘူး။ ထိတွေ့ဆက်ဆံရတော့မယ်။ ကမ္ဘာနဲ့ချိတ်ဆက်ဖို့ သူရွေးချယ်တဲ့ နည်းဗျူဟာကတော့ အခြေခံအဆောက်အဦတွေ တည်ဆောက်ဖို့၊ ကုန်သွယ်ရေး ချိတ်ဆက်တာတွေ လုပ်ဖို့ပါ။

အဲဒီနည်းလမ်းက တရုတ်ပြည်အတွက် အလုပ်ဖြစ်တဲ့ နည်းလမ်း ဟုတ်ရဲ့လား။ ဘာတွေသတိပြုဖို့လိုမလဲ၊ နိုင်ငံတိုင်းမှာတော့ သင်ခန်းစာ ယူစရာများရှိကြပါတယ်။

အခန်း(၁၂)

ပြင်ဆင်ရန်များ

ပြင်ဆင်ရန်များ ၁

တရုတ်နိုင်ငံနဲ့ ချေးငွေသဘောတူ စာချုပ်တွေချုပ်တဲ့အခါ ကြွေးပြန်မဆပ်
နိုင်တဲ့အခါဘာတွေကိုပေးရမယ်ဆိုတာဖော်ပြပြီးချုပ်ဆိုကြတယ်လို့ပြောဆို
ကြတာတွေရှိပါတယ်။

စာချုပ်တွေကိုပြည်သူမသိစေဘဲ တိုးတိုးတိတ်တိတ် ချုပ်ဆိုကြတာ
ဟာ ဘယ်လိုမှ လျော်ကန်တဲ့ လုပ်ရပ်မဟုတ်ပါ။

ပြည်သူတွေ နိုင်ငံအရေးအရာတွေကို သိခွင့်မရှိဘူးလို့ လူသိ
ရှင်ကြား မကြွေးကြော်သော်လည်း အစိုးရများ၊ ခေါင်းဆောင်များရဲ့ လုပ်ရပ်
တွေကတော့ အဲဒီအတိုင်းဖြစ်နေပါတယ်။ လွဲချော်မှုတွေရဲ့ ဒဏ်ကိုခံရမှာ
က လက်ရှိပြည်သူနဲ့ အနာဂတ်မျိုးဆက်များပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ပိုးလမ်းမလို၊ စီးပွားရေးစင်္ကြံလို အင်အားကြီးတဲ့ လွှမ်းမိုးမှု ကိစ္စ
တွေမှာ ပြည်သူသိရှိပိုင်ခွင့်ကို တောင်းဆိုဖို့က အရေးကြီးပါလိမ့်မယ်။

ပြင်ဆင်ရန်များ ၂

တရုတ်နိုင်ငံမှာ သုတေသနနဲ့ တွေးခေါ်မြော်မြင်ရေးအဖွဲ့ Think
Thanks ၃၀၀၀ ကျော်နဲ့ အဲဒီမှာလုပ်နေကြတဲ့ အကြီးတန်း ကျွမ်းကျင်သူ
၃၅၀၀၀နဲ့၊ သုသေသနသမား ၂သိန်းလောက် ရှိပါတယ်။ တရုတ်
တက္ကသိုလ်များ၏ သုသေသနနဲ့ အတွေးအမြင်အဖွဲ့များ ဖိုရမ်ဆိုတာမျိုးကို
ပိုးလမ်းမခေါင်းစဉ်အောက်မှာ လုပ်ခဲ့ကြတာတွေရှိပါတယ်။

အတွေးအမြင်အဖွဲ့တွေမှာ ငွေကြေးထောက်ပံ့သူပေါ် မူတည်ပြီး
အဂတိမကင်းတာ၊ ဩဇာကြီးဖို့သာ အာရုံစိုက်တာတွေလည်း ရှိပါတယ်။
အမှန်တကယ် အဖြေရှာကြတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ အခြားနိုင်ငံတွေ
အနေနဲ့ အဲဒီလို အဖွဲ့မျိုးတွေများလာပြီး တရုတ်ပြည်ဘက်က အဖွဲ့တွေနဲ့
လည်းချိတ်ဆက်ပြီး ဝေဖန်ဆန်းစစ်ဖို့ လိုနေတာတွေကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်
သိအောင်လုပ်ကြဖို့ လိုမယ်လို့အကြံပြုထားတာတွေရှိပါတယ်။

ပြင်ဆင်ရန်များ ၃

- ၁. သတင်း/အချက်အလက်ရရှိဖို့အတွက် အစိုးရတွေ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတွေ၊ ဘဏ်တွေအပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာနေရာ ဌာနတွေ ကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တောင်းဆိုဖို့လိုပါမယ်။
- ၂. လူထုပါဝင်သော သုတေသနများ၊ ဆန်းစစ်ချက်များ အားဖြင့် သဘာဝဝန်းကျင်နဲ့ ပြည်သူ့ဘဝဆိုင်ရာ သတိထားမှုတွေ တိုးမြှင့်ဖို့ လိုပါမယ်။
- ၃. စောစောစီးစီး သိမြင်လှုပ်ရှားနိုင်ဖို့ အရေးကြီးပါမယ်။
- ၄. နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းတွေကို သိထားပြီး ရည်ညွှန်းစွဲကိုင် အသုံးပြုဖို့ လိုပါလိမ့်မယ်။
- ၅. တရုတ်နိုင်ငံရဲ့ မူဝါဒတွေ၊ ကြေညာချက်တွေကိုလည်း ရည်ညွှန်း အသုံးပြုတတ်ဖို့ လိုပါတယ်။
- ၆. အခြားနိုင်ငံများရဲ့ အတွေ့အကြုံတွေကို သိမြင်နားလည်နေဖို့ လိုပါမယ်။
- ၇. ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူတွေကို ကိုယ့်နိုင်ငံရဲ့ ဥပဒေနဲ့ စည်းမျဉ်းတွေ နားလည်အောင်လုပ်ပေးဖို့ လိုပါမယ်။
- ၈. ကိုယ့်နိုင်ငံထဲမှာ လိုအပ်တဲ့ ဥပဒေနဲ့ စည်းမျဉ်းတွေရှိအောင် လုပ်ဖို့လဲလိုပါမယ်။
- ၉. ရွေးချယ်ရောက်ရှိလိုတဲ့ နိုင်ငံရဲ့ အနာဂတ်ပုံစံကို ပြည်သူ့လူ့အဖွဲ့ အစည်းတွေ၊ ပညာရှင်တွေ၊ နိုင်ငံရေး အင်အားစုတွေက ဖော်ထုတ် ထားကြပြီး ပေါင်းစုအင်အားရှိဖို့လိုပါမယ်။

the most common way
people give up their
power is by thinking
they don't have any.

alice walker

၆၆

လူထုရဲ့ အာဏာပါဝါ
လက်လွတ်ရလေ့ရှိတဲ့ နည်းလမ်းတစ်ခုက
ပြည်သူတွေကိုယ်တိုင်ကစပြီး
ကိုယ့်မှာအာဏာပါဝါမရှိဘူးလို့ တွေးကြတာပဲ။

၇၇

နောက်ဆက်တွဲ

ခေတ်သစ်တရုတ်ပြည်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးတံလျှပ်များ

It Doesn't Matter if Ecuador Can Afford This Dam. China Still Gets Paid.

Aerial view of a dam and reservoir at night. A small red boat is visible on the water.

New York Time-25 December, 2018

မီးတောင်အောက်က ရေကာတာ

ရေကာတာကြီးသည် သက်ရှိလှုပ်ရှားနေသော မီးတောင်အောက်တွင်တည်ရှိသည်။ မီးတောင်ပြာများက ကောင်းကင်သို့ ထိုးထွက်လျက်။

ဆယ်စုနှစ်နှင့်ချီ၍ ရေကာတာမဆောက်ရန် အစိုးရ အရာရှိများက သတိပေးခဲ့သည်။ ဘူမိဗေဒ ပညာရှင်တို့က မြေငလျင်တစ်ချက် လှုပ်ရှားဖြင့် ရေကာတာတစ်ခုလုံး ပျက်ပြုန်းသွားနိုင်သည်ဟု ပြောခဲ့သည်။

ယခုအခါ ရေကာတာကြီးကို ဖွင့်လှစ်အပြီး ၂ နှစ်ရှိခဲ့ပြီ။ အက်ကြောင်းထောင်ချီ၍ ရေကာတာယန္တရားများ ပျက်လာနေသည်။ ရေကာတာထဲတွင် နန်းများ၊ သဲများ၊ သစ်ပင်များ ပိတ်ဆို့လျက်။ တစ်ကြိမ်တည်းသော ပမာဏ အပြည့် စမ်းသပ်မောင်းနှင်မှုတွင် ပေါက်ကွဲတုန်ခါမှုများဖြစ်ခဲ့သဖြင့် နိုင်ငံ၏ ပင်မဓါတ်အားလိုင်း တစ်လျှောက် ရှော့ဖြစ်ပြတ်တောက်သွားခဲ့သည်။

တောကြီးမျက်မဲထဲမှ ရောမရေကာတာကြီးကို တရုတ်တို့၏ငွေကြေးနောက်ခံဖြင့် တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ တောင်အမေရိကတိုက်မှ နိုင်ငံငယ် အီကွေဒေါ၏ စွမ်းအင်ပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန်၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှုမှ ရုန်းထွက်ရန် ဟူသော ရည်မှန်းချက်ကြီးများဖြင့် လုပ်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။

အမှန်တကယ် ဖြစ်လာသည်ကတော့ နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းကို လွှမ်းခြုံလောင်မြိုက်ခဲ့သော အကျင့်ပျက် လာဘ်စားမှုတရားခွင်၊ ဘေးဒုက္ခရောက်လုနီး ကြွေးမြီပမာဏနှင့် တရုတ်၏ နှောင်ကြိုးအောက်မှ အီကွေဒေါနိုင်ငံ၏ အနာဂတ်တို့ပင် ဖြစ်သည်။

ကြွေးမြီဝန်ထုတ်အောက်က တိုင်းပြည်

ရေကာတာစီမံကိန်းတွင် ပါဝင်ခဲ့သော အီကွေဒေါထိပ်တန်းအရာရှိအားလုံးနီးနီးသည် လာဘ်စားမှုဖြင့် အဖမ်းခံနေရဆဲဖြစ်လျှင်ဖြစ်၊ သို့မဟုတ် ပြစ်ဒဏ်စီရင်ချက် ချမှတ်ခံရပြီးအနေအထား တွင်ရှိကြသည်။ ထိုအထဲတွင် ယခင်ဒုတိယသမ္မတ၊ ယခင်လျှပ်စစ်ရေးရာဝန်ကြီးတို့ပါဝင်သည်။ ရေကာတာစီမံကိန်းကို စောင့်ကြည့်ပေးရန် တာဝန်ပေးခြင်းခံရသည့် အကျင့်ပျက်မှုတိုက်ဖျက်ရေးအရာရှိပင် ပါလိုက်သေးသည်။

အထက်ပါ အခြေအနေတို့အတွက် အီကွေဒေါ၏ကုန်ကျစရိတ်မှာ တရုတ်နိုင်ငံမှ ချေးငွေ ဒေါ်လာ ၁၉ ဘီလီယံ။ ကိုကာကိုဒိုစင်ကရဲယားဟု သိကြသည့် ရေကာတာကြီး တစ်ခုတည်း အတွက်တော့ မဟုတ်ပါ။ လမ်းတံတား၊ အဝေးပြေးလမ်းများ၊ ကျောင်းများ၊ ဆေးခန်းများနှင့် အခြားရေကာတာ ၆ ခုတို့ တည်ဆောက်ခဲ့သည့် စရိတ်များလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ထိုစရိတ်တို့ကိုပေးရန် အစိုးရမှာ အသည်းအသန် ဖြစ်နေပါသည်။

အီကွေဒေါနိုင်ငံမှ ထိုအကြွေးများ ပေးနိုင်မပေးနိုင်က အရေး မကြီးပါ။

တရုတ်တို့ဘက်မှ ငွေလက်ခံရရှိပြီး ဖြစ်နေပါသည်။

အကြောင်းမှာ ငွေပေး၊ ငွေချေးထားသော ကိစ္စအဝဝအတွက် အီကွေဒေါ၏ တန်ဖိုးအကြီးဆုံး ထုတ်ကုန်ဖြစ်သော ရေနံ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်း ကို တရုတ်က ရယူထားသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အရောင်းအဝယ် စာချုပ် များစွာကို ဒေါ်လာဖြင့် ချုပ်ဆိုခဲ့သည် မဟုတ်ပါ။ ရေနံဖြင့် ပေးချေရန် ချုပ်ဆိုထားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အမှန်တကယ်တွင် တရုတ်တို့က ဈေးနှိမ်၍ ဝယ်ယူထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဝယ်ရင်းဈေးအပေါ် အမြတ်တင်၍ တစ်ဆင့် ခံပင်ပြန်ရောင်းနိုင်သည်။

တရုတ်နိုင်ငံကို ကြွေးပြန်ဆပ်နိုင်ရန် ရေနံတိုးမြှင့် ထုတ်လုပ်ရေး ကိစ္စကို အီကွေဒေါက မလွဲမရှောင်သာ လုပ်လာရသည်။ အမေရိကန်တောထဲသို့ ပိုမိုနက်ရှိုင်းစွာ တိုးဝင်တူးဖော်ရသည်။ ထို့အတွက် ပိုမိုကြီးမားလာသည့် သစ်တောပြုန်းတီး မှုဘေးက ခြိမ်းခြောက်လာသည်။

ဇာတ်လမ်းမှာ ဤမျှနှင့်မပြီးသေးပါ။ သမ္မတမိုရီနိုက လူထုသက်သာ ချောင်ချိရေး အသုံးစရိတ်များကို လျှော့ချဖြတ်တောက် လာရသည်။ လောင်စာဆီဈေးနှုန်းသက်သာအောင် အစိုးရက ထောက်ပံ့မှုများကို လျှော့ချ ရသည်။ အစိုးရဝန်ထမ်း ၁၀၀၀ ကျော်နှင့် အစိုးရဌာနများ၏ အရွယ်အစား ပမာဏကို လျှော့ချရသည်။ စီးပွားရေးပညာရှင် အများစုက စီးပွားရေး တုံ့ဆိုင်းနှေးကွေးမှုဆီ လျှော့ကျသက်ဆင်းမည်ဟု ဟောကိန်းထုတ်သည်။ ထိုအခါ အမျက်ဒေါသများ ထွက်ကြပေဦးမည်။

“တရုတ်က အီကွေဒေါကို အမြတ်ထုတ်သွားတာပဲ။” လက်ရှိ အီကွေဒေါဝန်ကြီး ပဲရက်စ်က ဆိုသည်။ “တရုတ်ရဲ့ ဗျူဟာကရှင်းပါတယ်။ နိုင်ငံတွေကို စီးပွားရေးနဲ့ ထိန်းချုပ်ဖို့ပဲ။”

ရေကာတာအနီးမှ မီးတောင်

ငါးမျှားချိတ်မှာ မိနေတဲ့တိုင်းပြည်

ရေကာတာကြီး ဖြစ်တည်လာပုံကိုပြောလျှင် အမေရိကန်၏ ပြိုင်ဘက်မရှိ လွှမ်းမိုးမှုကိုဖယ်ရှား၍ ဒေသတစ်ခွင် လမ်းကြောင်းသစ်ဖွင့် လိုသည့် မဟာမိတ်နှစ်နိုင်ငံပေါင်းမိသွားပုံနှင့် စရပါလိမ့်မည်။

လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်နှစ်ကမ္ဘာ့ငွေကြေး အကျပ်အတည်းကာလကပင် တရုတ်တို့၏ အကြံအစည်မှာ မြင်သာပါသည်။ နိုင်ငံများကြား တန်းတူ ဆက်ဆံကြမည်ဟူသော ကတိကဝတ်ဖြင့် တောင်အမေရိက အစိုးရများကို တရုတ်ကအရေးပေါ် အကူအညီ များပေးပါသည်။ တန်းတူဆက်ဆံရေး ဟူသောစကားမှာ အမေရိကန်စိုးမိုးမှုကို ပျက်ရယ်ပြုခြင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။

တရုတ်တို့၏ အစီအမံက အလုပ်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ တောင်အမေရိက ၏ အကြီးဆုံး ကုန်သွယ်ဘက်အဖြစ် ချေးငွေများအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အခြေခံ အဆောက်အအုံများအားဖြင့် လည်းကောင်း တရုတ်တို့ အခြေစိုက်ခဲ့

မိသားစုများအတွက်သက်သာမလာသော မိတာခ၊ တစ်လလျှင်ဒေါ်လာ ၆၀

ပါသည်။ နိုင်ငံရေးအရလည်း အမြတ်ထွက်ပါသည်။ တောင်အမေရိကနိုင်ငံများသည် တရုတ်က အသိအမှတ်မပြုသည့် ထိုင်ဝမ်နှင့် သံတမန်ဆက်ဆံရေး ဖြတ်တောက်ကြသည်။

သို့သော် အီကွေဒေါ၏ ဧရာမရေကာတာကြီးက ထုတ်ဖော်ပြနေသကဲ့သို့ပင် တရုတ်နှင့် ဆက်ဆံရာ၌ တန်းတူရည်တူဖြစ်ခဲ့လှပါသည်။ တရုတ်နှင့် အီကွေဒေါနှစ်နိုင်ငံစလုံးသည် ရေကာတာကြီးမှ ဆိုးရွားသော ဒီဇိုင်းအမှားများ၊ မေးခွန်းထုတ်ဖွယ် စီးပွားရေး အတွက်အချက်များကို ကျော်သွားကြသည်။ ရေကာတာ၏ နည်းပညာပိုင်းများသည် ဆယ်စုနှစ်များစွာ နောက်ကျလျက် ခေတ်မီတော့ဟူသော သတိပေးစကားကို အလေးမထားခဲ့ကြပါ။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံတို့ကို ဒေါ်လာဘီလီယံနှင့်ချီ၍ ချေးငွေပေးသည့် နည်းလမ်းအတိုင်း တရုတ်တို့က ကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ ဤဆည်ကိစ္စတွင် တရုတ်တို့ဘက်မှငွေကြေးဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ်ကို ရင်ဆိုင်ရသည်ဟူ၍ ဘယ်တုန်းကမျှ မရှိခဲ့ပါ။ အလောင်းအစားလုပ်ရသည်မှာ အီကွေဒေါ

ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါတွင် အီကွေဒေါသည် တရုတ်ကိုပေးရန် ငွေများအပါအဝင် များစွာသော ငွေယိုပေါက်၊ ငွေလိုပေါက်များကို ဖြည့်ရန် ချေးငွေအသစ်များ ထပ်ရှာနေရသည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ်ဒီဇင်ဘာလတွင်ပင် သမ္မတ မိုရီနိုသည် ကြွေးမြီကိစ္စညှိနှိုင်းရန်၊ နောက်ထပ် ဒေါ်လာသန်း ၉၀၀ ချေးငှားရန် တရုတ်သို့ သွားခဲ့ပါသည်။

“တရုတ်က ငါးမျှားချိတ်တပ်ထားတာလေ။ နောက်ဆုံးမတော့ အဲဒီတိုင်းပြည်တွေက ဘာရှိလို့တုန်း။ ကိုယ်ဘာရမယ်ဆိုတာတောင် သိကြတာမှမဟုတ်တာ။”

နောက်ခံသမိုင်း

ရေကာတာကြီးဆောက်နေပြီဟု သိသောအခါ ၁၉၈၀ ကျော်နှစ်များက စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဟောင်း ဆန်းတို့စိတ်စစ်ယောက် မယုံနိုင်ဖြစ်ရပါသည်။

သူ အစိုးရအဖွဲ့ထဲတွင် ရှိစဉ်က ယခုထက် အရွယ်အစား များစွာငယ်သော စီမံကိန်းကို အရာရှိများက ငြင်းပယ်ခဲ့သည် မဟုတ်ပါလား။ အနီးအနားတွင် မီးတောင်ရှိနေသော အကြောင်းကြောင့် ရေကာတာစိတ်ကူးစိတ်သန်းတစ်ခုလုံး ပျက်စီးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ၁၉၈၇ က ငလျင်ကြီးတစ်ခုလှုပ်ရာတွင်လည်း ဒေသတွင်းမှ ရေနံထုတ်လုပ်မှု အခြေခံအဆောက်အဦများ ရပ်တန့်ပျက်သုဉ်း ခဲ့ရပြီးပြီ။

“၁၆ ရာစု စပိန်တွေ အီကွေဒေါရောက်ကတည်းကစလို့ မီးတောင်ကပေါက်နေခဲ့တာပဲ။ ဒီလောက် အန္တရာယ်များတဲ့ နေရာမှာ ဒီလောက် ငွေအများကြီးရင်းနှီးမြှုပ်နှံတာဟာ အဓိပ္ပာယ်တော်တော်မဲ့တာပဲ” စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဟောင်း ဆန်းတို့စိတ်ကဆိုပါသည်။

ဤမျှမကပါ။ အခြားသောသတိပေး ခေါင်းလောင်းများလည်း မြည်နေပါသည်။

၂၀၁၀ တွင် စီမံကိန်းကို သီးခြားလွတ်လပ်သော အဖွဲ့ကစီစဉ်ခဲ့ပါသည်။ မကြာခင်အစိုးရက စီစဉ်ပေးသော (နယူးယောက်တိုင်းမ်သတင်းစာကြီးကရရှိခဲ့သော) ထိုအစီရင်ခံစာက ရေကာတာကြီးထဲတွင် ရေမည်မျှ ရှိမည်နှင့် ပတ်သက်၍ နှစ် ၃၀ အတွင်း အဆိုပါဒေသတွင် လေ့လာမှတ်တမ်း ပြုထားသည်များ မရှိပါဟုဆိုသည်။

ထိုအချိန်လောက်မှစ၍ အီကွေဒေါနိုင်ငံသည် မိုးခေါင်ရေးရှားဒဏ်ကိုခံခဲ့ရသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကြောင့် ရေခဲတောင်များ ပျော်ကျနေသည်ကိုလည်း ပူပင်ခဲ့ကြရသည်။

“သတိပေးစကားများ ရှိသော်လည်း ထပ်လေ့လာနေလျှင် ကြာမည်စိုးသောကြောင့် အကြီးတန်း အရာရှိများသည် ရှေ့ဆက်လုပ်ရန်သာ တွန်းအားပေးခဲ့သည်”ဟု ယခင်ရေကာတာ မန်နေဂျာ စီပီဒါကဆိုသည်။ ထိုစဉ်က အရှိန် မနွေးချင်ခဲ့ကြပါ။

အီကွေဒေါမှ တရုတ်သံတမန်တစ်ဦးကပင် စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်သော သူ့သံသယကို ထုတ်ပြောပါသည်။ “သဘာဝဝန်းကျင် ကိစ္စတွေကို လုံလုံလောက်လောက် ဂရုမစိုက်ခဲ့ကြဘူး” ဟု သူကဆိုသည်။

တရုတ်တို့၏ ရေကာတာ တည်ဆောက်မှု သမိုင်းမှတ်တမ်းတွင် အားတက်စရာရာ၊ ပူပင်စရာပါ အတူတွဲနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ မြစ်ကျဉ်းသုံးသွယ် စီမံကိန်းသည် ကမ္ဘာတွင် အကြီးဆုံးရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါရေကာတာကြီးတွင် လုံခြုံရေးအစီအမံချို့တဲ့မှုကြောင့် အလုပ်သမား ရာဂဏန်းသေဆုံးရခြင်း၊ လူတစ်သန်းရပ်ရွာစွန့်ခွာရွှေ့ပြောင်းရခြင်း၊ သစ်တောပြုန်းတီးမှု အပါအဝင် သဘာဝဝန်းကျင် ပျက်စီးမှုသည် သိသာသည့် ပမာဏတစ်ရပ်ထိ ကြီးမားခြင်းတို့ကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရပါသည်။

မည်သို့ပင် သတိပေးမှုများရှိစေ။ အားကြီးသော ပထဝီနိုင်ငံရေးအခြေအနေက အဓိကနေရာကိုယူခဲ့ပါသည်။ ထိုစဉ်က သမ္မတမှာ အမေရိကန်ဩဇာမှ ရုန်းထွက်၍ ခေတ်သစ်နိုင်ငံ တည်ထောင်မည်ဟု ကြွေးကြော်နေသော လက်ဝဲဝါဒီကော်ရီးယား ဖြစ်ပါသည်။

ဒီရိုင်းအများကြောင့် နုံး၊ သဲနှင့်အပင်များ ပိတ်ဆို့လာသော ရေလှောင်ကန်

၂၀၀၆ တွင် ရွေးကောက်ခံရသော ကော်ရီးယားသည် ကိုလိုနီ ဆန့်ကျင်ရေး အပြောအဟောများဖြင့် အမေရိကန်ကို ဦးတည်တိုက်ခိုက်ခဲ့ သည်။ ၂၀၀၈ တွင် အမေရိကန် မူးယစ်ဆေးဝါး ကင်းထောက်လေယာဉ်များ အား အီကွေဒေါလေတပ် အခြေစိုက်စခန်းများ အသုံးပြုခွင့်ကို သက်တမ်းတိုး မပေးတော့ပါ။ ထို့နောက်တွင် ကော်ရီးယားသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ငွေကြေးရံပုံငွေအဖွဲ့ (IMF) ကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာဘဏ္ဍာရေး အဖွဲ့များကို ပစ်မှတ်ထား ပြန်ပါသည်။ အစိုးရ အသုံးစရိတ်များကန့်သတ်သည်ကို သူကရှုံ့ချသည်။ ၂၀၀၈ တွင် အီကွေဒေါ၏ ပြည်ပကြွေးမြီ ၃.၂ ဘီလီယံကို ပေးဆပ်ရန် ပျက်ကွက်သည်။ ကြွေးမဆပ်-ငွေသစ်ချေးမရ အခြေအနေကို ဖြေရှင်းရန် တရုတ်ကိုဖိတ်ခေါ်ခဲ့ရသည်။

“အနောက်နိုင်ငံက ဘဏ်တွေ၊ ငွေကြေးအဖွဲ့တွေနဲ့ ကော်ရီးယား က ခွာချင်တယ်။ တရုတ်နဲ့လည်း လွယ်မှာ မဟုတ်ဘူးဆိုတာကို ကျွန်တော်တို့ သိနေခဲ့တယ်” ဟု ကော်ရီးယားလက်ထပ် စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ဝန်ကြီးဘော်ဂျာကဆိုသည်။

ပါဝါအပြည့်ဖြင့် တစ်ကြိမ်သာစမ်းသပ်ခဲ့ပြီး မအောင်မြင်သဖြင့်
ရာထားချက်၏ တစ်ဝတ်သာ လျှပ်စစ်ထွက်ရှိသည်။

ချေးငွေ အများစုသည် တရုတ်အစိုးရပိုင် သွင်းကုန်ထုတ်ကုန်ဘဏ်
(China Export Import Bank- EXIM) မှလာပြီး အတိုးနှုန်းမြင့်မား
လှသည်။ တရုတ်ကုမ္ပဏီများကိုသာ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများတွင်သုံးရ
မည်ဟု သတ်မှတ်ထားသောကြောင့် ဈေးပြိုင်စနစ်လည်း ကျင့်သုံး၍မရဖြစ်
ရသည်။ ထိုထိုသော ချေးငွေဆိုင်ရာ လိုက်ရောရသည့် အချက်များက
ဘော်ဂျာနှင့် အခြားသော အရာရှိများကို အထိတ်တလန့်ဖြစ်စေခဲ့သည်။

တရုတ်တို့သည် အီကွေဒေါရေန်များကို အထူးတလည်စိတ်ဝင်စား
ပြီး ၂၀၀၉ သဘောတူညီချက်တစ်ခုတွင် ဒေါ်လာ ၁ ဘီလီယံ ချေးငွေကို
ရေနံတင်ပို့၍ ပြန်ဆပ်ရန်ဟူ၍ပါရှိသည်။

“အနောက်အုပ်စုရဲ့ တံခါးတွေကလည်း ပိတ်သွားပြီ၊ ကျုပ်တို့မှာ
ရွေးစရာမရှိဘူးလေ” မစ္စတာဘော်ဂျာကဆိုသည်။

တရုတ်နှင့် ချိတ်ဆက်လိုက်၍ သမ္မတကော်ရီးယား တစ်ယောက်
ငွေချေးယူစရာ လမ်းပွင့်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် အခြားအကျပ်အတည်း
တစ်ရပ်ပေါ်လာသည်။ လျှပ်စစ်မီးပြတ်တောက်သည့် ပြဿနာဖြစ်သည်။

မိုးခေါင်ရေရှားမှုကြောင့် ရေလျှောင်ကန်များ ခန်းခြောက်လာပြီး ရေကာတာ များအလုပ်မလုပ်တော့။ နည်းလမ်းသစ်ရှာရမည့်အစား သမ္မတကော်ရီးယား ကရေအားလျှပ်စစ်ကို တိုးထုတ်ရန် ပြင်သည်။

သို့ဖြင့် အီကွေဒေါသမိုင်းတွင် အကြီးဆုံး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဖြစ်လာ ပြီး အီကွေဒေါ လျှပ်စစ်လိုအပ်ချက်၏ သုံးပုံတစ်ပုံကို ဖြည့်ပေးမည်ဟု ယူဆကြသော ကိုကာကိုဒိုစင်ကရဲယား ရေကာတာစီမံကိန်းကြီး ပေါ်လာ သည်။

ရေကာတာကြီးဆောက်ပြီးသည့်နောက်

ရေကာတာကြီး ဖြစ်လာခဲ့ပြီ။ ယခင်ဆယ်စုနှစ်များက ငြင်းပယ်ခဲ့သော ရေကာတာ ပမာဏထက် နှစ်ဆကြီးသည်။ မီးတောင်၏ အောက်တည့် တည့်တွင်ဖြစ်သည်။

၂၀၁၆ နှစ်ကုန်ပိုင်း ရေကာတာဖွင့်ပွဲကို သမ္မတဇီကျင်ပင်းတက် ရောက်ဆင်နွှဲခဲ့သည်။ သူမလာခင် နှစ်ရက်အထိ ရေကာတာနှင့် လျှပ်စစ် စက်ရုံများ ဖရိုဖရဲဖြစ်နေခဲ့သည်။ အင်ဂျင်နီယာများသည် သတ်မှတ်ပမာဏ အပြည့်ဖြစ်သော ၁၅၀၀ မီဂါဝပ်ထုတ်လုပ်ရန် ကြိုးစားကြည့်သည်။ သို့သော် စက်ရုံနှင့် အီကွေဒေါပင်မလျှပ်စစ်လမ်းကြောင်းက ခံနိုင်သည့် အနေအထား မရှိ။ စက်ရုံမှ လျှပ်စစ်ပစ္စည်းများ အန္တရာယ်ကြီးစွာ တုန်ခါပြတ်တောက် ကုန်သည်။

မီးပြတ်တောက်မှုများ နိုင်ငံအတွင်းပျံ့နှံ့သွားသည်။

ထိုအကြောင်းကို အီကွေဒေါပြည်သူတို့အား ထုတ်ဖော်မပြောခဲ့ပါ။ ပါဝါအပြည့် မောင်းနှင်ရန်လည်း ထိုမှစ၍ မကြိုးစားတော့ပါ။ ယနေ့အခါ တွင် စက်ရုံမှပြောထားသည့် ပမာဏ၏တစ်ဝက်သာ ထုတ်လုပ်နိုင်ပါသည်။ ရေကာတာ ဒီဇိုင်းနှင့် ခြောက်သွေ့ /စိုစွတ်ရာသီဥတုကြောင့် စက်ယန္တရား

အားလုံး အဆင်ပြေလျှင်ပင် သတ်မှတ်ပမာဏကို တစ်နေ့လျှင် နာရီ အနည်းငယ်၊ တစ်နှစ်လျှင် ခြောက်လသာ ရမည်ဟု ကျွမ်းကျင်သူများက ဆိုသည်။

ဤသည်မှာလည်း စက်ယန္တရားအားလုံး အဆင်ပြေပါမှ။

သို့သော် ရေကာတာကြွေးကတော့ တရုတ်ထုတ်ကုန်သွင်းကုန် ဘဏ်သို့ပြန်ဆပ်ရပါမည်။ ချေးငွေ ၁. ၇ ဘီလီယံကို ၇ ရာခိုင်နှုန်းအတိုးနှင့် ၁၅ နှစ်အတွင်း ချေရမည်။ အတိုးချည်း တစ်နှစ်လျှင် ၁၂၅ သန်းရှိသည်။

ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးက အီကွေဒေါပြည်သူတွေ အပေါ်ကျပြီဟု ယခုအခါ ပြောကြပြီ။

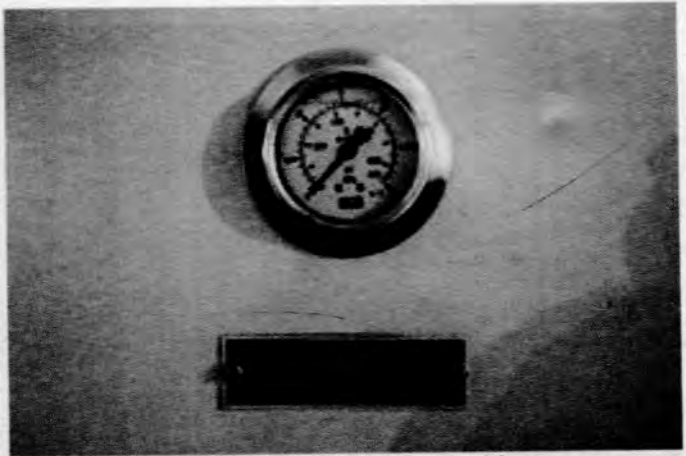
ခါတ်အားလိုင်း ဖြတ်သွားရာ နေရာတို့မှ ပြည်သူတို့သည် အသံ တအီအီ ခါတ်အားလိုင်းတာဝါတိုင်တို့ မြေပြိုလျှင် လဲကျမည်ကို ကြောက်နေ ကြရသည်။ တရုတ်တို့သည် တာဝါတိုင်အုတ်မြစ်များကို ကျောက်ထုအမာနှင့် ဆောက်မသွားဟု ဘူမိဗေဒပညာရှင်တို့က ပြောသည်။

နောက်ထပ်မကျေနပ်ချက်မှာ ခါတ်အားခဖြစ်သည်။

အစိုးရက ခါတ်အားခသက်သာသွားမည်ဟု ပြောသော်လည်း အိမ်မီးလင်း ရန် တစ်လဒေါ်လာ ၆၀ ပေးနေရသည်။ “အရင်တုန်းကနှုန်းထားတောင် မဟုတ်တော့ပါလား” ဟု မိသားစုက မေးခွန်းထုတ်ကြသည်။

ကိုယ်ကျိုးစီးပွားများ

ရေကာတာကြီး၏ အဝင်ဝ ကျောက်သား ကဗွည်းတွင် ရည်ညွှန်း ထားသည့် အမည်မှာ ဂျော့ဂလပ်စ် အက်စပီနယ် “Jorge Glas Espinel” ဖြစ်ပါသည်။ အီကွေဒေါဒုသမ္မတ၊ မဟာစီမံကိန်းကြီးတည်ဆောက်ရန် အမြော်အမြင်ရှိခဲ့သူ ဟု ကဗွည်းတွင် ရေးထိုးထားသည်။

တရုတ်ဘာသာစကားဖော်ပြချက်နှင့် ငှာနေသုံးစပိန်ဘာသာစကား
ကွဲလွဲနေသည့် ဝိုင်ခွက်အညွှန်း

ယခုအခါ ထိုသူမှာ ထောင်ဒဏ်ခြောက်နှစ်ဖြင့် အီကွေဒေါ
ထောင်ထဲသို့ ရောက်နေသည်။ တရုတ်ကုမ္ပဏီတို့၏ အဓိကပြိုင်ဘက်
ဘရာဇီး ကုမ္ပဏီမှ လာဘ်ယူမှုဖြင့် ကျခံနေရခြင်းဖြစ်သည်။ တရုတ်တို့
ထံမှ လာဘ်ယူခဲ့သလားဆိုသည်ကို အီကွေဒေါအရာရှိများက စုံစမ်းနေဆဲ
ဖြစ်သည်။ ပေါ်ထွက်လာသော အထောက်အထားများအရမူ တရုတ်တို့ထံမှ
လည်း လာဘ်ယူခဲ့သည်ဟု ညွှန်ပြနေသည်။

လာဘ်စားမှုဖြင့်ပြစ်ဒဏ်ကျခံနေရသော အခြားအရာရှိများထဲတွင်
ယခင်လျှပ်စစ်ဝန်ကြီး၊ ယခင်အကျင့်ပျက်မှုတိုက်ဖျက်ရေး အရာရှိတို့လည်း
ပါဝင်သည်။ သမ္မတဟောင်း ကော်ရီယာက ဘယ်ဂျီယံသို့ ထွက်ပြေး
တိမ်းရှောင်နေသည်။ နိုင်ငံရေး ပြိုင်ဘက်တစ်ဦးအား ပြန်ပေးဆွဲရာတွင်
စီစဉ်သူအဖြစ်လည်း အလိုရှိနေသည်။

အကျင့်ပျက်မှုများတွင် တရုတ်တို့ဘက်မှ ပတ်သက်မှုကို ဦးဆောင်
စစ်ဆေးနေသော အီကွေဒေါရှေ့နေချုပ်သည် ၂၀၁၈ နိုဝင်ဘာလဆန်းက
တရုတ်သို့ အကူအညီတောင်းရန် သွားခဲ့သည်။ ပြန်ရောက်ပြီး မကြာခင်
နိုဝင်ဘာ ၁၃ တွင် ရုတ်တရက်ရာထူးမှ နှုတ်ထွက်သွားသည်။

ဆည်ရေတက်ကြီးသဖြင့် ဆွေမျိုးများဆုံးရှုံးခဲ့သည့်
မိသားစု။ လူအင်အားဖြင့် ကြံကြိတ်နေပုံ။

ကီဂျီမြစ်အတိုင်းလာလျှင် ရေကာတာကြီးအနီးသို့ရောက်ပြီကို သိရန်ခက်လှသည်။ ရေလှောင်ဧရိယာအများစုမှာသစ်ပင်များ၊ ခြုံပင်များဖြင့် ပြည့်နေပြီး မကြာမကြာလှေတင်သွားသည်အထိ နန်းများက ထူလှ သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ရေကာတာတွင် အလုပ်လုပ်သူများအတွက်မူ ဒီဇိုင်းအမှား များ ကြောင့် နန်းပြည့်လာခြင်းသည် အခြားပြဿနာများထက် နောက်ကျသော ပြဿနာတစ်ခုသာဖြစ်သည်။

အစောပိုင်းကာလ ၂၀၁၄ ကပင် တရုတ်လုပ် စတီးစက်ပစ္စည်း များတွင် အက်ကွဲကြောင်းများပေါ်သည်ကို နည်းပညာသမားတို့က သတိထားမိကြသည်။ ထိုနှစ် ဒီဇင်ဘာကလည်း တူးမြောင်းရေမြုပ်၍ ပြိုကျ သဖြင့် အလုပ်သမား သုံးယောက်သေဆုံးခဲ့ရသည်။ သမ္မတကော်ရီယားက 'လည်းမေး၍ အကြီးတန်းအင်ဂျင်နီယာတစ်ဦးက ကြုံနေသော ပြဿနာ များကို အစီရင်ခံစာတင်သည်။ နောက်ရက်များတွင် ထိုအင်ဂျင်နီယာ အလုပ်ထုတ်ခံရသည်ဟု ယခင်အရာရှိတစ်ယောက်က ဆိုသည်။

အကျင့်ပျက်မှု တိုက်ဖျက်ရေးအရာရှိက ရေကာတာစီမံကိန်းကို စစ်ဆေးခဲ့သော်လည်း အလုပ်နောက်ကျခြင်း ကဲ့သို့သော အသေးစားကိစ္စ များကိုသာ ထောက်ပြ၍ ကျူးလွန်သော တရုတ်များကို ဒဏ်ငွေအနည်းငယ်မျှတပ်ကာ ပြီးသွားသည်။ ပြဿနာများကို လျစ်လျူရှုပေးရန်အတွက် စစ်ဆေးရန်တာဝန်ရှိသော အကျင့်ပျက်မှု တိုက်ဖျက်ရေးအရာရှိကို တရုတ်တို့က လာဘ်ပေးခဲ့ခြင်းရှိမရှိ အီကွေဒေါမှ ဥပဒေ စိုးမိုးရေး အရာရှိများက စုံစမ်းလျှက်ရှိသည်။ ထိုအရာရှိများအဆိုအရ ရာထူးမှရှုတ်တရက်နှုတ်ထွက်သွားသော အီကွေဒေါ ရှေ့နေချုပ်သည် ထိုကိစ္စကိုစုံစမ်းနေခြင်းဖြစ်သည်။

အက်ကြောင်းများနဲ့ ရေကာတာ

ရေကာတာတွင် စက်ပိုင်းဆိုင်ရာ အက်ကြောင်း ၇၆၄၈ ခုရှိသည်။ အစိုးရအဆိုအရ ထိုသို့ဖြစ်ရသည့် အကြောင်းရင်းမှာ အရည်အသွေးမမီသော စတီးနှင့် ခိုင်သင့်သလောက်မခိုင်သော ဂဟေဆော်ချက်များ ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုလုပ်ငန်းများကို လုပ်သည်မှာ တရုတ်အစိုးရပိုင် Sinohydro ကုမ္ပဏီဖြစ်သည်။ သဲနှင့် နုန်း ပြဿနာသည်လည်း အဓိက စက်ပစ္စည်းများကို ပျက်ယွင်းစေနိုင်သည့် ပူပန်စရာကိစ္စကြီးဖြစ်သည်။

အင်ဂျင်နီယာများသည် ရေကာတာအတွင်း သဲစီးဝင်မှုပြု ခိုင်ခွက်ကို အထိတ်တလန့်ဖြင့်သာ ကြည့်နေသည်။

စက်ရုံအလုပ်သမားများက ပြောသည်မှာ မတိကျသော ဘာသာပြန်များကြောင့် ရန်ဖန်ရံကာရှုပ်ထွေးကုန်ရသည်ဟူ၏။ “တိုက်ရိုက်လျှပ်စီးတွန်းအားအုပ်စု Direct-Current (DC) Pumping Group” ဟု အညွှန်းသင်္ကေတတစ်ခုတွင် တရုတ်လိုဖော်ပြထား သည်မှာမှန်သည်။ သို့သော် ထိုစာကို စပိန်လိုပြန်ထားသည်မှာ “ဝါရှင်တန် ဒီစီမှ ဖိအားအုပ်စု” ဟု အဓိပ္ပါယ်လွဲချော်စွာထွက်နေသည်။

ဆက်သွယ်ရေးလွဲချော်မှုသည် ရေကာတာမှသည် အောက်ဖက်ရှိ မြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက် အထိရောက်သည်။ နုန်းကျမှု ကြီးမားသောအခါ

အင်ဂျင်နီယာ များသည် ရေပမာဏကြီးစွာ လွှတ်ချ၍ နန်းရှင်းရန် မကြာမကြာလုပ်ကြ ရသည်။

ထို့အတွက် မြစ်ကြောင်းရေးကြီးမှု မကြာမကြာကြုံရသည်။ အသေအပျောက်နှင့် အိမ်ယာ၊ နေရာပျက်စီးမှုများ ကြုံရသည်။

မလိုအပ်ခဲ့သည့်အရာ

ကြေးမြီဝန်ထုပ်ကြောင့် ယခင်အမေရိကန်ကို ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့ပင် တရုတ်ဆန့်ကျင်ရေးကို အီကွေဒေါခေါင်းဆောင်သစ်တို့က လုပ်လာကြသည်။ သို့ရာတွင် တရုတ်ဩဇာစက်ဝန်းမှ လွတ်မြောက်ရန် မလွယ်ကူပါ။ “ငွေကြေးရပေါက်ရလမ်း များများမရှိတာကို သိကြတော့ တရုတ်ဆီပဲပြန်သွားပြီး တံခါးခေါက်ကြရတာပဲလေ” ဟု အကြံပေး ကုမ္ပဏီမှ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသူတစ်ဦးက ပြောသည်။

တရုတ်ဘက်မှ ပြန်လည်လိုက်လျောသည်များလည်း ရှိပါသည်။ ဥပမာ-ရေနံတစ်စည်လျှင် ၉၂ ဆင့်တိုးပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ပြင်အီကွေဒေါမှ ရေနံထွက်သမျှ၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်း တရုတ်ကို ပို့နေခဲ့ရရာမှ ယခုအခါ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းသို့ လျော့သွားသည်။

ထွက်ပြေးနေသော ယခင်သမ္မတက ဝေဖန်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ငွေကြေးရံပုံငွေအဖွဲ့ (IMF) တို့ကို ချဉ်းကပ်ရန်လည်း အီကွေဒေါအစိုးရသစ်က ကြိုးပမ်းနေသည်။ ငွေရှင် မာစတာ အသစ်ရှာတာမျိုးပဲ ဖြစ်နေမယ် ဟု အချို့ကစိုးရိမ်ကြသည်။

“ကျုပ်တို့က ချေးငွေကိုစွဲနေကြတယ်။” ယခင်စွမ်းအင် အရာရှိဟောင်းကဆိုပါသည်။ နောက်တစ်ယောက်ကလည်း သဘောတူသည်။

“ခုတော့ ကျုပ်တို့သိပြီ။ တချို့အရာတွေက လိုမှမလိုပဲကိုး။ ရေကာတာကြီးလို ဟာမျိုးပေါ့ဗျာ။”

စာချုပ်များတွင် ရေနံဖြင့်ကြွေးပြန်ဆပ်ရန် သဘောတူထားသဖြင့် နိုင်ငံ၏ရေနံအထွက် ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းကို ရေကာတာကုန်ကျစရိတ်အတွက် ပေးဆပ်နေရသည်။

Ecuador spent over \$1 billion to prepare a site for a \$12 billion Chinese refinery that was supposed to be finished in 2013. It's stalled.

ဒေါ်လာ ၁၂ ဘီလီယံတန် တရုတ်ရေနံချက်စက်ရုံ ဆောက်လုပ်ရန်အတွက် အီကွေဒေါဘက်မှ ၁ ဘီလီယံအကုန်ခံ၍ မြေပြုပြင်ပေးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် စက်ရုံစီမံကိန်းမှာ ရပ်တန့်သွားသည်။

မောင်မြင့်ဇော်

ဧရာတီတိုင်း သာပေါင်းမြို့ဇာတိဖြစ်သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ ချူလာလောင်ကွန်း
တက္ကသိုလ်၊ အမေရိကန်နိုင်ငံ ကာလီဖိုးနီးယား တက္ကသိုလ် (ဘာကလေ)၊
ဩစတေးလျ အမျိုးသားတက္ကသိုလ်တို့တွင် ပညာသင်ကြား ခဲ့သည်။
သဘာဝဘေးအန္တရာယ် နှင့် သယံဇာတစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ပါရဂူဘွဲ့ကို
ရရှိခဲ့သည်။ ၂၀၀၈ မှစ၍ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်
ငြိမ်းချမ်းရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊
ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပြည့်သူ့ရေးရာ စာအုပ် (၁၀) အုပ်ခန့်ရေးသားခဲ့သည်။
၂၀၁၅တွင် ဂိုးမန်းသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆု ရရှိခဲ့သည်။